

Arkivsak-dok. 201800108-1
Arkivkode 150
Saksbehandler Rune Terje Hjertaas

Saksgang	Møtedato	Sak nr
Vestfold Eldreråd 2015-2019	14.11.2018	
Vestfold fylkeskommunale råd for funksjonshemmede 2015-2019	15.11.2018	
Hovedutvalg for kultur, idrett og folkehelse 2015-2019	19.11.2018	
Hovedutvalg for samferdsel og areal 2015-2019	20.11.2018	
Hovedutvalg for klima, energi og næring 2015-2019	21.11.2018	
Hovedutvalg for utdanning 2015-2019	21.11.2018	
Administrasjonsutvalget 2015-2019	22.11.2018	
Fylkesutvalget 2015-2019	22.11.2018	
Fylkestinget 2015-2019	13.12.2018	

Budsjett 2019 - Økonomiplan 2019-2022

Sammendrag

Fylkesrådmannen legger med dette fram forslag til budsjett 2019 og økonomiplan 2019-2022. Kommentarer til vedtakspunktene ligger i fylkesrådmannens bemerkninger.

Fylkesrådmannens innstilling

1. Budsjett 2019 og økonomiplan 2019-2022 for Vestfold fylkeskommune vedtas med slike rammer for driftsbudsjettet:

Hovedoversikt

ØKONOMIPLAN 2019 - 2022	2018-kr	2018-kr	2018-kr	2018-kr	2018-kr
DRIFTSBUDSJETT i 1000 kr	B2018	2019	2020	2021	2022
Skatteinntekter	1 419 220	1 462 300	1 462 300	1 462 300	1 462 300
Inntektsutjevning	123 551	119 200	119 200	119 200	119 200
Statlig rammetilskudd	1 183 381	1 219 500	1 219 500	1 219 500	1 219 500
Andre statstilskudd	8 860	12 460	14 400	16 900	15 300
A SUM HOVEDINNTEKTER	2 735 012	2 813 460	2 815 400	2 817 900	2 816 300
Regionalsektoren	-662 556	-654 213	-642 013	-642 013	-642 013
Utdanningssektoren	-1 443 579	-1 418 679	-1 414 379	-1 414 379	-1 414 379
Kultursektoren	-114 226	-114 426	-111 476	-111 476	-111 476
Tannhelsesektoren	-91 557	-92 057	-92 557	-92 557	-92 557
Sektor fellesformål	-155 482	-165 982	-156 332	-157 082	-156 332
Delsum	-2 467 400	-2 445 357	-2 416 757	-2 417 507	-2 416 757
Felles pensjonsutgifter	-38 100	-22 200	-35 900	-45 700	-42 700
Lønnsreserve	-30 131	-69 000	-69 000	-69 000	-69 000
Prisreserve	0	-25 900	-25 900	-25 900	-25 900
Eliminering - finans	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
B SEKTORENES NETTO DRIFTSUTGIFTER	-2 536 631	-2 563 457	-2 548 557	-2 559 107	-2 555 357
C AVSKRIVNINGER	-132 000	-137 000	-137 000	-137 000	-137 000
D BRUTTO DRIFTSRESULTAT	66 381	113 003	129 843	121 793	123 943

Renteinntekter og utbytte	9 400	15 950	20 000	22 400	21 900
Renteutgifter	-92 140	-93 221	-101 583	-107 395	-102 095
Avdrag	-98 862	-99 819	-108 819	-115 819	-116 819
E NETTO FINANSUTGIFTER	-181 602	-177 090	-190 402	-200 814	-197 014
F AVSKRIVNINGER MOTPOST	132 000	137 000	137 000	137 000	137 000
G NETTO DRIFTSRESULTAT	16 779	72 913	76 441	57 979	63 929
Avsetning til bufferfond	0	-29 156	-7 445	-236	-13 339
Avsetning til fond premieavvik	-4 000	-25 400	-16 100	-6 300	-9 300
Avsetning til bundne fond	-86 110	0	0	0	0
Bruk av bufferfond	48 878	69 643	27 104	28 557	38 710
Bruk av bundne fond	86 110	0	0	0	0
Overføring til investeringsbudsjettet	-61 657	-88 000	-80 000	-80 000	-80 000
SUM DISPOSISJONER	-16 779	-72 913	-76 441	-57 979	-63 929
DRIFTSBUDSJETTETS BALANSE	0	0	0	0	0

2. Investeringsbudsjett 2019 og økonomiplan 2019-2022 vedtas med slike rammer:

ØKONOMIPLAN 2019-2022 INVESTERINGSBUDSJETTET	Overført *	Ny	Årsbud				Prosjektets ramme
	2 019	2019	2 019	2 020	2 021	2 022	
Finansieringsbehov Beløp i 1000 kr	1	2	(1+2)				
Fylkesveger - investeringsramme	7 240	146 400	153 640	179 100	99 714	210 300	Årlig
FV 900 Holmestrand	-2 508	15 000	12 492	70 000	30 000	0	122 000
FV 311 Presterødbacken Tønsberg	3 432	74 000	77 432	82 000	0	0	222 000
Bypakke Tønsbergregionen	37 366	0	37 366	0	0	0	100 000
Klokkerjordet Sande	0	50 000	50 000	50 000	0	0	100 000
SUM Fylkesveger	45 530	285 400	330 930	381 100	129 714	210 300	558 400
Horten vgs - nybygg	20 000	111 015	131 015	37 800	0	0	765 700
Prisstigningsreserve - Horten vgs	0	15 000	15 000	2 500	0	0	Årlig
Sandefjord vgs - kroppsøvingslokaler	9 312	0	9 312	0	0	0	60 000
Skiringssal oppgradering	0	20 000	20 000	0	0	0	20 000
Sandefjord vgs - oppgradering	7 346	192 654	200 000	200 000	200 000	0	604 654
Re vgs - anleggsteknikk	2 666	0	2 666	0	0	0	19 000
Varslingssystem	1 999	0	1 999	0	0	0	7 000
Ny Færder vgs avslutningsarbeider	780	0	780	0	0	0	5 000
THVS Gang- og sykkelveg	3 479	0	3 479	0	0	0	3 479
Færder vgs - energifabrikk	7 750	0	7 750	0	0	0	8 750
Diverse skoleprosjekter	2 872	7 500	10 372	7 500	7 500	7 500	Årlig
SUM Utdanningssektor	56 204	346 169	402 373	247 800	207 500	7 500	
Tannhelse - investeringsramme	4 500	1 500	6 000	1 500	1 500	1 500	Årlig
SUM Tannhelsesektor	4 500	1 500	6 000	1 500	1 500	1 500	Årlig
ENØK Kulturbygg	2 338	3 100	3 100	0	0	0	3 100
SUM Kultursektor	2 338	3 100	3 100	0	0	0	Årlig
IKT-investeringer	2 338	6 000	8 338	6 000	6 000	6 000	Årlig
IKT-Infrastruktur på lokasjonene	0	2 000	2 000	2 500	3 000	0	Årlig
Batteribackup fylkeshuset	0	0	0	0	0	0	500
Regulering av Holmestrandtunnelens arealer	1 829	0	1 829	0	0	0	3 500
Kjølemaskin fylkeshuset	0	300	300	0	0	0	300
SUM Fellesformål	4 167	8 300	12 467	8 500	9 000	6 000	
Investeringsreserve	0	0	0	0	0	0	Årlig
Sum Konsern	0	0	0	0	0	0	
SUM INVESTERINGER	110 401	644 469	754 870	638 900	347 714	225 300	
Utlån fra VFK	0	0	0	0	0	0	
Aksjekjøp	0	4 100	4 100	4 200	4 300	4 400	
Avdrag	0	0	0	0	0	0	
Avsetning til investeringsfond	0	832	832	70 832	560	288	
SUM FINANSIERINGSBEHOV	110 401	649 401	759 802	713 932	352 574	229 988	

* Overført ubenyttet budsjett fra 2017

ØKONOMIPLAN 2019-2022 INVESTERINGSBUDSJETTET	Overført * 2 019	Ny 2019	Årsbud			
Finansiering Beløp i 1000 kr	1	2	2 019 (1+2)	2 020	2 021	2 022
Låneopptak	50 391	291 306	341 697	319 752	146 602	103 153
Salg av fast eiendom	0	0	0	70 000	0	0
Investeringsstilskudd	36 394	56 748	93 142	41 110	3 356	288
Mva-kompensasjon	19 168	121 970	141 138	120 052	66 991	40 922
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	4 448	61 377	65 825	67 393	0	0
Andre inntekter	0	0	0	0	0	0
Sum ekstern finansiering	110 401	531 401	641 802	618 307	216 949	144 363
Fra driftsbudsjettet	0	88 000	88 000	80 000	80 000	80 000
Bruk av investeringsfond	0	30 000	30 000	15 625	55 625	5 625
SUM FINANSIERING	110 401	649 401	759 802	713 932	352 574	229 988

* Overført ubenyttet budsjett fra 2018

kontroll 0 0 0 0 0 0

3. Investeringsbevilgninger for 2019 kan disponeres uten ytterligere politisk behandling med følgende unntak:

- 3.1. Investeringer – diverse skoleprosjekter: Plan forelegges hovedutvalg for utdanning
- 3.2. Veginvesteringer. Plan forelegges hovedutvalg for samferdsel, areal og miljø
- 3.3. Veginvestering Sande – Klokkejordet. Avtale med Sande kommune skal godkjennes av fylkestinget.

4. Ved disponering av regnskapsresultatet for 2018 avsettes eventuelt positivt regnskapsresultat, utover mindreforbruk i sektorene, til bufferfondet.

5. Ikke disponerte beløp av fylkeskommunalt tilkudd til partiene pr. 31.12.2019 overføres til tilsvarende partikontoer i nytt fylke 2020. Dersom partiet ikke er representert i nytt fylkesting tilbakeføres ikke disponert beløp til fylkesutvalgets diposisjonskonto.

6. Det fylkeskommunale skattøret for inntektsåret 2019 fastsettes lik de til enhver tid gjeldende maksimalsatser som Stortinget vedtar.

7. Følgende resultatmål vedtas:

Nr	Utfordring/tema	Resultatmål	Vedtatt 2018	2019	2020	2021	2022
1.1	Ivareta vegkapital (Handlingsprogrammet for fylkesveg).	Andel av vegnettet som har tilfredsstillende dekkestandard.	71 %	71 %	71 %	71 %	71 %
1.2	Øke fremføringshastigheten for kollektivtrafikk. (Handlingsprogrammet for fylkesveg).	Andelen avganger i rute (inntil 3 minutter forsinket) på utvalgte strekninger.	72 %	72 %	72 %	72 %	72 %
1.3	Ta veksten i persontransport med kollektivtransport, gåing og sykling. (RPBA, NTP)	Årlig vekst i antall reisende med lokale bussruter.	2 %	1 %	1 %	1 %	1 %
1.4	Sykkel, gange, kollektivtrafikk, beredskap- og næringstrafikk prioriteres (Handlingsprogram for fylkesveg)	Nasjonalt kollektivbarometer. Befolkningstilfredshet i %	-	54%	54%	54%	54%
1.5	Ta veksten i personaltransport med kollektivtransport, gåing og sykling (RPBA, NTP). Begrense veksten i personbiltrafikken på fylkesvegene i Vestfold.	Årlig endring i personbiltrafikken	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
1.6	Anlegg for gående og syklende skal prioriteres der potensialet er størst for endret transportmiddelvalg. Sykkel, gange, kollektivtrafikk, beredskap- og næringstrafikk prioriteres. (HP for fylkesveg).	Årlig vekst i antall syklende i Vestfold	5 %	5 %	5 %	5 %	5 %
1.7	Klimaskadelige utslipp skal reduseres (RPBA)	Årlig endring i klimagassutslipp fra personbiler og lette kjøretøyer	-5 %	-5 %	-5 %	-5 %	-5 %
1.8	Reduksjon i antall alvorlige ulykker (Handlingsprogram for fylkesveg og TS-plan). Nasjonalt mål: "Nullvisjonen – En visjon om et transportsystem der ingen blir drept eller hardt skadd."	Maksimalt antall hardt skadde og drepte i Vestfoldtrafikken uavhengig av vegtype	26	24	22	20	18
1.9	Alle nye tiltak som nybygg, rehabilitering og søknadspliktige vedlikeholdsoppgaver skal tilfredsstillende universell utforming. Der det anlegges nye holdeplasser blir det stilt krav om universell utforming (HP for universell utforming i Vestfold fylkeskommune)	Andel holdeplasser blant de 100 mest benyttede, som holder tilfredsstillende standard i forhold til universell utforming.	50 %	55 %	60 %	65 %	65 %

Nr	Utfordring/tema	Resultatmål	Vedtatt 2018	2019	2020	2021	2022
2.1	Fullføre og bestå	Andel elever, lærlinger som fullfører og består innen fem år skal minst være	75 %	75 %	76 %	77 %	77 %
2.2	Sluttet vgs	Andelen som slutter i løpet av skoleåret skal være mindre enn	3,0 %	3,0 %	3,0 %	3,0 %	3,0 %
2.3	Avbrudd lærlinger og lære kandidater	Andelen som avbryter opplæring i bedrift skal være mindre enn	6,0 %	5,5 %	5,5 %	5,5 %	5,5 %
2.4	Elevmedvirkning	Økende andel elever som er med på å foreslå hvordan de skal arbeide med fagene	Nytt fra 2018				
2.5	Mobbing, elever	Økende andel elever som oppfatter å ikke være mobbet av andre elever de siste månedene	Nytt fra 2018				
2.6		Økende andel elever som oppfatter å ikke være mobbet av voksne de siste månedene	Nytt fra 2018				
2.7		Økende andel lærlinger som oppfatter å ikke bli mobbet på arbeidsplassen de siste månedene	Nytt fra 2018				
2.8	Trivsel	Positiv utvikling av andel elever som trives på skolen	Nytt fra 2018				
2.9		Positiv utvikling av andelen lærlinger som alt i alt trives i lærebedriften	Nytt fra 2018				
2.10	Karakterer	Snittkarakter i eksamen norsk, Vg3, skal ligge over landsgjennomsnittet med minst	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
2.11		Snittkarakter i tverrfaglig eksamen, lokalt gitt yrkesfag skal minst være	3,74	3,7	3,7	3,7	3,7
2.12		Snittkarakter i matematikk, yrkesfag vg1, standpunkt skal minst være	3,26	3,2	3,2	3,2	3,2
2.13		Snittkarakter i matematikk, studieforbereende, vg1, standpunkt skal minst være	3,25	3,2	3,2	3,2	3,2

Kultur							
Nr	Utfordring/tema	Resultatmål	Vedtatt 2018	2019	2020	2021	2022
3.1	Kultursektoren	Tilfredshet fra deltakere i kompetansekalenderen for offentlig og frivillig sektor i Vestfold. (Skårer 4 eller bedre på en skala fra 1-5).	90 %	90 %	90 %	90 %	90 %
3.2	Kultur, idrett og friluftsliv	Antall deltakere i forbindelse med gjennomføring av Ungdommens kulturmønstring (UKM) skal øke.	5 %	5 %	Endres	Endres	Endres
3.3	Kultur, idrett og friluftsliv/ Folkehelse/ Kulturarv	Kvalitetssikre og oppgradere skilting samt koordinere ny merking av 50 turstier i Vestfold.	10	10	Utgår	Utgår	Utgår
3.4	Fylkesbiblioteket i Vestfold	Publikumsdeltakelse på bibliotekarrangementer i Vestfold skal øke	3 %	2 %	Endres	Endres	Endres
3.5	Folkehelse	Kommunenes tilfredshet med fylkeskommunens rolle som samarbeidspart og pådriver i folkehelsearbeidet (Skårer 4 eller bedre på en skala fra 1-5)	75 %	76 %	76 %	76 %	76 %
3.6	Kulturarv	Øke kjennskapen til vikingtidsattraksjonene blant fastboende og tilreisende i Vestfold til 50% innen 2019	40 %	50 %	Utgår	Utgår	Utgår

Tannhelse							
Nr	Utfordring/tema	Resultatmål	Vedtatt 2018	2019	2020	2021	2022
4.1	Å ivareta ønsket tannhelse-utvikling	Andel av 5-åringene uten hull i tennene skal minst være	84 %	85 %	86 %	86 %	86 %
4.2		Andel av 12-åringene som har hatt 5 eller flere tenner med hull skal være lavere enn	4 %	4 %	4 %	4 %	4 %
4.3		Andel av 18-åringene som har hatt 9 eller flere tenner med hull, skal være lavere enn	9 %	9 %	8 %	8 %	8 %
4.4	Å gi et behandlings tilbud til de som trenger det mest	Andel barn og unge som skal være undersøkt og behandlet i løpet av kalenderåret	63 %	63 %	63 %	63 %	63 %
4.5	Å gi et behandlings tilbud med god nok kvalitet	Antall skriftlige klager på feil eller mangelfull behandling eller på personalets adferd, skal være lavere enn	5	4	4	4	4
4.6		Antall pasienter på venteliste (etterslep) skal være lavere enn	2 300 (3,9 %)	2 100 (3,4 %)	2 000 (3,4 %)	1 950 (3,3%)	1 950 (3,3%)
4.7		Andel planlagt undersøkt og behandlet i løpet av året	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
4.8	Effektiv ressursutnyttelse	Netto driftsutgifter pr. prioritert person under tilsyn skal være lavere enn gjennomsnitt for alle fylker (unntatt Oslo)	-10 %	- 10 %	-10 %	-10 %	-10 %

Nr	Utfordring/tema	Resultatmål	Vedtatt 2018	2019	2020	2021	2022
5.1	Sykefravær	Sykefravær i organisasjonen skal ikke overstige	5,5 %	5,5 %	5,5 %	5,5 %	5,5 %
5.2	Tillit til ledelsen	Andel ansatte som uttrykker at de har stor tillit til sin nærmeste leder. (Skårer 4 eller bedre på en skala fra 1-5)	85%	Måles ikke	85%	Måles ikke	85%
5.3		Andel ansatte som uttrykker at de har stor tillit til sin nærmeste leders ledergruppe. (Skårer 4 eller bedre på en skala fra 1-5)	60%	Måles ikke	60%	Måles ikke	60%
5.4	Forbedring og utvikling	Andel ansatte som uttrykker at de er fornøyd med måten forbedrings- og utviklingsprosesser gjennomføres på. (Skårer 4 eller bedre på en skala fra 1-5)	60%	Måles ikke	60%	Måles ikke	60%
5.5	Samtale med leder	Jeg har hatt (to) planlagte samtaler med min leder i løpet av siste 12 måneder.	97%	Måles ikke	97%	Måles ikke	97%
5.6	Psykososialt arbeidsmiljø	Andel ansatte som uttrykker at de er tilfreds med det psykososiale arbeidsmiljøet. (Skårer 4 eller bedre på en skala fra 1-5)	85%	Måles ikke	85%	Måles ikke	85%
5.7	Aktivt engasjerte personalgrupper	Andel arbeidsgrupper som er aktivt engasjerte	65%	Måles ikke	65%	Måles ikke	65%
5.8	Informasjon	Andel ansatte som uttrykker at de har god nok informasjon (Skårer 4 eller bedre på en skala fra 1-5)	76%	Måles ikke	76%	Måles ikke	76%
5.9	Omdømme hos mediene	Mediene skal være tilfredse med fylkeskommunens samarbeid, tilgjengelighet, troverdighet, sarkvalitet og kontakt. (Måles på en skala fra 1-10)	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5

Tønsberg, 31.10.2018

Øyvind Sørensen
fylkesrådmann

Kjell Håkon Andersen
direktør

Vedlegg: Budsjett 2019 og økonomiplan 2019-2022

Saker til behandling og eventuelle vedlegg til sakene ligger på www.vfk.no
Se under Snarveg og velg Politikk: møter og saker.

Direktelink til Politiske møter og saker: <http://opengov.cloudapp.net/meetings/vestfoldfk>

Fylkesrådmannens bemerkninger

Videre behandling

Behandling av budsjett og økonomiplan

Budsjettet offentliggjøres	01. november
Fylkesutvalget avgir sin innstilling	22. november
Fylkestingets behandler budsjett- og økonomiplan	13. desember

Budsjettdokumentet

I budsjettdokumentet gir fylkesrådmannen en utfyllende dokumentasjon av forslaget til budsjett og økonomiplan. Dokumentet fokuserer særlig på de endringer som budsjett og økonomiplan inneholder.

- Kapittel 1-2 er saksfremlegg for fylkestinget og omhandler VFKs samlede økonomiske situasjon og fylkesrådmannens kommentarer.
- Kapittel 3-7 er saksfremlegg for hovedutvalgene og omhandler sektorene og tjenesteproduksjonen.
- Kapitel 8-10 gir utfyllende kommentarer om finans, eksterne rammebetingelser som skatt, statstilskudd, pensjon, lønnsoppgjør samt disponering av netto driftsresultat.
- Vedleggene 1-2 inneholder *forskriftenes budsjettskjemaer og reglement for finans- og gjeldsforvaltning*.

Budsjettreglementet

Budsjettet vedtas årlig og fylkesrådmannen vil til fylkestingets møte 13.12.2018, legge fram egen sak om budsjettreglementet.

Netto budsjettrammer

Budsjett og økonomiplan er økonomisk overordnet alle andre interne planer. Det betyr at budsjettrammene som vedtas i forbindelse med budsjettet er bindende for sektorenes drift så lenge det ikke blir fattet andre vedtak gjennom året.

Fylkesrådmannens forslag til budsjett er et rammebudsjett. I likhet med tidligere år forutsettes det at sektorene og den enkelte virksomhet har stor grad av frihet til å disponere midler innenfor tildelt netto budsjettramme. Etter fylkesrådmannens vurdering bør viktige økonomivedtak fattes på grunnlag av en overordnet og helhetlig vurdering av fylkeskommunens økonomi. Slike vedtak bør derfor inngå som en del av fylkestingets årlige behandling av budsjett og økonomiplan, så langt dette er mulig. I tabellene i denne saken er ikke forventet regnskapsresultat for 2018 innarbeidet.

Innstillingens pkt 1 – Driftsbudsjett med sektorrammer

Fylkestinget vedtar budsjettrammer for hver sektor. Hovedutvalgene er i budsjettreglementet gitt myndighet til å foreta prioriteringer innenfor sektorenes rammer om ikke fylkestingets budsjettvedtak har lagt begrensninger på dette. Et rammebudsjett innebærer at sektoren innenfor tildelte rammer forsøker å oppfylle fylkestingets intensjoner med budsjettopplegget og gjennomfører konkrete vedtak knyttet til innretningen av tjenestetilbud, satsingsområder og resultatmål.

I sektorkapitlene er det redegjort nærmere for hvordan sektorrammene fordeler seg på budsjettområder.

Det er etablert noen retningslinjer i fylkestinget ved fastsetting av de overordnede rammene de siste 10 årene. Dette er knyttet til at Vestfold fylkeskommune har planlagt og gjennomført betydelige investeringer i nye skoler og fylkesveger. Fylkestinget har derfor nedfelt noen retningslinjer for budsjetteringen:

- Krav til et netto driftsresultat på minimum 3%.
- Bufferfondet bør tilsvare 10% av langsiktig gjeld og 3 måneders lønnsutbetaling, dvs. ca. 300 mill. kroner.
- Det innføres et gjeldstak på 2,85 mrd kroner i 2019 som deretter reduseres.
- Fond premieavvik skal tilsvare premieavviket.
- Kravet til egenfinansiering av investeringer er 15% (overføring fra drift til investeringsbudsjettet i forhold til brutto investeringer).
- Rentesikring av langsiktig gjeld.

Disse retningslinjene har fylkesrådmannen lagt til grunn for arbeidet med forslaget til budsjettet og forslaget gir følgende forholdstall:

	B2018	2019	2020	2021	2022
Netto driftsresultat i % av Hovedinntekter	0,6 %	2,6 %	2,7 %	2,1 %	2,3 %
Bufferfond pr 31.12	262 458	288 859	269 200	240 879	215 508
Gjeld pr 31.12	2 793 922	3 024 526	3 235 458	3 266 241	3 252 575
Brutto gjeld ift hovedinntekter	102,2%	107,5 %	114,9 %	115,9 %	115,5 %
Fond premieavvik pr 31.12	211 436	227 936	244 036	250 336	259 636
Fond premieavvik i % av premieavvik	100,0 %	99,8 %	99,9 %	99,9 %	99,9 %
Egenfinansiering	7,3 %	11,7 %	12,5 %	23,0 %	35,5 %

Netto driftsresultat blir styrket i forhold til budsjett 2018, men oppnår ikke målsettingen på 3 %. Oppdatert prognose for bufferfondets størrelse pr 31.12.2018 er 329 millioner kroner og dette medfører at et lavere netto driftsresultat er akseptabelt i 2019. Det vil være en målsetting å styrke netto driftsresultat i de kommende årene.

Bufferfondet er over målsettingen i 2019, men svekkes i planperioden til 215,5 millioner kroner. Målsettingen på 300 millioner kroner er et måltall basert på risikoen knyttet til usikret langsiktig gjeld. Vestfold fylkeskommune har i hovedsak rentesikret gjelden og ut fra dette bør et bufferfond på 200 millioner kroner være akseptabelt de nærmeste årene.

Fylkesrådmannen anbefalte i budsjettet 2015 at det ble innført et gjeldstak på 2,85 milliarder kroner. Dette var basert på at gjelden ikke burde overstige 115% av hovedinntektene. I etterkant ser fylkesrådmannen at et fast beløp er lite dynamisk og vil anbefale at retningslinjen endres til at langsiktig gjeld ikke bør overstige 115% av hovedinntektene.

Fond premieavvik er i tråd med retningslinjene.

Egenfinansieringen er i 2019 lav og er knyttet til ekstraordinær stor investeringsaktivitet i 2019 knyttet i hovedsak til ferdigstilling av nye Horten vgs, investeringer i Sandefjord vgs og innhenting av investeringsetterslep på fylkesveger. I planperioden er det forutsatt at investeringene reduseres til et langsiktig nivå og egenfinansieringen er over retningslinjen i 2021 og 2022.

Fylkesrådmannen har ut fra ovenstående retningslinjer funnet grunnlag for å foreslå endringer i sektorrammene:

Endring i sektorrammer (netto)	2019	2020	2021	2022
Regionalsektoren	-5 500	7 500	7 500	7 500
Utdanningssektoren	-3 000	-	-	-
Kultursektoren	200	-1 000	-1 000	-1 000
Tannhelsesektoren	-	-	-	-
Sektor fellesformål	7 600	1 000	1 000	1 000
SUM	-700	7 500	7 500	7 500

Hovedutvalgene fikk i budsjettet for 2018 fordelt budsjettreserver omtalt som disposisjonskontoer for hovedutvalgene. Fylkesrådmannen foreslår at planlagte budsjettreserver i økonomiplanen for 2019 endres til konkrete tiltak innen kollektivtrafikk, kultur og til arbeidet med regionreformen.

Dette tiltaket vil også gjøre det mulig å opprettholde sektorrammene til utdanning. Antall elever er redusert fra 8948 (2013) til ca 8500 høsten 2018. Gjennomsnittlig kostnad pr elev har økt mer enn landsgjennomsnittet de siste årene og er ca 148 000 kroner (KOSTRA) i 2017. Fylkesrådmannen foreslår å ikke redusere sektorrammen som en følge av redusert elevtall fordi sektoren forventer økte behov i 2019 knyttet til økt antall elever på AHT (arbeids- og hverdagslivtrening) og tilbud til elever med voksenrett. Videre er fullført og bestått en sentral målsetting. En videreføring av sektorrammen til utdanning innebærer derfor en prioritering av ressurser til utdanningssektoren.

De enkelte tiltak i etterstående tabell er beskrevet i sektorkapitlene:

Tiltak	2019	2020	2021	2022
Regionalsektoren				
Kollektivtrafikk	7 000	7 500	7 500	7 500
Forsøksordning miljøtransport Horten	500			
Ingen ytterligere avsetning HSA i 2019	-9 000			
Ingen ytterligere avsetning HKEN i 2019	-4 000			
Regionalsektoren	-5 500	7 500	7 500	7 500
Utdanningssektoren				
Ingen ytterligere avsetning til HU	-3 000			
Utdanningssektoren	-3 000	0	0	0
Kultursektoren				
Ingen ytterligere avsetning til HKIF	-1 500			
Vederlagsfri arkeologiske undersøkelser	1 300			
Kompetansesamarbeidspartnere /kommuner	1 000			
Driftstilskudd Stella Polaris	400			
Reduksjon på ett årsverk	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Kultursektoren	200	-1 000	-1 000	-1 000
Tannhelsesektoren	0	0	0	0
Sektor fellesformål				
Økt møteaktivitet for politikere	2 500			
Økte valgkostnader	200			
Administrative utredningsmidler i tilknytning til regionreformen og økt antall politiske møter	3 500			
Mobbemobud	1 000	1 000	1 000	1 000
Styrking av kommunikasjon ifm ny region	400			
Sektor fellesformål	7 600	1 000	1 000	1 000
SUM	-700	7 500	7 500	7 500

Innstillingens pkt 2 – Investeringsbudsjettet

Forslaget til investeringsbudsjett er i tråd med vedtatt økonomiplan med følgende tillegg:

Klokkerjordet Sande	100 millioner kroner
Økt investering knyttet til Sandefjord vgs	405 millioner kroner
Utbedring av HMS pålegg knyttet til Skiringssal folkehøgskole	20 millioner kroner

Klokkerjordet Sande er en omlegging av fylkesvegen i Sande sentrum. Sande kommune ønsker en ombygging av Sande sentrum og vil gjennom en områdemodell få refundert en stor andel av kostnadene fra investorene og deler av denne vil bli videreført for å dekke deler av de kostnadene som er knyttet til en omlegging av fylkesvegen. Fylkeskommunen er byggherre og må finansiere / bokføre brutto investeringskostnader. Fylkestinget vil få fremlagt avtale med finansieringsløsning i en egen sak.

Det er gjennomført mulighetsstudier knyttet til skolene i nordfylket og behovene i Sandefjord. Fylkestinget blir forelagt vurderingene i en egen sak, men anbefalingen fra fylkesrådmannen er at skolens behov må vektlegges i valget. I vedtatt økonomiplan er det innarbeidet 200 millioner kroner ut fra en vurdering av total gjeldsgrad i VFK og at det burde kunne være mulig å gjennomføre en oppgradering i etapper. Forprosjektet viser at en slik etappevis rehabilitering og utbygging ikke er anbefalt. For å oppnå gode arbeidsvilkår for elever og ansatte bør prosjektrammen økes til 605 millioner kroner. Som forutsetning for budsjettforslaget har fylkesrådmannen lagt til grunn at Sande vgs og Holmestrand vgs beholdes i dagens form.

Skiringssal folkehøgskole har behov for å utbedre skolen knyttet til brannkrav, bad for funksjonshemmede og krav fra Mattilsynet. I forbindelse med investeringsarbeidene søkes det om økt tilskudd fra Folkehøgskolerådet.

Innstillingens pkt 3 - disponering av regnskapsresultat for 2018

I likhet med budsjettvedtakene for de siste årene har fylkesrådmannen tatt inn et vedtakspunkt der fylkestinget vedtar føringer for disponering av et eventuelt positivt regnskapsresultat for 2018. Denne disponeringen foretas av fylkestinget i mai ved behandling og godkjenning av årsregnskapet for 2018.

Fylkesrådmannen anbefaler at et eventuelt positivt regnskapsresultat for 2018, etter at eventuelle mindreforbruk er overført til sektorene, anvendes til å styrke Bufferfondet.

Nedenfor er det forklaring på en del forkortelser som er brukt i budsjettdokumentet:

AFP	Avtalefestet pensjon
AKS	Arbeidslivets kulturseilas
BTV	Buskerud, Telemark, Vestfold
DKS	Den kulturelle skolesekken
DRU	Disposisjonskonto for regionale utviklingsmidler
ESA	EØS-avtalens overvåkingsorgan
EØS-avtalen	Avtalen som regulerer Norges samarbeid med EU
FFM	Fellesformål – sektor
FYR	Fellesfag-yrkesretting-relevans
FT	Fylkestinget
FU	Fylkesutvalget
FV	Fylkesveg
HELFO	Helseøkonomiforvaltningen
HKEN	Hovedutvalg for klima, energi og næring

HSA	Hovedutvalg for samferdsel og areal
HKIF	Hovedutvalg for kultur, idrett og folkehelse
HU	Hovedutvalg for utdanning
HP	Handlingsprogrammet – for fylkesveg
IKO	Identifisering, kartlegging og oppfølging.
IKS	Interkommunalt selskap (selskapsform iht Kommunelovens §27)
IKT	Informasjons- og kommunikasjonsteknologi
KBV	Kompetansebyggeren Vestfold
KML	Kulturminneloven
KLD	Klima- og miljødepartementet
KLP	Kommunal Landspensjonskasse
KOSTRA	Kommune Stat Rapportering (nasjonal statistikk)
KP	Kommuneproposisjonen
KIF	Kultur, idrett og friluftsliv
KRD	Kommunal og regionaldepartementet
KRS(F)	Kommunal regnskapsstandard (foreløpig)
KS	Kommunenes sentralforbund
KTI	Kundetilfredshetsindikator
KUD	Kulturdepartementet
KVU	Konseptvalgutredning
LO	Landsorganisasjonen
MfM	Marked for musikk
MOTIV	Modell for tildeling av midler til vegvedlikehold
Mva	Merverdiavgift (moms)
NHO	Næringslivets Hovedorganisasjon
NDLA	Nasjonal Digital Læringsarena
NIBOR	Norwegian Inter Bank Offered Rate
NTP	Nasjonal transportplan
NB	Nasjonalbudsjettet
NC MNT	Norwegian Center of Expertise Micro Nano Technology
OT	Oppfølgingstjenesten
PBL	Plan og bygningsloven
PPT	Pedagogisk-psykologisk tjeneste
RA	Riksantikvaren
RNB	Revidert nasjonalbudsjett
RPBA	Regional plan for bærekraftig arealpolitikk
RPS	Regional planstrategi
RPVI	Regional plan for verdiskapning og innovasjon
RUF	Regionalt utviklingsfond
RVU	Reisevaneundersøkelse
SAS	Skoleadministrativt system
SKP	Strategisk kultur- og idrettsplan
SMI	Skolen for sosiale og medisinske institusjoner
SPK	Statens pensjonskasse
SSB	Statistisk sentralbyrå
SLH AS	Sandefjord Lufthavn AS
SSØ	Senter for Statlig Økonomistyring
TKS	Tannhelsetjenestens Kompetansesenter Sør
TBU	Teknisk beregningsutvalg
UKM	Ung Kultur Møtes
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
VEMU	Vestfoldmuseene IKS

VFK	Vestfold fylkeskommune
VGO	Videregående opplæring
VGS	Videregående skole
VIKS	Vestfold interkommunale kontrollutvalgssekretariat
VIK	Vestfold Idrettskrets
VKR	Vestfold kommunerevisjon
VKT	Vestviken kollektivtrafikk AS
VOIS	Vestfold Offentlige Innkjøps Samarbeid
VRI	Virkemidler for Regional Innovasjon (program i regi av Forskningsrådet)

Innhold

1	Fylkesrådmannens kommentarer	18
2	Budsjett 2019 og økonomiplan 2019-2022	19
2.1	Grunnleggende budsjetteringsprinsipper	19
2.2	Hovedutfordringer	19
3	Regionalsektoren	21
3.1	Presentasjon av regionalsektoren	21
3.2	Driftsbudsjettet	22
3.3	Investeringsbudsjettet	22
3.4	Resultatmål	26
3.5	Budsjettområdene	28
3.5.1	Regionalavdelingen	28
3.5.2	Fylkesveger	29
3.5.3	Kollektivtrafikk	31
3.5.4	Andre samferdselstiltak	33
3.5.5	Regional planlegging	35
3.5.6	Regional næringsutvikling	38
4	Utdanningssektoren	42
4.1	Presentasjon av utdanningssektoren	42
4.2	Driftsbudsjettet	43
4.3	Resultatmål	44
4.3.1	Resultatmåltemaer	44
4.3.2	Utviklingsarbeid for å bedre gjennomføring og kvalitet – strategiplan 2017-2022 .	48
4.4	Budsjettområdene	48
4.4.1	Videregående skoler	48
4.4.2	Opplæring i bedrift	50
4.4.3	Voksenopplæring	53
4.4.4	Fagskoletilbud	54
4.4.5	Andre virksomheter	55
4.4.6	Utdanningsavdelingen	56
4.4.7	Fellesoppgaver	57
4.4.8	Disposisjonskonto HU	59
4.5	Investeringsbudsjettet	60
4.5.1	Prosjekter med ny bevilgning	61
4.5.2	Rebudsjettet fra 2018	62
5	Kultursektoren	63
5.1	Presentasjon av kultursektoren	63

5.2	Driftsbudsjettet	65
5.3	Investeringsbudsjettet	66
5.4	Resultatmål	67
5.5	Budsjettområdene	69
5.5.1	Kultur, idrett og friluftsliv	69
5.5.2	Folkehelse	73
5.5.3	Fellestjenester – museumsområdet	76
5.5.4	Fylkesbiblioteket	78
5.5.5	Kulturarv	80
5.5.6	Kultur – felleskostnader	82
5.5.7	Kultur stab.....	83
6	Tannhelsesektoren	84
6.1	Presentasjon av tannhelsesektoren.....	84
6.2	Driftsbudsjettet	84
6.3	Resultatmål	85
6.4	Budsjettområdene	86
6.4.1	Tannhelsesektoren	86
6.5	Spesielle emner	91
6.5.1	Tannhelsetjenestens kompetansesenter Sør IKS (TKS), Arendal	91
6.5.2	Tannhelsetilbud til pasienter med angst for tannbehandling	91
7	Sektor for fellesformål	92
7.1	Presentasjon av sektoren	92
7.2	Driftsbudsjettet.....	92
7.3	Investeringsbudsjettet	93
7.4	Resultatmål	94
7.5	Budsjettområdene	95
7.5.1	Politisk styring, kontroll, tillitsvalgte, fellesutgifter	95
7.5.2	Fylkesutvalgets disposisjonskonto	96
7.5.3	Disposisjonskonto regionale utviklingsmidler (DRU)	97
7.5.4	Stabsfunksjoner.....	97
7.5.5	Disposisjonskonto Fylkesutvalget/ Fellesformål - sektor	99
8	Frie inntekter og generelle rammebetingelser	100
8.1	Frie hovedinntekter	100
8.1.1	Statlig rammetilskudd	100
8.1.2	Skatt og inntektsutjevning	101
8.2	Andre frie statstilskudd.....	101
8.3	Lønnsreserven	102
8.4	Prisreserven	102
8.5	Pensjonskostnader.....	102

8.5.1	Sektorenes premieutgifter	102
8.5.2	Felles pensjonskostnader.....	103
8.5.3	Nærmere om premieavviket.....	103
8.5.4	Nøytralisering av premieavviket	104
9	Finans – renter og avdrag, lånegjeld	105
9.1	Finanssituasjonen og basis for renteanslag	105
9.2	Renteinntekter og aksjeutbytte	105
9.3	Rente- og avdragsutgifter	106
9.4	Låneopptak og lånegjeld.....	106
9.5	Rentenivå	107
9.6	Grønne låneopptak	109
10	Disposisjoner.....	110
10.1	Disposisjonsfond (ubundne driftsfond)	110
10.1.1	Bufferfondet	110
10.1.2	Fond premieavvik	111
10.2	Bundne driftsfond	111
10.3	Overføring til investeringsbudsjettet	111
10.4	Ubundet investeringsfond	112

1 Fylkesrådmannens kommentarer

Skole, miljø og veg

Vedtatt økonomiplan innebærer en klar prioritering av skole, samferdsel og «grønne valg». Forslaget til budsjett 2019 og økonomiplan 2019-2022 viderefører dette. Ved omdisponering av budsjettmidler er det funnet rom for en ytterligere satsing på kollektivtrafikk og utdanning.

Økonomisk handlingsrom

Vestfold fylkeskommune har nedfelt en økonomisk strategi og et sett av budsjetteringsprinsipper som, sammen med god økonomistyring i fylkeskommunens virksomheter, har bidratt til at fylkeskommunen har opparbeidet et økonomisk handlingsrom. Dette grunnlaget medfører at det er mulig å videreføre satsingen på prioriterte områder.

Forslaget til statsbudsjett for 2019 innebærer ingen realvekst for fylkeskommunene. Dette er i tråd med de signalene som fremkom i Perspektivmeldingen (2017) som gav klare signaler på at kommunesektoren må finne dekning for nye oppgaver og utgiftsøkninger gjennom effektivisering. Utviklingen i kriteriedata kan medføre at Vestfold fylkeskommune i årene framover vil få en mindre andel av det samlede rammetilskuddet til fylkeskommunene. I forslaget til økonomiplan har fylkesrådmannen derfor ikke innarbeidet økninger i hovedinntektene.

Bedre trafikkløsninger

Økonomiplanforslaget inneholder betydelige investeringer som skal resultere i bedre og sikrere trafikkløsninger for bilister, busspassasjerer, syklister og gående, samtidig som flere av prosjektene vil bidra til bedre lokalmiljøer.

Årsbudsjett 2019 følger dermed opp de politiske føringene ved behandling av utfordringsnotatet. Spesielt er dette knyttet til gang- og sykkelveger, omlegging av fylkesvegen gjennom sentrum av Holmestrand, omlegging av fylkesvegen i Sande (Klokkerjordet) og bedre fremkommelighet i Presterødbakken i Tønsberg. Vestfold fylke har allerede størst andel av gang- og sykkelveger i Norge og årets forslag til budsjett vil forsterke dette. Denne satsingen, sammen med en klar prioritering av kollektivtrafikken det siste 10-året, legger til rette for at innbyggerne kan ta «grønne» og trygge transportvalg. Fra 2010 har rammene økt med nesten 50% til kollektivtrafikken og dette er en dobbel økning av rammen sammenlignet med andre formål.

Grønn profil videreføres

Det har de siste årene vært en klar *grønn profil* i vedtatte budsjetter. Horten videregående skole vil i 2019 bli ferdigstilt som et pluss hus med «Breeam Nor outstanding» standard. Biogass benyttes på bussene og budsjetttrammene til kollektivtrafikken økes ytterligere med årlig 7,5 millioner kroner. Dette kommer som et tillegg til at kollektivtrafikken er blitt prioritert gjennom flere år. Av fylkesveginvesteringene går over halvparten til bygging av gang- og sykkelveger. I tillegg til nye skoler i Larvik og Tønsberg er det gjennomført en rekke mindre nybygg- og rehabiliteringsprosjekter som reduserer karbonutslippene. I hovedsak er dette tiltak i skolene, men også tiltak til kulturbygg og fylkeshuset. Dette bidrar til at Vestfold har moderne bygninger med lavt klimautslipp, som også gir gode arbeidsforhold for elever og ansatte.

Satsing på utdanning har gitt resultater

Tall fra Skoleporten viser at 73,6% av elevene fra 2012-kullet fullførte og besto etter 5 år. Resultatene har hatt positiv utvikling over tid og er et resultat av systematisk og godt arbeid i hele perioden. Systematisk og kunnskapsbasert utviklingsarbeid, regional plan for helhetlig opplæringsløp og satsingen på 4-årsløpet har vært viktige elementer i det systematiske arbeidet.

Solid grunnlag for sammenslåingen med Telemark fylkeskommune

Fylkesrådmannen er opptatt av at Vestfold fylkeskommune skal lykkes med å opprettholde en fortsatt god økonomi. Fylkeskommunen vil gjennom dette budsjettforslaget danne et godt grunnlag for den kommende sammenslåingsprosessen med Telemark fylkeskommune.

2 Budsjett 2019 og økonomiplan 2019-2022

2.1 Grunnleggende budsjetteringsprinsipper

Budsjett og økonomiplan for Vestfold fylkeskommune 2019-2022 er, i likhet med tidligere år, utarbeidet med grunnlag i følgende grunnleggende prinsipper:

- Inntektsrammen i budsjettet følger forutsetningene i statsbudsjettet.
- Lønns- og prisvekst i budsjettet følger forutsetningene i statsbudsjettet.
- Sektorenes budsjetter justeres for faktisk lønnsvekst og forventet prisvekst.
- Endringer i økonomiske rammer som følge av oppgaveendringer og endringer i øremerkede tilskudd legges uavkortet inn i sektorenes rammer.
- Pensjonskostnadene budsjetteres i tråd med prognoser fra pensjonsleverandørene. Etablert praksis innebærer at det i budsjettet for 2019 er lagt stor vekt på prognosene fra KLP og SPK i budsjetteringen, men prognosetallene er justert ut fra erfaringstall og ut fra den utviklingen som leverandørene har rapportert for 2018.
- Finansinntekter og finansutgifter på hhv innskudd og lån med flytende rente beregnes med utgangspunkt i forutsetningene fra Norges Bank og anbefalinger fra Kommunalbanken.

2.2 Hovedutfordringer

Fremlagt statsbudsjett for 2019 innebærer uendret inntektsnivå. VFK har i utgangspunktet brukt mindre ressurser på tjenesteproduksjon enn andre fylkeskommuner. Dette er knyttet til at skatteinntektene i VFK er ca 93 % av landet. Økt gjeld vil medføre begrensede rammer på driften, og for mange tjenester vil derfor tjenestene måtte leveres innenfor 80-85 % av ressursinnsatsen i forhold til landet for øvrig.

Situasjonen er utfordrende og fylkesrådmannen har forsøkt å imøtekomme høyt prioriterte tiltak som fylkestinget har bedt om å bli vurdert:

- Konsept for og forslag til lokalisering av fremtidig Munch-senter.
- Finansieringsplan om visualisering/digitalisering av vikinghistorien på Midgard og videre utvikling av kongsgården på Gildehallen.
- Finansiering og omlegging av FV 313 rundt Klokkejordet i Sande kommune.
- Mulighetsstudie Holmestrand- og Sande videregående skole - Melsom- og Sandefjord videregående skole og Skiringssal Folkehøgskole.
- Kartlegging av behov for rehabilitering og eventuelt nybygg for å møte framtidige behov ved Sandefjord VGS.
- Rammen til investeringer i fylkesveger videreføres selv om ordningen med rentekompensasjon er bortfalt.

Investeringsbehovet er 605 millioner kroner inklusive prisstigning for Sandefjord VGS, og tilsvarende beløp er knyttet til alternativene i mulighetsstudiet for skolene i nordfylket. VFK har ikke økonomisk handlingsrom til å gjennomføre begge disse prosjektene. Kartleggingen

av Sandefjord VGS peker på et omfattende behov for rehabilitering for å oppnå gode læringsvilkår for elever og gode arbeidsforhold for ansatte. Fylkesrådmannen anbefaler derfor en rehabilitering av Sandefjord VGS.

Fylkesrådmannen har vurdert, men ikke funnet å kunne anbefale en reduksjon av sektorenes driftsrammer for å muliggjøre ovenstående ambisjoner om økte investeringer både i fylkesveger og skoler. Konsekvensene av dette vurderes å være for store, og forslaget til nye investeringer er derfor begrenset til en utvidelse av rehabiliteringen av Sandefjord VGS og til omlegging av fylkesvegen i Sande – Klokkejordet. For å realisere dette er det foreslått at den årlige investeringsreserven i økonomiplanen nå øremerkes tiltak, og at vedtatte budsjettreserver på hovedutvalgenes disposisjonskonti benyttes til renter og avdrag.

3 Regionalsektoren

3.1 Presentasjon av regionalsektoren

Regionalsektoren har oppgaver innenfor samferdsel, plan, næring og miljø. Sektoren har et sentralt ansvar for at fylkeskommunen fyller sin rolle som regional utviklingsaktør. I tillegg har sektoren ansvar for to store tjenesteområder – fylkesvegene og kollektivtrafikken. Felles for begge disse rollene er at fylkeskommunen i stor grad *jobber gjennom andre* virksomheter enn egen organisasjon. Innenfor vegsektoren ligger den operative virksomheten i Statens vegvesen. *Statens vegvesen* er “sams vegadministrasjon” for både riks- og fylkesveger. Statens vegvesen fungerer dermed som en del av den fylkeskommunale vegadministrasjonen underlagt fylkesrådmannen mht. utvikling, drift og vedlikehold av fylkesvegene.

Fylkeskommunens heleide selskap, *Vestfold kollektivtrafikk AS*, planlegger bussruter og skoleskyss, driver utviklings- og markedsarbeid, og setter transporttjenestene ut til private selskaper gjennom anbud. Både når det gjelder fylkesvegene og kollektivtrafikken forvalter fylkeskommunen sitt ansvar gjennom en *bestiller-utfører modell*.

Innenfor næringsarbeidet får virkemiddelapparat, institusjoner, selskaper, foreninger og stiftelser midler fra fylkeskommunen for å utføre definerte oppgaver, også etter en bestiller-utfører modell. Fylkeskommunen er også inne som eier i Innovasjon Norge, Sandefjord lufthavn AS, Oslofjordfondet og bomselskaper via Vegfinans AS.

Fylkeskommunen er *planmyndighet* med hjemmel i plan- og bygningsloven. Dette er et sentralt verktøy for å trekke andre samfunnsaktører inn i prosesser med sikte på å etablere felles mål, strategier og handlingsplaner innenfor ulike politikkområder. I noen tilfeller forplikter slike planer aktørene, spesielt i arealpolitikken. Regionalsektoren har ansvar for utvikling og oppfølging av Regional planstrategi og de arealrelaterte regionale planene. I tillegg har sektoren ansvaret for regionale planer innenfor klima og energi, verdiskaping og innovasjon, vannkvalitet og samferdsel.

I utøvelsen av rollen som regional utviklingsaktør er regionalsektoren sentral i den løpende dialogen med andre aktører gjennom samarbeidsorganer og formelle *partnerskap* og samarbeidsfora – som Verdiskaping Vestfold, Plattform Vestfold, Jernbaneforum Sør, Vestfold klima- og energiforum, Østlandssamarbeidet, Planforum, Plannettverket, Nettverk for næringsutvikling, KS og mange flere.

3.2 Driftsbudsjettet

REGIONALSEKTOREN Netto driftsutgifter i 1000 kr	Regnskap	Regnskap	Budsjett	Rammeendringer fra B2018			
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Regionalavdelingen	33 195	32 283	33 385	1 000	1 000	1 000	1 000
HSA:							
Fylkesveger	215 801	248 481	273 815	-2 543	-12 543	-12 543	-12 543
Kollektivtrafikk	273 926	290 606	306 026	7 500	7 500	7 500	7 500
Andre samferdselstiltak	11 821	9 435	11 895	300	-600	-600	-600
Regional planlegging	1 804	4 139	2 423				
Disposisjonskonto HSA	0	0	9 000	-9 000	-9 000	-9 000	-9 000
HKEN:							
Regional næringsutvikling	10 373	16 784	19 012	-1 600	-2 900	-2 900	-2 900
Disposisjonskonto HKEN	0	0	7 000	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
Sum rammeendringer				-8 343	-20 543	-20 543	-20 543
Ramme Regionalsektoren	546 920	601 728	662 556	654 213	642 013	642 013	642 013

Tabell 3-1 Fylkesrådmannens forslag til rammeendringer fordelt på regionalsektorens budsjettområder

Fylkesrådmannen foreslår at rammene til regionalsektoren reduseres med 8,3 mill kroner i 2019 og 20,5 mill kroner for hvert av årene 2020-2022. Avsetninger til disposisjonskonti til HSA og HKEN foreslås reversert med henholdsvis 9 mill kroner og 4 mill kroner for budsjett 2019. Det henvises til det enkelte budsjettområde for nærmere forklaring.

3.3 Investeringsbudsjettet

Nedenstående tabell viser fylkesrådmannens forslag til investeringsbudsjett for fylkesveger.

FYLKESVEGER Investeringer i 1000 kr	Overført fra *	Ny	Årsbud				Prosjekt ramme
	2018	2019	2019	2020	2021	2022	
Fylkesveger - investeringsramme	7 240	146 400	153 640	179 100	99 714	210 300	Årlig
Klokkerjordet Sande	0	50 000	50 000	50 000	0	0	100 000
FV 900 Holmestrand	-2 508	15 000	12 492	70 000	30 000	0	122 000
FV 311 Presterødbakken Tønsberg	3 432	74 000	77 432	82 000	0	0	222 000
Tønsbergpakke 1	0	0	0	0	0	0	14 400
Bypakke Tønsbergregionen	37 366	0	37 366	0	0	0	100 000
SUM Regionalsektoren	45 530	285 400	330 930	381 100	129 714	210 300	

Tabell 3-2 Fylkesrådmannens forslag til Investeringsbudsjett for regionalsektoren for 2019-2022

* Overført ubenyttet budsjett fra 2018

Tabell 3-2 viser at forslaget til samlet investeringsramme for fylkesveg i perioden er 855,2 mill kroner. Disse investeringene finansieres på ordinær måte av fylkeskommunen. I tillegg er fylkeskommunen vegeier og formelt ansvarlig for de bomfinansierte prosjektene. Disse prosjektene har særskilt finansiering, men fylkeskommunen stiller garanti.

Fylkesrådmannen foreslår en investeringsramme på 210,3 mill kroner i 2022, bestående av 111,3 mill kroner ordinær ramme med tillegg av 99 mill kroner som er tidsforskyving av prosjektene fv 303 Hystadvegen, fv 310 Nykirke – Søndre Vegge og fv. 35 Ås – Linnestad. Fylkesrådmannen foreslår videre å øke budsjettet for fv. 313 ved Klokkerjordet i Sande til 100 mill kroner, fordelt med 50 mill kroner i 2019 og 50 mill kroner i 2020. Sande kommune

har forespurt Vestfold fylkeskommune om en økning av fylkeskommunens andel i prosjektet, og om en forskutteringsordning for hele prosjektkostnaden med langsiktig tilbakebetalingsordning. Det skal fremforhandles en avtale mellom Sande kommune og Vestfold fylkeskommune i løpet av 2019, der finansieringen avklares og avtales nærmere. Forslaget til avtale skal legges frem for politisk behandling i hovedutvalg og fylkesting før signering.

En del av av de ordinære investeringene på fylkesveger er finansiert ved eksterne bidrag. Samarbeidsprosjektene er delfinansiert ved tilskudd fra kommuner og andre aktører. Enkelte gang-/og sykkelvegprosjekter er tildelt statlige øremerkede midler. I tillegg finansierer staten to fylkesvegprosjekter på fv. 35 som følge av at E18 ble midlertidig stengt for trafikk ved Skjeggestadbrua i 2015. I sum dreier det seg om ca. 90 mill kroner i ekstern finansiering til investeringer på fylkesveg i perioden 2019 til 2022. Fylkeskommunen har søkt om ytterligere 56 mill kroner i statlige tilskudd til diverse gang- og sykkelanlegg som skal gjennomføres i 2019 og 2020.

Nye spleiselagsavtaler medfører økte investeringer for fylkeskommunen. Uavklarte spleiselag med kommuner vil medføre ytterligere budsjettendringer. Fylkesrådmannen kommer tilbake til slike saker når nødvendige avklaringer er gjort.

Fylkesveger – investeringsramme

Investeringene består av prosjekter i vedtatt handlingsprogram for fylkesveger 2018-2021 og pågående prosjekter fra handlingsprogrammet 2014-2017 som har hatt forsinket framdrift. I tillegg er årlig investeringsramme på 111,3 mill kroner lagt inn i økonomiplanen for 2022 med tanke på investeringer i framtidig handlingsprogram for fylkesveger.

De største prosjektene i handlingsprogrammet for 2018-2021 er listet under.

Tiltak	Sted	Gjennomføring	Forventet sluttsum (mill kroner)
Omlagging av fylkesveg	<i>Fylkesveg 313 Klokkerjordet, Sande</i>	2019-2020	100,0
Gang- og sykkelanlegg	<i>Fylkesveg 301 Grevle-Skårabk./Berg-Søndersr.</i>	2018-2021	90,0
Gang- og sykkelanlegg	<i>Fylkesveg 35 Ås-Linnestad, Tønsberg</i>	2020-2022	54,0
Gang- og sykkelanlegg	<i>Fylkesveg 255 (Sportsv.-Ringv.) krokemovegen, Sandefjord</i>	2016-2019	45,0
Gang- og sykkelanlegg	<i>Fylkesveg 310 Nykirke-Søndre Vegge, Horten</i>	2021-2022	36,0
Gang- og sykkelanlegg og kryss	<i>Fylkesveg 303 Hystadvn./Haukevn., Sandefjord</i>	2020-2022	30,0

Tabell 3-3 De største prosjektene som gjenstår å fullføre i handlingsprogrammet for fylkesveg i Vestfold 2018-2021

Prosjektene på fv. 313, fv. 255 og fv. 310 er planlagt gjennomført som spleiselag med kommuner, men eksternt finansieringsbidrag er foreløpig ikke avklart. Statens vegvesen har nylig gjennomført nytt anslag for prosjektet på fv. 301 Grevle/Skårabakken – Berg/Søndersrød. Nytt anslag er 90 mill kroner. 67 mill kroner er innarbeidet i gjeldende økonomiplan til prosjektet. Fylkesrådmannen kommer tilbake med egen sak til hovedutvalget for samferdsel og areal.

De største prosjektene som gjenstår å fullføre i handlingsprogrammet for 2014-2017 er listet i tabellen under.

Tiltak	Sted	Gjennomføring	Forventet sluttsum (mill kroner)
Gang- og sykkelanlegg	Fylkesveg 275 Dølebakken, Sandefjord	2016-2019	43,2
Gang- og sykkelanlegg	Fylkesveg 110 Reipbanegata, Larvik	2017-2019	10,7

Tabell 3-4 De største prosjektene som gjenstår å fullføre i handlingsprogrammet for fylkesveg i Vestfold 2014-2017

Fylkesveg 313 Klokkerjordet, Sande

Sande kommune vedtok en områderegulering for Sande sentrum i 2015. Denne områdereguleringen har to hovedgrep, henholdsvis omlegging av fv.313 ved Klokkerjordet og aktivisering av Sandeelva. Tiltaket som går på omleggingen av fv.313 Klokkerjordet er innarbeidet i en områdemodell, og kostnadsberegnet til 66 mill kroner eks. mva, men inntil regulering foreligger er det usikkerhet knyttet til totalkostnaden. Fylkesrådmannen foreslår derfor at denne vegomleggingen budsjetteres med 100 mill kroner brutto til å dekke Vestfold fylkeskommunes andel av prosjektet, samt en forskutteringsordning for Sande kommune. Det skal fremforhandles en avtale i 2019 der endelig finansiering avklares. Det vises også til beskrivelse under tabell 3-2 ovenfor.

Fylkesveg 900 Holmestrand

Omlegging av fv. 900 i Holmestrand er kostnadsberegnet til 122 mill kroner og ble innarbeidet i budsjett 2018/økonomiplan med 48,5 mill kroner i ekstern finansiering. Reguleringsplan er vedtatt og prosjektering startet i 2018. Prosjektet forventes ferdigstilt i 2021.

Trafikkløsning fv. 311 Presterødbakken/kryss/gs veg

Ny trafikkløsning for fv. 311 Presterødområdet ble i 2016 tatt ut av Bypakke for Tønsbergregionen for å gjennomføres som eget prosjekt, finansiert med bompenger og momskompensasjon. Tiltakene går ut på at Presterødbakken utvides og at det bygges nytt Presterødkryss og ny gang- og sykkelveg mellom Presterødkrysset og Olsrødkrysset. Kostnadene for prosjektet er beregnet til 222 mill kroner. Av disse er om lag 55 mill kroner planlagt brukt i 2018 til eiendomskjøp og grunnverv som Tønsberg kommune forskutterer.

Budsjettert forbruk og framdrift for prosjektet avhenger av at stortingsvedtak om bompengefinansiering kommer før november 2018. Tønsberg kommune stiller garanti for bompengeselskapets låneopptak for prosjektet. Sak om *finansiering og utbygging av tiltak på fylkesveg 311 – Presterødbakken/kryss/gs veg* er behandlet av Fylkestinget i sak 43/16 og 79/17.

Bypakke Tønsbergregionen

Planlegging av Bypakke Tønsberg-regionen startet i 2014. Fylkestinget vedtok finansiering av planleggingsmidler til Bypakke Tønsberg-regionen i møter 7. november 2013 (sak 131/13) og 17. mars 2016 (sak 5/16). Fylkeskommunen har, sammen med berørte kommuner, garantert for en låneramme på inntil 120 mill kroner til dekning av planlegging, samt renter og administrative kostnader knyttet til låneopptaket. I økonomiplanen er det innarbeidet 100 mill kroner til planlegging av den nye bypakken. Om lag 70 % av midlene vil medgå til planlegging av ny fastlandsforbindelse til Nøtterøy/Tjøme.

Per august 2018 er det medgått 57,6 mill kroner totalt. Resten av midlene er budsjettert i 2019, men framdrift for videre planlegging avhenger av at berørte parter blir enige om løsning for ny fastlandsforbindelse mellom Færder og Tønsberg kommuner. Avhengig av når partene blir enige, vil det trolig i løpet av 2019 være behov for å utarbeide ny finansieringsløsning da det framover vil påløpe betydelige kostnader til byggeplanlegging, grunnverv mm. I fylkestingsak 5/16 ble det vurdert at garantirammen på 120 mill kroner ville være

tilstrekkelig for å dekke kostnader både til kommunedelplan og reguleringsplan for fastlandsforbindelsen. I arbeidet med konsekvensutredningene er det kommet fram at kostnader til reguleringsplanarbeidet vil bli høyere enn først anslått, og således ikke dekkes fullt ut av bevilgede midler.

Bypakke for Larvik

Mulighetsanalysen for transportsystemet i Larvik er ferdig og ble behandlet i Larvik kommunestyre og Vestfold fylkesting i juni 2017. Mulighetsanalysen fikk tilslutning hos begge parter med bompenger som finansiering. Sak om organisering av bypakke for Larvik og sak om forskuttering av planleggingsmidler vil fremmes for politisk behandling i Larvik og i Vestfold fylkeskommune snarest mulig.

3.4 Resultatmål

Nr	Utfordring/tema	Resultatmål	Vedtatt 2018	2019	2020	2021	2022
1.1	Ivareta vegkapital (Handlingsprogrammet for fylkesveg).	Andel av vegnettet som har tilfredsstillende dekkestandard.	71 %	71 %	71 %	71 %	71 %
1.2	Øke fremføringshastigheten for kollektivtrafikk. (Handlingsprogrammet for fylkesveg).	Andelen avganger i rute (inntil 3 minutter forsinket) på utvalgte strekninger.	72 %	72 %	72 %	72 %	72 %
1.3	Ta veksten i persontransport med kollektivtransport, gåing og sykling. (RPBA, NTP)	Årlig vekst i antall reisende med lokale bussruter.	2 %	1 %	1 %	1 %	1 %
1.4	Sykkel, gange, kollektivtrafikk, beredskap- og næringstrafikk prioriteres (Handlingsprogram for fylkesveg)	Nasjonalt kollektivbarometer. Befolkningstilfredshet i %	-	54%	54%	54%	54%
1.5	Ta veksten i persontransport med kollektivtransport, gåing og sykling (RPBA, NTP). Begrense veksten i personbiltrafikken på fylkesvegene i Vestfold.	Årlig endring i personbiltrafikken	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
1.6	Anlegg for gående og syklende skal prioriteres der potensialet er størst for endret transportmiddelvalg. Sykkel, gange, kollektivtrafikk, beredskap- og næringstrafikk prioriteres. (HP for fylkesveg).	Årlig vekst i antall syklende i Vestfold	5 %	5 %	5 %	5 %	5 %
1.7	Klimaskadelige utslipp skal reduseres (RPBA)	Årlig endring i klimagassutslipp fra personbiler og lette kjøretøyer	-5 %	-5 %	-5 %	-5 %	-5 %
1.8	Reduksjon i antall alvorlige ulykker (Handlingsprogram for fylkesveg og TS-plan). Nasjonalt mål: "Nullvisjonen – En visjon om et transportsystem der ingen blir drept eller hardt skadd."	Maksimalt antall hardt skadde og drepte i Vestfoldtrafikken uavhengig av vegtype	26	24	22	20	18
1.9	Alle nye tiltak som nybygg, rehabilitering og søknadspliktige vedlikeholdsoppgaver skal tilfredsstillende universell utforming. Der det anlegges nye holdeplasser blir det stilt krav om universell utforming (HP for universell utforming i Vestfold fylkeskommune)	Andel holdeplasser blant de 100 mest benyttede, som holder tilfredsstillende standard i forhold til universell utforming.	50 %	55 %	60 %	65 %	65 %

Tabell 3-5 Resultatmål for regionalsektoren for 2018-2021

Resultatmål 1.1 Andel av vegnettet som har tilfredsstillende dekkestandard

Statens vegvesen gjennomfører standard registreringer av tilstanden på vegdekket (jevnhet og spordybde) på hele fylkesveg og riksvegnettet. Målingene gir en indikasjon på vedlikehold av fylkesvegnettet. Dekkestandarder sier noe om fundament og drenering samt slitasje knyttet til stor trafikkmengde. Det sier ikke noe om tilstanden til massene under det øvre vegdekket. Resultatmålet reflekterer de overordnede målene om å ivareta vegkapitalen slik at fremkommeligheten for alle trafikantgrupper bedres. Forslaget til budsjett og økonomiplan for fylkesveg er nøkternt og gir ikke rom for å øke andelen fylkesveg med tilfredsstillende dekkestandard. Prognosen for 2018 er 71 %. Fylkesrådmannen foreslår å opprettholde målet på 71 % i 2019 og ut planperioden.

Resultatmål 1.2 Andelen bussavganger i rute

Resultatmålet måler bussenes punktlighet og gir et bilde av fremkommelighet på vegnettet i Vestfold. Det overordnede målet er å øke fremføringshastigheten for kollektivtrafikk. Punktlighet defineres her som inntil 3 minutter forsinkelse. Avvik på inntil 3 minutter vil i liten grad oppleves som forsinkelse og er et strengt krav. Oppnådd punktlighet for 2015 var 70%, for 2016 var den 70% og for 2017 var den 72%. Pr. august i 2018 ligger punktligheten på 71%. Selv om erfaringen tilsier at andelen synker i andre halvår, foreslås det å opprettholde målene fra budsjett og økonomiplan 2018-2021, med en punktlighet på 72 % for 2019 og ut økonomiplanperioden.

Resultatmål 1.3 Årlig vekst i antall reisende med lokale bussruter

Resultatmålet reflekterer det overordnede målet om at veksten i persontransport skal tas med kollektivtransport, gange og sykling. Målet for 2016 var 2 % og oppnådd vekst var 3,8 %. Målet for 2017 var 3 % og oppnådd vekst kun 1%. I 2018 er målet 2%, mens pr. august er det en nedgang i antall passasjerer på 2,4%. Erfaringen tilsier at veksten avtar noe i annet halvår, og nedleggingen av bomringen i Tønsberg er med på å redusere andelen kollektiv-reisende. Med bakgrunn i dette kombinert med et nøkternt budsjett foreslår fylkesrådmannen et resultatmål på 1% i 2019 og ut økonomiplanperioden.

Resultatmål 1.4 Nasjonalt kollektivbarometer - befolkningstilfredshet

Resultater fra Kollektivbarometeret vil fra 2019 avløse tidligere kundetilfredshetsindikator (KTI). Kollektivbarometeret er en løpende nasjonal kundeundersøkelse gjennomført av Kollektivtrafikkforeningen. Publikums oppfatning av ulike sider ved kollektivtilbudet undersøkes. Data innhentes gjennom webundersøkelser og rapporteres tertialvis. Resultatene kan sammenlignes med resultater fra andre fylker. I 2017 ble befolkningstilfredsheten målt til 53%, mens pr. 2. tertial i 2018 ligger befolkningstilfredsheten på 55%. Her finnes det lite erfaringsdata så langt, og man må forvente justeringer og tilpasninger etter hvert som man får bedre referanser. Fylkesrådmannen foreslås å legge målet på 54% i hele perioden i første omgang.

Resultatmål 1.5 Årlig endring i personbiltrafikken

Målet er nullvekst i personbiltrafikken, og at økningen i persontransport skal tas med gange, sykkel og kollektiv. Budsjettmidlene er for små og restriktive tiltak for få i forhold til å nå slike ambisiøse mål, slik situasjonen er i dag. I 2017 var det en vekst på 4,7 % i personbiltrafikken mot et mål på 0%. Tallene for 2018 er ikke klare ennå. Fylkesrådmannen foreslår likevel å opprettholde målet om nullvekst i personbiltrafikken også i 2019 og ut økonomiplanperioden.

Resultatmål 1.6 Øke antall syklende på utvalgte tellesnitt i Vestfold

Målet er basert på data fra utvalgte tellepunkter. Det foreligger sammenlignbare tall fra stadig flere tellepunkter, og pr juli er utviklingen meget positiv. I Tønsberg antydes en økning på i underkant av 3%, mens i Sandefjord og Larvik antydes en økning på over 10%. Fylkesrådmannen foreslår å opprettholde målet på 5% økning i hele planperioden.

Resultatmål 1.7 Redusere klimagassutslipp fra personbiler og lette kjøretøy i Vestfold

Statistisk sentralbyrå (SSB) har avsluttet sin statistikk for kommuner og fylkeskommuner på dette området. Miljødirektoratet har etablert statistikk over klimagassutslipp gruppert etter kilde og fordelt pr kommune, men foreløpig på forsøksstadiet når det gjelder utslipp fra veitrafikk. Fylkesrådmannen ser det som naturlig at dette resultatmålet vurderes i neste års budsjettprosess for den nye fylkeskommunen Vestfold og Telemark, og at målene inntil da opprettholdes som i gjeldende økonomiplan.

Resultatmål 1.8 Redusere antall hardt skadde og drepte i trafikken i Vestfold, uansett vegnett

Resultatmålet reflekterer den nasjonale «nullvisjonen» samt fylkeskommunens målsettinger i RPBA, handlingsplan for fylkesveg og trafikksikkerhetsplan Vestfold. Resultatmålet viser til trafikksikkerhetsplan Vestfold om at antall drepte og hardt skadde skal reduseres til færre

enn 24 i 2020. I 2017 var det 29 hardt skadde og drepte i vestfoldtrafikken, noe som er en reduksjon på 5 i forhold til 2016. Målet for 2018 er 26 og det foreslås å opprettholde målene fra økonomiplanen 2018-2021 slik at målet for 2019 blir 24.

Resultatmål 1.9 Andel holdeplasser i Vestfold, med et minimum antall påstigninger, som holder tilfredsstillende standard i forhold til universell utforming

Målet angir andelen av de mest trafikkerte holdeplassene i Vestfold som holder tilfredsstillende standard i forhold til universell utforming, uansett vegnett. Ambisjonsnivået gis gjennom mål i handlingsprogrammet om universell utforming som sier at alle nye tiltak som nybygg, rehabilitering og søknadsppliktige vedlikeholdsoppgaver skal tilfredsstillende universell utforming. Der det anlegges nye holdeplasser blir det stilt krav om universell utforming. Det anslås at prisen for å øke andelen med 5 % er ca. 3 mill kroner årlig. Resultatet for 2017 var 41% i forhold til et mål på 45%. Fylkesrådmannen foreslår at målene opprettholdes som i økonomiplan 2018-2021 slik at målet for 2019 er 55%, og en årlig økning med 5 prosentpoeng årlig i hele planperioden. Dette er viktige tiltak i forhold til en sårbar gruppe i samfunnet.

3.5 Budsjettområdene

3.5.1 Regionalavdelingen

Budsjettområdet *Regionalavdelingen* omfatter drift av Regionalsektoren, en mindre post til strategiske initiativ og kontingenter til Jernbaneforum Sør og Østlandssamarbeidet. Strategiske initiativ finansierer blant annet Partnerskapskonferansen. Støtte til stiftelsen Thor Heyerdahl - instituttet belastes også under dette budsjettområdet.

Regionalsektoren har høsten 2018 totalt 35 ansatte, som utfører 32,5 årsverk. I tillegg er to ansatte i Oslofjordfondet (RFF), regiongeolog for Buskerud, Telemark og Vestfold, trafikk-sikkerhetskoordinator, prosjektleder for Verdiskapningsinitiativet, prosjektleder for prosjekt Vekstetablerere og leder for prosjektet flere unge i fast arbeid. De tre fagseksjonene har hver om lag 10 medarbeidere. I tillegg har sektoren tre årsverk til stab/ledelse.

Planseksjonen har ansvaret for regional planstrategi, og utvikling og oppfølging av de regionale arealplanene. Planseksjonen har et medvirknings- og vegledningsansvar overfor kommunene som blant annet utføres gjennom planforum, plannettverket og planportalen. Fylkeskommunens behandling av kommuneplaner og reguleringsplaner er forankret her.

Nærings- og miljøseksjonen har det faglige ansvaret for vannforvaltning, klima og miljø, næringsutvikling, forskning, utvikling og innovasjon, landbruk, reiseliv, internasjonalt samarbeid og geologiske ressurser. Seksjonen har i tillegg ansvar for utvikling og oppfølging av regionale planer for verdiskaping og innovasjon, klima og energi og vannforvaltning.

Samferdselsseksjonens ansvar omfatter kollektivtrafikk og skoleskyss, eierskapet til og dermed utvikling og drift av fylkesveger, trafikk-sikkerhet, forvaltning i forhold til de behovsprøvde transportløyvene, areal- og transportplanlegging, og transportberedskap. I tillegg til det lovpålagte ansvaret drifter seksjonen transportordningen for funksjonshemmede, forvalter eierskapet i Torp Sandefjord Lufthavn AS og Vegfinans AS, garanterer for statens utbygging på E18, er pådriver og tilrettelegger for utbygging av jernbane, tar initiativ og samarbeider om knutepunktutvikling, tilrettelegging for sykkel og gående, bypakker med mer.

Fylkesrådmannens budsjettforslag

Regionalavdelingen	R2016	R2017	B2018	Rammeendringer fra B2018			
				2019	2020	2021	2022
Vedtatt budsjett 2018	33 195	32 283	33 385	33 385	33 385	33 385	33 385
Overføring fra budsjettområde fylkesveger				1 000	1 000	1 000	1 000
Sum endringer				1 000	1 000	1 000	1 000
Ramme Regionalavdelingen	33 195	32 283	33 385	34 385	34 385	34 385	34 385

Tabell 3-6 Fylkesrådmannens forslag til budsjett for budsjettområde Regionalavdelingen

Oppgavene som er beskrevet på budsjettområdet kan løses innenfor rammene. Det er overført 1 mill kroner fra budsjettområdet *fylkesveger* i forbindelse med fylkets trafikksikkerhetsutvalg (FTU).

3.5.2 Fylkesveger

Historisk utvikling driftsbudsjett

Driftsbudsjettet for fylkesveger er økt etter fylkeskommunen overtok ansvaret for vegene ifm forvaltningsreformen i 2010.

Budsjettutvikling fylkesveg	B2011	B2012	B2013	B2014	B2015	B2016	B2017	B2018
Budsjett i 1000 kr	207 196	206 830	215 820	235 269	235 200	232 560	245 879	273 818

Tabell 3-7 Utviklingen i driftsbudsjettet for Fylkesveg fra 2011-2017. KPI for 2018 er pr august.

Nøkkeltall fylkesveg:

Nøkkeltall	2 011	2 012	2 013	2 014	2 015	2 016	2 017	2 018
Veglengde i km (fylkesveg)	1 220	1 220	1 220	1 220	1 220	1 220	1222	1222
Gang-/sykkelveg i km				111	147	218	232	233
Antall sykkeltelepunkter totalt	11	12	11	12	13	18	19	24
-Herav visuelle tellepunkter						2	5	9
Andel fylkesveg med asfaltdekke	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Dekkeforyingstakt	12 %	12 %	12 %	12 %	9,20 %	10 %	10,30 %	10,30 %
Beregnet vedlikeholdsetterslep (i mill kroner)	550	500	950	780	780	809	800	800

Tabell 3-8 Utviklingen i enkelte nøkkeltall for Fylkesveg

Tallene viser at veksten på fylkesveg dreier seg om gang- og sykkelveg. Det er også en positiv utvikling i antall sykkeltelepunkter, og spesielt visuelle tellepunkter. Dette viser seg å være et godt tiltak for å stimulere til mer sykling, og det planlegges oppsetting av flere visuelle tellepunkter fremover.

Trafikksikkerhetsordningen

Trafikksikkerhetsordningen for fylkeskommunale investeringsprosjekter er budsjettet med 5 mill kroner årlig før momskompensasjon og tilskudd fra kommuner. For tilskudd til kommunale investeringsprosjekter er det budsjettet med 9 mill kroner årlig.

Situasjon, utfordringer og mulige tiltak

Vedlikeholdsetterslepet på fylkesveg er relativt konstant. Etterslepet beregnes til ca 800 mill kroner, og det må investeres betydelig mer hvis etterslepet skal reduseres nevneverdig.

Vedlikeholdsetterslepet fordeler seg omtrent som følger:

- Tunneler 31 mill kroner
- Drens- og avløpsanlegg 281 mill kroner
- Vegfundament og vegdekke 168 mill kroner
- Vegutstyr og miljøtiltak 244 mill kroner
- Bruer 76 mill kroner
- **Totalt Vestfold 800 mill kroner**

Statens Vegvesen (SVV) har beregnet at hvis etterslepet i vedlikehold av fylkesveger skal reduseres tilsvarende ambisjonene for riksveg, som var forslaget fra transportetatens i vedtatt nasjonal transportplan (NTP), vil dette innebære en årlig kostnadsøkning på 50 mill kroner i 12 år fordelt på drift, vedlikehold og investering. 70 % av dette antas å måtte brukes på drenering/ vegfundament.

Driftskostnadene på fylkesveg øker som konsekvens av blant annet endringer i klima, stort vedlikeholdsetterslep og stadig flere kilometer med gang- og sykkelveg. Strengere krav til fremkommelighet for kollektivtrafikken bidrar også til økte driftskostnader, spesielt i vinterhalvåret. Økte krav til trafiksikkerhet medfører strengere krav til sikre veger, fortau og sykkelveger, og dette legger ytterligere press på driftskostnadene.

Nasjonale og regionale mål og føringer sier klart at andel syklende og gående skal økes fremover. Prioritering av gang- og sykkelveg i vedtatte planer og prioritering av veg- og trafikkløsninger for kollektivtrafikk, innebærer en nedprioritering av bilveg. Nedprioritering av bilveg kan føre til at vedlikeholdsetterslepet øker.

Økt nedbør innebærer at dårlig vedlikeholdte veger raskere får omfattende skader. Klimaendringer og vannproblematikk vil også kunne medføre at godt vedlikeholdte veger raskere slites ned. Dårlig vedlikeholdte veger øker sannsynligheten for trafikkulykker.

SVV og VFK har utarbeidet en vedlikeholdsplan for fylkesvegnettet i Vestfold (FT-sak 10/17). Denne bidrar til bedre oversikt og gir grunnlag for bedre prioritering av vedlikeholdsarbeidet. Prosjektene i vedlikeholdsplanen er organisert etter porteføljeprinsippet, og det er viktig at planen vurderes årlig i forbindelse med budsjettfastsettelse. Det er i handlingsprogrammet for fylkesveg 2018-2021 vedtatt 10 mill kroner årlig vedlikehold og innhenting av etterslep.

Fylkesrådmannens budsjettforslag

Fylkesveger	R2016	R2017	B2018	Rammeendringer fra B2018			
				2019	2020	2021	2022
Vedtatt budsjett 2018	215 801	248 481	273 815	273 815	273 815	273 815	273 815
Tekniske endringer							
Avtale med Nøtterøy kommune vedr Torødvegen (HSA 32/17)				457	457	457	457
Prioriteringer - vedtatt økonomiplan							
Fylkeveger - tilbakeført rammetrekk				-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Framskynding av handlingsplan for fylkesveger				0	-10 000	-10 000	-10 000
Overføring til budsjettområde regionalavdelingen				-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Sum endringer				-2 543	-12 543	-12 543	-12 543
Ramme Fylkesveger	215 801	248 481	273 815	271 272	261 272	261 272	261 272

Tabell 3-9 Fylkesrådmannens forslag til budsjett for budsjettområdet fylkesveg

3.5.3 Kollektivtrafikk

Historisk utvikling

Utviklingen i budsjettet for kollektivtrafikk har hatt en jevn stigning de siste årene. Målt i faste kroner (2018-kroner) flater økningen noe ut etter 2015.

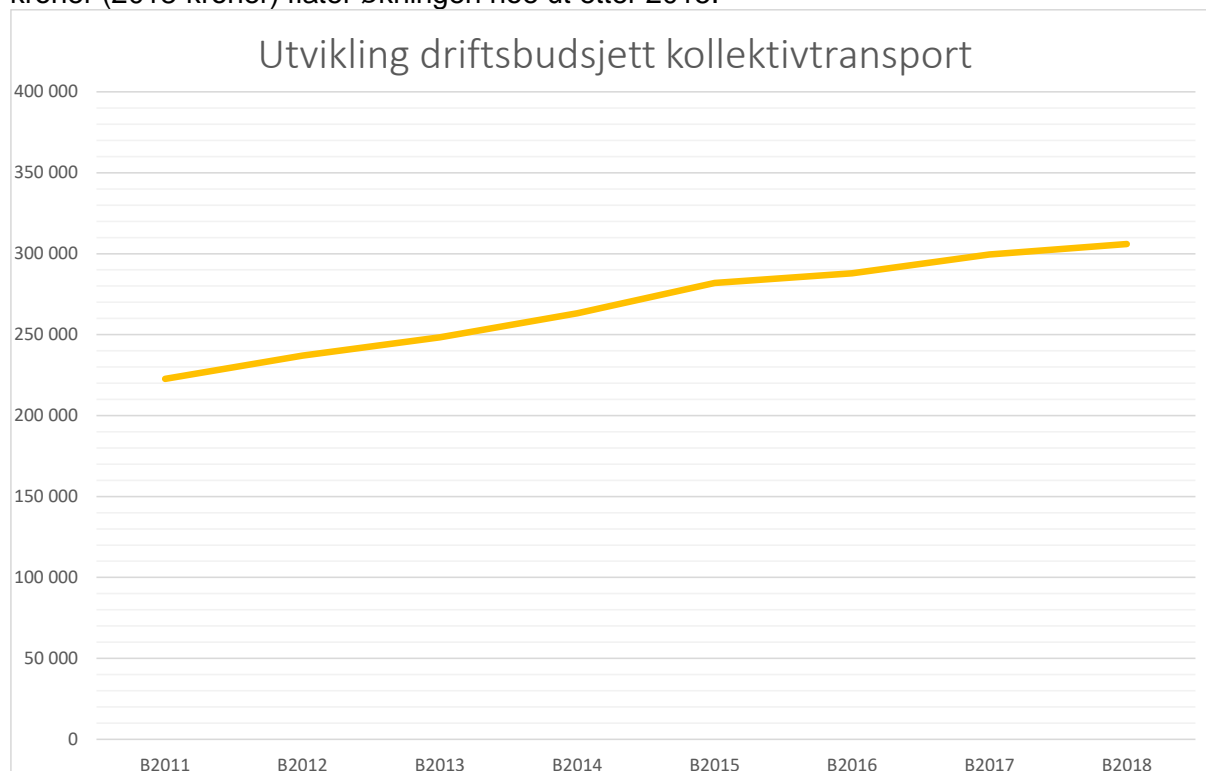

Diagram 3-1 Utvikling i driftsbudsjettet for kollektiv de siste 8 årene (2018-kroner)

Budsjettutvikling kollektivtransport	B2011	B2012	B2013	B2014	B2015	B2016	B2017	B2018
Budsjett i 1000 kr	190 779	204 346	218 704	236 624	258 894	273 927	290 181	306 026
Budsjett (i faste 2018-kr) i 1000 kr	222 678	236 989	248 351	263 211	281 936	287 941	299 532	306 026

Tabell 3-10 Utviklingen i driftsbudsjettet for Kollektivtrafikk fra 2011-2018. KPI for 2017 er pr august

Nøkkeltall kollektivtrafikk:

Nøkkeltall	2 011	2 012	2 013	2 014	2 015	2 016	2 017
Passasjertall (i 1000)	9 098	9 336	9 924	9 919	10 155	10 517	10 638
Rutekilometer (i 1000)	9 240	9 600	9 700	9 860	10 000	10 100	10 500
Antall setekilometer (i mill)	370	384	388	394	400	404	420
Kapasitetsutnyttelse (i prosent)	17,5	17,3	17,4	17,1	17,3	19	18
Antall skyssberettigede i grunnskolen	6 245	6 853	6 512	6 651	7 096	6 310	6 477
Antall skyssberettigede i vgs.	6 137	6 121	6 126	6 091	6 113	6 184	6 177
Brutto driftsutgifter pr. elev tot lukket skyss	45 460	49 574	51 509	50 447	50 232	60 670	54 598
Antall elever med lukket transport grunnskole	967	906	865	873	864	874	907
Gj.sn transportlengde pr. pass (l km)	7,1	7,1	6,8	6,8	6,8	7	7,1
Antall elever med lukket transport VGS	219	243	242	245	254	213	305

Tabell 3-11 Utviklingen i enkelte nøkkeltall for kollektivtrafikk

Passasjertall, rutekilometer og antall setekilometer er i positiv utvikling, men det er noe lavere kapasitetsutnyttelse ifølge tabell 3-11.

Situasjon, utfordringer og mulige tiltak

Kollektivtransporten er et av fylkeskommunens viktigste virkemidler i forhold til å kunne nå de vedtatte målene i klimapolitikken, men også målene innen arealbruk, næringsaktivitet, byutvikling og trafikksikkerhet. Passasjerutviklingen er for dårlig i VKT til at en kan nå målene en refererer til i klimasammenheng og i forhold til å snu transportmiddelfordelingen. Det må kraftigere tiltak til.

Vestfold kollektivtrafikk har utarbeidet to nye trafikkplaner, en for Larvik og en for Tønsberg. Hvis samtlige tiltak gjennomføres i de to planene, antas det å kunne bidra til ca. 20% passasjervekst innen 4-7 år under forutsetning av at det også gjøres de nødvendige bil-restriktive tiltak. Tiltakene er planlagt igangsatt over en periode på 1-7 år, forutsatt økte årlig tilskudd på 20 mill kroner i år 1-2, ytterligere 30 mill kroner pr år i årene 3-4 og ytterligere 30 mill kroner pr år i årene 5-7. Finansiering via Bypakke Tønsberg og bompengefinansiering kan være et alternativ, det samme ved bypakke Larvik. Utfordringen her er at dette ligger til dels langt frem i tid, og det er behov for å sette i gang tiltak relativt snart hvis vedtatte mål skal nås.

Etter modell fra Larvik og Tønsberg pågår arbeid med en egen trafikkplan for nordfylket. Trafikkplan for Horten er planlagt etter dette og fylkeskommunen/VKT har dialog med Sandefjord om også å utarbeide en trafikkplan der. Det må forventes at planarbeidet i nordfylke, Horten og Sandefjord vil avdekke behov for økt rutetilbud og økte tilskudd på samme nivå som er framkommet i Larvik og Tønsberg.

Vestfoldbyene er pr. i dag ikke i posisjon til å inngå bymiljøavtaler/byvekstavtaler, og får dermed ingen ekstra statlige midler. I nylig vedtatt nasjonal transportplan (NTP) er det heller ikke foreslått å utvide ordningen. Dette betyr at økt satsing på kollektiv, med blant annet høyere frekvens og/eller mer bussmateriell, må finansieres over fylkeskommunens ordinære budsjett. Det er imidlertid gitt åpning for finansiering av kollektivtransport over bompengordning, slik at oppnåelse av bypakkeavtaler og bompengordninger er viktig.

Det kan derfor vurderes om kollektivmidlene i større grad enn i dag bør kanaliseres til helhetlige pakker, der fylkeskommunen sammen med berørte kommuner satser på en god kombinasjon av positive og restriktive tiltak. Det vil si at fylkeskommunen legger seg på en politikk som er mer lik den staten utøver gjennom sine ulike typer belønningsmidler. De kommunene som ønsker å samarbeide konstruktivt om slike helhetlige pakker prioriteres. Strengere krav til miljø og konkurransedyktighet vil bidra til et stadig hardere kostnadspress på kollektivsiden. Effektiviteten i kollektivtrafikken er sterkt avhengig av graden av gode trafikk-løsninger som kollektivfelt og andre trafikk-løsninger for økt fremkommelighet. Slike kostnader budsjetteres på fylkesvegbudsjettet. Dette gjelder også brøyting og strøing. Motivasjon til økt bruk av kollektivtransport kan gjøres ved hjelp av positive tilbud, mer restriktive tiltak eller en blanding av dette. Med unntak av bomring er restriktive tiltak i liten grad benyttet i Vestfold. Samtidig viser tallene at de tiltakene som er gjennomført hittil ikke gir stor nok endring av folks resemiddelbruk i forhold til de mål som er satt. Større effekt av de offentlige midlene som brukes på kollektivtrafikken vil kunne oppnås hvis satsingen på buss kombineres med restriktive tiltak som færre parkeringsplasser i sentrum, dyrere parkeringsavgifter i sentrum, bomring, rushtidsavgift, bilfrie sentrum osv.

Fylkesrådmannens budsjettforslag

Kollektivtrafikk	R2016	R2017	B2018	Rammeendringer fra B2018			
				2019	2020	2021	2022
Vedtatt budsjett 2018	273 926	290 606	306 026	306 026	306 026	306 026	306 026
Prioriteringer - nye							
Økt årlig ramme knyttet til egenkapital Vestviken kollektivtrafikk				7 000	7 500	7 500	7 500
Forsøksordning miljøtransport Horten				500			
Sum endringer				7 500	7 500	7 500	7 500
Ramme Kollektivtrafikk	273 926	290 606	306 026	313 526	313 526	313 526	313 526

Tabell 3-12 Fylkesrådmannens forslag til budsjett for budsjettområdet Kollektivtrafikk

I økonomiplanperioden 2019-2022 er det vedtatt en rammeøkning på 7,5 mill kroner årlig fra 2019 og ut økonomiplanperioden. Dette er øremerkede midler til kollektivtrafikk fra avviklingen av Vestviken kollektivtrafikk. Det er i tillegg avsatt ca. 6 mill kroner på et investeringsfond.

Fylkesrådmannen foreslår å avsette 0,5 mill kroner i 2019 til en forsøksordning med miljøtransport i Horten. Prosjektet gjelder etablering av en shuttlebussrute fra Horten rutebilstasjon til nye Horten videregående skole med avganger minst hvert 10 minutt innenfor tidsrommet 08.00-16.00. Dette for å oppnå politisk vedtatt miljøklassifisering.

3.5.4 Andre samferdselstiltak

TT ordningen

Budsjettposten omfatter transportordningen for funksjonshemmede. TT-ordningen er et supplement til andre rettighetsbaserte ordninger, og er en frivillig fylkeskommunal ordning. TT-ordningen er et tilbud fra fylkeskommunen på bakgrunn av kriterier (Reglement for transportordningen for funksjonshemmede) vedtatt av fylkestinget i 2013 i sak 84/13. Vestfold fylkeskommune har søkt, og fått, 5,2 mill kroner fra Samferdselsdepartementet til utvidet TT-ordning for andre halvår 2018. Dette gjelder for personer som er 100% avhengig av rullestol og blinde/svaksynte med syn på 33% eller mindre. Vestfold fylkeskommune vil motta tilskudd for første halvår 2019. Tilskuddets størrelse for 2019 avregnes mot eventuelt mindreforbruk av mottatt beløp for 2018.

Torp flyplass

Vestfold fylkeskommune eier 43,26% i Torp, Sandefjord Lufthavn AS. Selskapet utarbeidet ny helhetsplan for videre utvikling av lufthavnen i 2015. På bakgrunn av usikkerheten og risikoen rundt fremtidige inntekter har selskapet og eierne besluttet å videreutvikle vestsiden inntil videre. Lufthavnen er inne i en periode med store investeringer og strukturelle endringer. Dette vil kreve aktiv deltakelse også fra eierne av lufthavnen. Det er viktig at fylkeskommunen følger selskapet tett og påvirker utviklingen av selskapet slik at det samstemmer med fylkeskommunale strategier og den regionale utviklingen. Det vil også være viktig å følge med på utviklingen av rammebetingelsene for flyplassen.

Interregional plan for intermodal godstransport

Planen og tilhørende handlingsprogram følges opp av de involverte partene. Det pågår et prosjekt i regi av fylkeskommunene Telemark og Vestfold, jernbaneverket, Larvik havn og Grenland havn om et godskonsept for gods på bane. Prosjektet ble etablert høsten 2016, og rapport fra første fase ble presentert våren 2018. I utgangspunktet forutsatte prosjektet at de store godsvolumene som i dag går på bil mellom Hærøya og Larvik havn/Grenland havn – Brevik, i snitt 80-100 rundturer pr. dag, representerte et potensial for jernbanen. Undervegs i prosjektet lanserte imidlertid Yara sine planer om en autonom helelektrisk sjøfeeder/båt mellom Hærøya og Larvik havn/Grenland havn – Brevik (Yara Birkeland). Det er også noe utsettelse i arbeidet med utvidelse av Larvik Havn (SIKA-tomta) på grunn av planprosesser i Larvik kommune. Det er utarbeidet en rapport etter fase 1.

Regional Transportplan

Høringsutkastet til Regional transportplan (RTP) er behandlet i fylkestinget 27. september 2018, og er sendt på høring med frist 3. desember 2018.

Sykkelbyavtaler

Vestfoldbyen har inngått sykkelbyavtale med Statens vegvesen. Videre er det inngått treparts sykkelbyavtaler mellom Statens vegvesen, Vestfold fylkeskommune og henholdsvis Sandefjord kommune, Larvik kommune, Horten kommune og Tønsberg kommune. Hensikten med avtalene er å fremme sykling, og det er etablert prosjektgrupper som jobber dedikert med dette.

Fylkesrådmannens budsjettforslag

Andre samferdselstiltak	R2016	R2017	B2018	Rammeendringer fra B2018			
				2019	2020	2021	2022
Vedtatt budsjett 2018	11 821	9 435	11 895	11 895	11 895	11 895	11 895
Prioriteringer - vedtatt økonomiplan							
Videre utvikling og informasjon knyttet til samkjøring				300	-100	-100	-100
Videreføring av prosjekt autonome kjøretøy				0	-500	-500	-500
Sum endringer				300	-600	-600	-600
Ramme Andre samferdselstiltak	11 821	9 435	11 895	12 195	11 295	11 295	11 295

Tabell 3-13 Fylkesrådmannens forslag til budsjett for budsjettområdet Andre samferdselstiltak

Opgavene som er beskrevet kan løses innenfor rammene.

3.5.5 Regional planlegging

Situasjon, utfordringer og mulige tiltak

Regional planlegging har økt i omfang siden 2011. Regional plan for bærekraftig arealpolitikk (RPBA) utgjorde et trendskifte i regional planlegging, med en omfattende prosess og medvirkning. Den første regionale planstrategien, vedtatt i 2012, åpnet opp for å bruke verktøyet regionale planer innenfor fagområder som utdanning, klima og næringsutvikling.

Regional planlegging omfatter det som utføres gjennom regional planstrategi, regionale planer og gjennom vegledning og uttalelser til de kommunale planene. I tillegg til arealplaner gjelder dette også andre kommunale planer som næringsplaner og klima- og energiplaner. Den regionale planstrategien for perioden 2016-2020 prioriterer gjennomføring av de allerede utarbeidede regionale planene for å møte mulighetene og utfordringene i Vestfold. Ny regional transportplan og revisjon av RPBA er to store planoppgaver som skal ferdigstilles i 2019. Begge planarbeidene har høy prioritering når det gjelder innsats og ressursbruk.

Regionale planer er et av fylkeskommunens sterkeste verktøy i rollen som samfunnsutvikler. Planene omtales under de respektive fagområdene.

Her omtales de tre regionale arealplanene:

Regional plan for kystsonen i Vestfold (RPKS)

Hensikten med planen er å dempe nedbyggingen av vestfoldkysten og trekke opp føringer for en langsiktig, bærekraftig arealpolitikk og forvaltning. Det er videre et mål å få til en mer helhetlig og lik praktisering av regelverket i vestfoldkommunene. Planen ble vedtatt i 2014 og legges til grunn i behandling av alle plansaker i kystsonen. Det har ikke blitt prioritert ressurser til oppfølging av handlingsprogrammet de siste årene. Det er behov for å løfte opp temaet og bruke noe mer ressurser i 2019.

Regional plan for handel og sentrumsutvikling i Vestfold (kjøpesenterplanen)

Hensikten med planen er å styrke utviklingen av by- og tettstedssentra, unngå uheldig spredning av handelsvirksomhet og oppnå redusert bilavhengighet. Planen ble vedtatt i 2009. Det skjer en stadig utvikling innenfor handel, og deler av planens faktagrunnlag er utdatert. I henhold til regional planstrategi, skal planen integreres i RPBA. Kjøpesenterplanen er oppdatert og integrert i høringsforslaget til RPBA.

Regional plan for bærekraftig arealpolitikk (RPBA)

Hensikten med planen er å legge til rette for en forutsigbar arealutvikling i Vestfold, basert på en helhetlig tilnærming og avveining mellom viktige samfunnsinteresser. Planen bygger på prinsipper om en bærekraftig utvikling, og målsettinger knyttet til redusert behov for bruk av bil, ivaretagelse av Vestfolds uerstattelige natur- og kulturressurser, utvikling av livskraftige og attraktive byer, og tilrettelegging for et konkurransedyktig næringsliv. Planen ble vedtatt i 2013 og er integrert i alle de rullerte kommuneplanene.

Forslag til revidert RPBA er på høring og offentlig ettersyn høsten 2018. Det er mål om å vedta planen våren 2019. Revisjonen har lagt stor vekt på medvirkningsprosesser både administrativt og politisk. Det er et ønske at planen skal bli et enda bedre verktøy for utvikling og styring av arealpolitikken i Vestfold.

Utfordringer og sammenhenger i arealpolitikken

Arealbruken danner grunnlaget for den fysiske samfunnsutviklingen. Det er arealbruken som er styrende for transportbehovet og grunnlaget for hvordan dagliglivet leves og organiseres. Det er mer krevende og kostbart å gjennomføre gode byutviklingsprosjekter, enn å ta i bruk «nye» arealer utenfor byene. Derfor etableres det fortsatt handel og arbeidsplasser utenfor

byer og tettsteder, på en måte som gjør det utfordrende å oppnå målene om redusert klimagassutslipp. Når arealbruken sprer aktiviteten svekkes også mulighetene for å bygge opp under sterke byer, kollektivsatsing og velfungerende knutepunkter. RPBA vil over tid bygge opp under strategien med en fortetting og styrking av byene. Det er viktig at RPBA følges opp gjennom konkrete prosjekter som styrker byutvikling og konsentrert arealbruk, med kvalitet. Det er også viktig å utvikle ny kunnskap om sammenhenger og drivkrefter innenfor for eksempel byutvikling/handel og byutvikling/transport for å kunne prioritere riktige tiltak i mellomstore byer.

Handlingsprogrammet til RPBA skal revideres sammen med revisjonen av planen. Her vil det fortsatt bli lagt vekt på prosjekter som styrker kommunene og private utviklere i arbeidet med fortetting og byutvikling.

Mulige tiltak

Fylkesrådmannen foreslår å prioritere følgende hovedområder innenfor planseksjonen i 2019:

- Endelig planforslag og vedtak av RPBA
- Handlingsprogram RPBA
- Koordinere arbeidet med å forberede Regional planstrategi for Vestfold og Telemark med kunnskapsgrunnlag og prosess
- Mindre oppgaver som for eksempel:
 - o Handlingsprogram Regional plan for kystsonen
 - o Revisjon Planportal Vestfold
 - o Nettverksarbeid og planfaglig vegledning

Kort beskrivelse av hovedsatsingsområdene som prioriteres i budsjettområdet regional planlegging:

Vedtak av revidert RPBA

Forslag til revidert RPBA er ute på høring høsten 2018 og det forventes mange og viktige høringsuttalelser. Bearbeiding av innspillene og forslag til planforslag blir en omfattende oppgave som krever ressurser. Det må forventes at det gjøres en del endringer i plandokumentet etter innspill og høring. Det er viktig å dokumentere i politisk sak hvordan høringsinnspillene blir vurdert og håndtert videre. Dette er viktig for planens bruk og virke i vestfoldsamfunnet.

Handlingsprogram RPBA

Det er avgjørende at fylkeskommunen prioriterer ressurser til tiltak i handlingsprogrammene til de regionale planene, og spesielt RPBA. Det er prosjektene som i stor grad bygger opp under de positive sidene ved planene. Det ligger stor utviklingskraft for kommunene i en konsentrert arealutvikling og byutvikling. Det er en viktig oppgave for fylkeskommunen å støtte kommunene i dette utviklingsarbeidet, innenfor de begrensede ressurser som er til disposisjon. RPBA med handlingsprogram er på høring, og er derfor ikke endelig vedtatt. Det er likevel noen prosjekter som utmerker seg som sannsynlige i 2019, enten fordi de allerede er i gang, eller fordi de er sentrale for oppfølging av RPBA. Under følger en kort beskrivelse av noen av prosjektene:

Byutvikling – Tettere byer med høyere kvalitet

Krav til leke- og uteoppholdsareal er identifisert som en av flaskehalsene i byutvikling. I oppfølging av RPBA var det ønskelig å se nærmere på dette tema i lys av ønsket om mer fortetting og byutvikling. Et prosjekt er gjennomført sammen med bykommunene, fylkesmannen og næringslivet. Resultatet er et spennende og nyvinnende arbeid som har vakt nasjonal interesse, og hvor konklusjonen i hovedtrekk er at kommunene må ta et større planleggingsansvar, og at utbyggerne får mer fleksible krav. Arbeidet følges opp med pilotprosjekter i kommunene som allerede er i gang og som fortsetter i 2019.

Kvalitet og arkitektur

«Mitt prosjekt, vår by». I byen er det spesielt viktig at byrom og bygninger bidrar til god byutvikling både i form, innhold og i forhold til sine omgivelser. Arkitektur kan settes på agendaen i Vestfold, sammen med byromsutforming.

By- og stedsutvikling – oppfølgingsmidler til RPBA-prosjekter i kommunene

Det er kommunene som sitter på de fleste virkemidlene for å legge til rette for og gjennomføre by- og stedsutvikling. Derfor settes det hvert år av en andel av RPBA-budsjettet som kommunene kan søke på. Kriteriene er at prosjektet, planen eller analysen bygger opp under målsettingene i RPBA.

Strategi for næringsutvikling i byene

Det er behov for å styrke næringsutviklingen i byene. Dette vil være et satsingsområde i samarbeid mellom de to regionale planene RPBA og regional plan for verdiskaping og innovasjon (RPVI). Satsingen følger opp politiske ambisjoner innenfor begge planene, og styrker samarbeidet med kommunene. Høringsutkast til RPBA peker på viktigheten av å utvikle Vestfold til et mer næringsoffensivt fylke, og peker på flere offentlige virkemidler som bør brukes og utvikles. Denne satsingen vil finansieres av handlingsprogrammene til både RPBA og RPVI.

Arealstrategi og Bystrategi

Høringsforslaget til RPBA foreslår to viktige, strategiske arbeidsprosesser i kommunene: arealstrategi og bystrategi. Fylkeskommunen ønsker å tilby bistand og ressurser til dette arbeidet og bidra til å utvikle en felles praksis sammen med kommunene for hvordan disse strategiene kan utvikles og brukes.

Regional planstrategi-RPS – for Vestfold og Telemark fylke

Regional planstrategi skal vedtas innen ett år etter fylkestingsvalg. Det vil si at Vestfold og Telemark skal vedta planstrategi høsten 2020. Det vil være mange fordeler med å starte opp arbeidet med å forberede denne planprosessen så tidlig som mulig i 2019. Det er ikke fattet vedtak om oppstart av arbeidet, men det er sannsynlig at det må settes av ressurser til RPS i budsjett for 2019.

Prioritering av rollen som planfaglig vegleder

Rollen som planfaglig vegleder utføres gjennom dialog med kommunene, planportalen, planforum, plannettverket og uttalelser til plansaker. Gjennom uttalelser til plansaker utøves flere av våre roller. Fylkesrådmannen legger vekt på at rollen som planfaglig vegleder skal henge tett sammen med rollen som regional utviklingsaktør, og vektlegger oppfølging av de regionale arealplanene i uttalelsene. Det er viktig at det settes av nok ressurser til rollen som planfaglig vegleder. God dialog med kommunene er viktig for å sørge for informasjonsflyt begge veier, og for å oppnå felles forståelse av utfordringer og muligheter. Fylkesrådmannen prioriterer å legge til rette for hyppige og regelmessige møter i planforum og plannettverket.

Fylkesrådmannens budsjettforslag

Regional planlegging	R2016	R2017	B2018	Rammeendringer fra B2018			
				2019	2020	2021	2022
Vedtatt budsjett 2018	1 804	4 139	2 423	2 423	2 423	2 423	2 423
Ingen endringer				0	0	0	0
Sum endringer				0	0	0	0
Ramme Regional planlegging	1 804	4 139	2 423	2 423	2 423	2 423	2 423

Tabell 3-14 Fylkesrådmannens forslag til budsjett for budsjettområdet Regional planlegging

Oppgavene som er beskrevet kan løses innenfor rammene.

3.5.6 Regional næringsutvikling

Situasjon, utfordringer og mulige tiltak

Næringsutvikling

Årlige næringsanalyser synliggjør at verdiskapingen i næringslivet i Vestfold fortsatt er lav og fallende sammenlignet med resten av landet. Denne utviklingen bidrar til lav kjøpekraft og lave skatteinntekter, noe som igjen svekker velferdsgrunnet.

I Vestfold er yrkesaktiviteten og husholdsinntekten lavere enn landsgjennomsnittet. Særlig har unge en del alvorlige problemer: Fylket har en større andel arbeidsledige i alderen 15 – 29 år og en større andel uføretrygdede i alderen 18 – 24 år enn i landet for øvrig. Det er dermed viktig å ta et krafttak for å skape flere arbeidsplasser for ulike grupper på arbeidsmarkedet. Partnerne i Verdiskaping Vestfold har som et aktivt initiativ for å bedre på situasjonen i 2018 signert en egen samarbeidsavtale og etablert prosjektet «*Flere unge i fast arbeid*», og fylkesutvalget har bevilget fylkeskommunens sin andel av finansieringen. Fylkeskommunen har som regional utviklingsaktør ansvar for å tilrettelegge for næringsutvikling og verdiskaping. Tilretteleggingen skjer gjennom å understøtte nyskaping og entreprenørskap og gi støtte til internasjonalt konkurransedyktige nærings- og kompetansemiljøer (klynger). Innsatsen skal blant annet bidra til å styrke samarbeidet mellom bedriftene og forskings-/høgskolemiljøer.

Arbeidet skjer i et nært samarbeid med Verdiskaping Vestfold, det nasjonale og regionale virkemiddelapparatet, Høgskolen i Sørøst-Norge, næringslivet, kommunene samt internasjonale partnere.

De overordnede målene og strategiene er forankret i Regional plan for verdiskaping og innovasjon (RPVI). Hovedmålet i planen er å øke verdiskapingen i Vestfold. I handlingsprogrammet til RPVI er et av flere tiltak for å avklare muligheten for utvikling av bedriftsnettverk/ klynge innefor bl.a. «*samfunnsikkerhet og beredskap*». I den forbindelse er det gjennomført en kartlegging av relevante offentlige, private og frivillige kompetansemiljøer i Vestfold og Grenland. Resultatet viser at det er betydelig antall kompetansemiljøer i regionen som gir muligheter både for utvikling av bedriftsnettverk og klyngeaktiviteter og også å ta en nasjonal posisjon. For å understøtte en slik utvikling foreslår rådmannen at det avsettes midler til et *gaveprofessorat* til Universitetet i Sør Øst Norge innenfor temaet samfunnsikkerhet og beredskap.

Verdiskapingsinitiativet

Dette er et samarbeidsprosjekt mellom alle kommunene i Vestfold og fylkeskommunen med hovedformål å øke verdiskapingen til næringslivet i Vestfold. Det er i prosjektperioden tatt flere gode initiativ, og prosjektet videreføres frem til og med september 2019.

Prosjekt Vekstetablerere

Prosjektet ble startet for å gi etablerte eller nyetablerte små – og mellomstore bedrifter råd og vegledning. Tilbudet består av: Kapitalisering, strategi, organisasjonsutvikling, prosjektstyring, forskning og innovasjon, salg/markedsføring, produksjon/logistikk, dokumenter/maler og sparring. Erfaringene så langt er positive. Tiltaket videreføres i 2019.

Forskning, utvikling og innovasjon (FoUI)

FoUI har de siste årene fått økt betydning som virkemiddel for verdiskaping. En slik økt betydning underbygges bl.a. av en akselererende teknologiutvikling, økt globalisering, økt behov for omstilling, og et påtregende behov for et «grønt skifte».

Økt satsing på FoUI er innarbeidet i RPVI. Et vedtatt mål i RPVI er å videreføre satsingen fra Virkemidler for Regional Innovasjon (VRI). Forskningsrådet har etablert FORREGION som er et oppfølgingsprogram til VRI (2007-2016). Søknaden fra fylkeskommunen som prosjektansvarlig for Pilar 1 (Mobilisering) ble innvilget, og prosjektet er godt i gang. Resultatene fra VRI-programmet viser at bedrifter i innovasjonsnettverk bygger sterkere tillit til hverandre, vokser fortere og er mere innovative enn bedrifter som står utenfor. Det er derfor positivt at Vestfold kvalifiserte seg for å delta i programmet i 2017 – 2019, kalt Pilar 2 (Kapasitetsløft).

Den regionale egenandelen er finansiert over de statlige regionale utviklingsmidlene (553-midlene) som er delegert fra fylkestinget til Verdiskaping Vestfold. Ingen av kommunene i Vestfold er innenfor det distriktspolitiske virkemiddelområdet. Derfor mottar Vestfold fylkeskommune, som den eneste av landets fylkeskommuner, kun det generelle tilskuddet til regionalt utviklingsarbeid. Dette beløpet er i sin helhet benyttet til oppfølging av nasjonale programmer som FORREGION, NCE MNT, inkubatoren Silicia, og entreprenørskapstilskudd til Innovasjon Norge. I forslaget til statsbudsjett for 2019 er beløpet foreslått redusert fra 7 mill kroner til 2 mill kroner.

Reiseliv

Det har gjennom de siste årene vært en bevisst satsing fra Vestfold fylkeskommune på en næringsbasert utvikling av reiselivet. Begrunnelsen har vært at reiseliv er en av de raskest voksende næringer, den bidrar til nødvendig attraksjonsutvikling, er en viktig faktor for sysselsetting av ungdom og integrering av flerkulturelle, og har et stort potensial for verdiskaping. Flere utredninger og analyser underbygger dette. Satsingen er forankret i RPVI. Et resultat av satsingen er etableringen av destinasjonsselskapet Visit Vestfold, som nå har 135 medlemsbedrifter.

For å understøtte etablering og utvikling av en forutsigbar og langsiktig satsing er det innarbeidet i budsjettet 1 mill kroner til kjøp av tjenester, og 1 mill kroner til etablering av et nødvendig transporttilbud i skjærgården. Dette for å utløse verdiskapingspotensialet langs Vestfold-kysten. Erfaringene så langt har vært positive, og rådmannen foreslår å videreføre ordningene.

Siden høsten 2017 har det vært jobbet med å se på utvikling av begrepet «Skjærgården» som unikt for utvikling av opplevelsestilbud og markedsføring av området. Resultatene så langt viser interessante muligheter, og rådmannen har innledet drøftinger med Telemark med sikte på samarbeid. En eventuell videreføring og realisering av en slik satsing vil medføre behov for økte midler, og vil bli fremmet for politisk behandling.

Landbruk

Regional plan for verdiskaping og innovasjon, Regional plan for bærekraftig arealpolitikk og Regionalt næringsprogram for landbruket i Vestfold har ambisjoner for næringsutviklingsarbeidet innen landbruk: Blant annet skal matjordarealet være økt innen

2040 og matproduksjonen skal økes gjennom å sikre og utvikle de matproduserende arealene.

Stortinget har vedtatt nytt jordvernmål hvor Vestfold med sine verdifulle matjordarealer, minst må sørge for å redusere nedbygging av matjord maksimum fylkets relative andel av det nasjonale målet på 4000 dekar.

Landbruks- og matdepartementet har i eget brev bedt om det skal utarbeides et nytt regionalt næringsprogram for landbruk – som følger de nye fylkesgrensene. Arbeidet er startet opp i nært samarbeid mellom fylkesmennene, fylkeskommunene og næringen.

Internasjonalt samarbeid

Vestfold fylkeskommune deltar i flere prosjekter under EU programmer, og er medlemmer av seks organisasjoner og nettverk for internasjonalt samarbeid. EU prosjektarbeid prioriteres. Det er igangsatt et nytt EU kompetanseprogram med deltakelse fra Utdanning, Kultur og Regional. Til dette kurset ble det også invitert eksterne samarbeidspartnere, og det deltar representanter fra fylkesmannen og Innovasjon Norge. Samarbeidet om en felles EU rådgiver med Høgskolen i Sør Øst Norge er videreført.

Interessepolitisk arbeid

Interessepolitisk arbeid er fylkeskommunens målrettede arbeid for å påvirke og forbedre forutsetningene for regional samfunnsutvikling, verdiskaping og offentlig forvaltning i Vestfold. Slikt arbeid er særlig aktuelt i spørsmål om større infrastrukturinvesteringer i Vestfold, relokalisering av større private eller offentlige virksomheter, der Vestfold er kandidat og endring eller innskrenking av handlingsrommet for regional eller lokal forvaltning. Det administrative ansvaret knyttet til dette arbeidet dreier seg særlig om løpende informasjonsinnhenting og oversikt over de europeiske, nasjonale og regionale prosessene og tiltakene, som kan påvirke vilkårene for regional samfunnsutvikling, verdiskaping og offentlig forvaltning i Vestfold. Arbeidet er startet opp, men det foreligger foreløpig ikke tilstrekkelig erfaringsgrunnlag for å anslå ressursforbruk til dette arbeidet.

Klima og miljø

Regional plan for klima og energi (RPKE) setter et meget ambisiøst mål: klimagassutslippene i Vestfold skal reduseres med 40 % innen 2030. Resultatmålet er 5 % årlig reduksjon. Fylkestinget har gitt klima- og energiområdet høy prioritet, blant annet ved å sette av midler fra sin disposisjonskonto til en ordning hvor både bedrifter og private kan søke om støtte til klimatiltak.

Handlingsprogrammet til RPKE har 16 tiltak med formål å bidra til måloppnåelse. Begrensede personellressurser er en utfordring for å levere etter forventninger og vedtatte mål. Fylkesrådmannen prøver ut, i nært samarbeid med bl.a. Vestfold Klima- og Energiforum, nye arbeidsmåter. Fylkesrådmannen arbeider også aktivt for utnyttelse av eksterne finansieringsordninger, bl.a. Klimasats.

Vannforvaltning

Regional plan for vannforvaltning (RPVF) setter som mål at alle Vestfolds vannforekomster skal oppnå minst god kjemisk og økologisk tilstand etter reglene i vannforskriften, og at alle vedtatte miljømål i planen skal være oppnådd senest innen 2033.

På bakgrunn av et EU-direktiv har fylkeskommunen ansvar for vannforvaltning. Alt vann (ferskvann, grunnvann og vann langs kysten) skal kartlegges ut fra ulike parametere, og det skal utarbeides tiltaks- og forvaltningsplaner med sikte på utvikling av tilfredsstillende vannkvalitet.

Arbeidet anses å være i god fremdrift da fylkeskommunen gjennom rollen som regional utviklingsaktør tar initiativ og virker gjennom samarbeid og spleiselag med andre fylkeskommuner, kommuner og sektormyndigheter i det daglige arbeidet i regionen og i vannområdene. Arbeidet i vannområdene er nå på veg til å gå over fra prosjekt til en varig form for drift, noe som betyr et tydeligere behov for prolongering i budsjett og økonomiplan i fylkeskommunen, i kommunene og fra staten.

Fylkeskommunens rolle som utviklingsaktør gir muligheter til å ta en rekke initiativ innen vannforvaltning gjennom spleiselag i forsknings- og utviklingsprosjekt og ved å koble ulike tema sammen på nye måter.

Arbeidet utføres som regional plan etter plan og bygningsloven og skal legges til grunn i fysisk planlegging i samfunnet. Tiltak som kan gi dårligere kjemisk eller økologisk kvalitet i våre vannforekomster er i strid med plan og skal ikke skje. Vannforvaltningsplanene blir således et viktig bidrag for å kunne utføre miljøledelse i politikk og forvaltning.

Geologiske ressurser

Etterspørselen etter og prisene på geologiske ressurser er raskt stigende – både regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Det er utarbeidet en egen strategiplan for regiongeologen for Buskerud, Telemark og Vestfold med hovedvekt på kartlegging av geologiske ressurser.

Det foreligger en omfattende kartlegging av geologiske ressurser i Vestfold, som snart vil være tilgjengelig på et digitalt kartverk. Det arbeides nå med å utvikle et eget undervisningsopplegg i bruk av geologiske data i arealplanleggingen.

Det er et økende behov for å sikre kortreist tilgang til byggeråstoffer (pukk, grus og sand) i regionen Akershus, Telemark, Buskerud og Vestfold. Det skyldes dels at byggeråstoffer «bygges ned», dels at transportkostnadene er høye, men også at transporten er forurensende og belastende for både trafikk og vegdekke. Det er derfor behov for et felles plan-/prosjektarbeid for kartlegging, sikring og forvaltning av byggeråstoffer.

Fylkesrådmannens budsjettforslag

Regional næringsutvikling	R2016	R2017	B2018	Rammeendringer fra B2018			
				2019	2020	2021	2022
<i>Vedtatt budsjett 2018</i>	10 373	16 784	19 012	19 012	19 012	19 012	19 012
Prioriteringer - vedtatt økonomiplan							
Samarbeid med næringsliv/næringsforeninger knyttet til RPVI				-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Oppfølging av regionale planer				-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Verdiskapingsinitiativet				0	-800	-800	-800
Styrking til oppfølging av regionale planer				1000	1000	1000	1000
Videreføring av prosjekt stillehavsøsters				200	-300	-300	-300
Promotering lokal mat videregående skole				-300	-300	-300	-300
Sum endringer				-1 600	-2 900	-2 900	-2 900
Ramme Regional næringsutvikling	10 373	16 784	19 012	17 412	16 112	16 112	16 112

Tabell 3-15 Fylkesrådmannens forslag til budsjett for budsjettområdet Næringsutvikling

I vedtatt økonomiplan videreføres tilskudd til verdiskapingsinitiativet med 0,8 mill kroner i 2019. Avsetning til prosjekt stillehavsøsters økes med 0,2 mill kroner i 2019. Følgende tiltak avsluttes i 2019: avsetning til næringsforeningene med 1 mill kroner og promotering av lokal mat på videregående skole med 0,3 mill kroner.

4 Utdanningssektoren

4.1 Presentasjon av utdanningssektoren

Utdanningssektoren har ansvar for videregående opplæring i skole og bedrift for elever i alderen 15-24 år, og for voksne med voksenrett som inntre det året de fyller 25 år. Store deler av aktiviteten og økonomien i utdanningssektoren er regulert gjennom lover og forskrifter som skal sikre elever og lærlinger rett til videregående opplæring. Det er Opplæringsloven, Folkehelseloven og Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler som gir rammene for hvordan videregående opplæring kan organiseres og drives. Fylkeskommunen forvalter opplæringsloven og tilbyr videregående opplæring som skal føre fram til studiekompetanse, yrkeskompetanse eller grunnkompetanse. Det overordnede målet til utdanningssektoren i Vestfold fylkeskommune er at flest mulig elever og lærlinger skal gjennomføre videregående opplæring med kompetanse som kan verdsettes for videre studier eller i arbeidslivet. Fylkestinget vedtok den 28. september 2017 (sak 67/17) strategiplanen for videregående opplæring i Vestfold for perioden 2017-2022. Planen er et viktig grunnlag for sektorens utviklingsarbeid i økonomiplanperioden.

Alle elever har rett til å få tilpasset opplæring. Elever som ikke har eller kan få tilfredsstillende utbytte av tilpasset opplæring innenfor det ordinære opplæringstilbudet, har rett til spesialundervisning. Elever med rett til spesialundervisning kan få innvilget inntil 2 år ekstra opplæring dersom behovet tilsier det. Grunnkompetanse innebærer at elever som har behov for det har rett til å fullføre utdannelsen sin i tråd med en individuell opplæringsplan. En lærekandidat er en elev som får sin grunnkompetanse gjennom opplæring i bedrift. Utdanningssektoren omfatter ti videregående skoler: Horten vgs, Nøtterøy vgs, Greveskogen vgs, Thor Heyerdahl vgs, Færder vgs, Holmestrand vgs, Sande vgs, Sandefjord vgs, Re vgs og Melsom vgs. I tillegg omfatter utdanningssektoren Skolen for sosiale og medisinske institusjoner (SMI-skolen), Oppfølgingstjenesten/Pedagogisk-psykologisk tjeneste (OT/PPT), Karrieresenteret Vestfold, Fagskolen i Vestfold, Skiringssal folkehøyskole, Kompetansebyggeren Vestfold (KBV) og utdanningsavdelingen som er en del av fylkesadministrasjonen.

SMI-skolen ivaretar fylkeskommunens ansvar for å gi undervisning til elever i institusjon, og omfatter også elever i grunnskolen. OT/PPT består av lovpålagt pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) og oppfølgingstjeneste (OT). PPT gjennomfører samtaler, utreder og vurderer behov for tilrettelegging/spesialundervisning og videre hjelp. OT er et lovpålagt tilbud til ungdom som ikke har søkt, som har takket nei eller avbrutt videregående opplæring. Karrieresenteret eies av Vestfold fylkeskommune og NAV Vestfold og tilbyr karriereveiledning til alle over 19 år. Fagskolen i Vestfold og Skiringssal folkehøyskole har egne styrer og reguleres gjennom eget lovverk. Kompetansebyggeren Vestfold (KBV) tilbyr videregående opplæring til voksne i Vestfold. Utdanningsavdelingen er administrativt ansvarlig for videregående opplæring og består av skoleseksjonen, utdanningsstaben, fagopplæringsseksjonen og eksamenskontoret.

Ungdom som har fullført grunnskolen, eller tilsvarende, har rett til tre års videregående opplæring. Retten må tas ut innen utgangen av det året vedkommende fyller 24 år. Dersom læreplanene forutsetter lengre opplæringstid enn tre år, har ungdommene rett til opplæring i samsvar med den opplæringstiden som fremgår av læreplanen. Elevene har rett til ett omvalg i løpet av opplæringsperioden. Videre er det slik at søkerne har rett til inntak til ett av tre alternative utdanningsprogrammer de har søkt på. I Vestfold fylkeskommune er det tverrpolitisk enighet om at elevene har rett til fritt skolevalg.

Fag- og yrkesopplæringen omfatter ordinært to års opplæring i skole og ett års opplæring i bedrift. Opplæring i bedrift kombineres med verdiskaping i bedriften, og strekker seg derfor over to år. Dersom fylkeskommunen ikke kan formidle opplæring i bedrift til de som ønsker det, har elevene rett til tilbud om opplæring i skole, såkalt Vg3 fagopplæring i skole, innen 1.

september. Elever som har fullført og bestått fagutdanning, har rett til påbygg for å oppnå generell studiekompetanse, i Vestfold kalt «Påbygg 4». Lærlinger som har stryk eller ikke vurdert (IV) i ett eller flere fag, får tilbud om opplæring i lærlingskolen som administreres av Færder vgs.

Voksne som har fullført norsk grunnskole eller tilsvarende, men som ikke har fullført videregående opplæring i Norge tidligere, har etter søknad rett til videregående opplæring fra det året de fyller 25 år. Opplæringstilbud gis i hovedsak ved Kompetansebyggeren Vestfold, men også i ordinær videregående skole og ved private tilbydere.

Fylkeskommunen er faglig og administrativt ansvarlig for opplæring av innsatte i fengslene i Vestfold. Opplæringen finansieres av øremerket tilskudd fra staten. Opplæringsansvaret er lagt til Horten vgs, Færder vgs og Thor Heyerdahl vgs.

4.2 Driftsbudsjettet

Sektorens budsjetttramme på 1418,7 mill kroner i 2019 fordeler seg slik på budsjettområdene i sektoren:

UTDANNINGSSEKTOREN <i>Netto driftsutgifter i 1000 kr</i>	Budsjett 2018	Budsjettområdenes nye driftsrammer			
		2019	2020	2021	2022
Videregående skoler	1 041 464	1 051 564	1 049 864	1 049 864	1 049 864
Opplæring i bedrift	139 403	152 874	152 874	152 874	152 874
Voksenopplæring	36 712	36 712	36 712	36 712	36 712
Fagskoletilbud	5 471	2 000	2 000	2 000	2 000
Andre virksomheter	66 198	66 198	66 198	66 198	66 198
Utdanning stab	39 758	41 858	41 858	41 858	41 858
Fellesoppgaver	111 573	67 473	64 873	64 873	64 873
Disposisjonskonto HU	3 000	0	0	0	0
Sum utdanningssektoren	1 443 579	1 418 679	1 414 379	1 414 379	1 414 379

Tabell 4-1 Fylkerådsmannens forslag til driftsrammer for budsjettområdene i utdanningssektoren

Rammeendringen fra 2018 til økonomiplanen kan oppsummeres slik per budsjettområde:

UTDANNINGSSEKTOREN <i>Netto driftsutgifter i 1000 kr</i>	Regnskap	Regnskap	Budsjett 2018	Rammeendringer fra B2018			
	2016	2017		2019	2020	2021	2022
Videregående skoler	1 018 049	1 052 874	1 041 464	10 100	8 400	8 400	8 400
Opplæring i bedrift	142 290	141 285	139 403	13 471	13 471	13 471	13 471
Voksenopplæring	28 948	27 142	36 712	0	0	0	0
Fagskoletilbud	13 163	8 776	5 471	-3 471	-3 471	-3 471	-3 471
Andre virksomheter	68 477	67 026	66 198	0	0	0	0
Utdanningsavdelingen	39 994	42 359	39 758	2 100	2 100	2 100	2 100
Fellesoppgaver	41 782	55 331	111 573	-44 100	-46 700	-46 700	-46 700
Disposisjonskonto HU (1083/1084)	0	0	3 000	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Sum rammeendringer				-24 900	-29 200	-29 200	-29 200
Ramme Utdanningssektoren	1 352 703	1 394 793	1 443 579	1 418 679	1 414 379	1 414 379	1 414 379

Tabell 4-2 Fylkerådsmannens forslag til rammeendringer fordelt på utdanningssektorens budsjettområder

Tabellen viser budsjett for 2018 og fylkerådsmannens forslag til endringer i økonomiplan for 2019-2022 fordelt på budsjettområdene i utdanningssektoren. Endringene er kommentert i

teksten under for hvert enkelt budsjettområde. Kompensasjon for lønns- og prisvekst og økte satser til pensjonspremie er beregnet til å utgjøre 26,4 mill kroner for utdanningssektoren i 2019. Dette vil bli lagt inn i rammene for budsjettområdene etter fylkestingets behandling av budsjettet den 13. desember.

4.3 Resultatmål

Det overordnede målet til utdanningssektoren i Vestfold fylkeskommune er at flest mulig elever og lærlinger skal gjennomføre videregående opplæring med kompetanse som kan verdsettes for videre studier eller i arbeidslivet. Den 28. september 2017 vedtok Fylkestinget en ny strategiplan for videregående opplæring i Vestfold for perioden 2017-2022 (sak 65/17). Planen beskriver hva man lykkes godt med i dag, og hva som er våre utfordringer. Den angir tre hovedmål for strategiperioden:

1. Forbedre læringsresultatene for alle
2. Øke andelen som fullfører og består videregående opplæring
3. Øke opplevelsen av livsmestring

Sektorens resultatmål rapporteres i forbindelse med regnskapsrapporteringen og i den årlige tilstandsrapporten. Forslag til resultatmål for perioden 2019-2022 tar utgangspunkt i de nasjonale målsetningene og indikatorer fra Gjennomføringsbarometeret.

4.3.1 Resultatmåltemaer

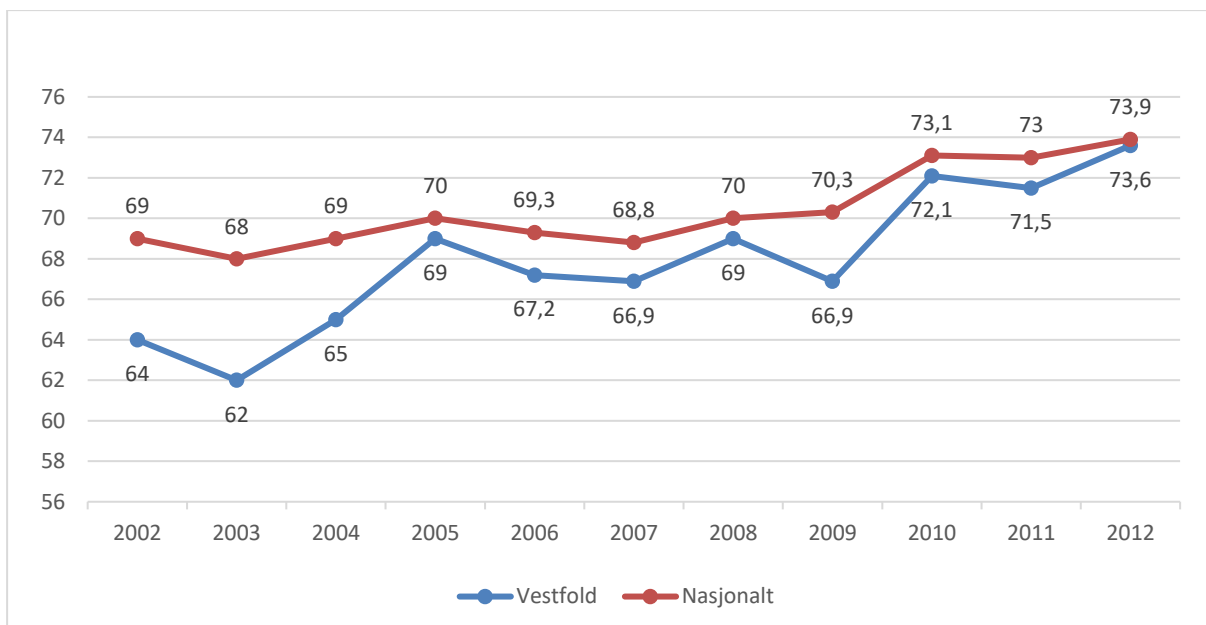
Sektorens resultatmål for økonomiplanperioden kan deles inn i fire grupper:

Fullføre og bestå

Å øke andelen som fullfører videregående opplæring er et langsiktig mål som alle fylkeskommuner jobber for å nå. I Gjennomføringsbarometeret var det satt et nasjonalt mål om at andelen som fullfører og består i løpet av fem år skal være 75%¹. Fullført og bestått videregående opplæring er sektorens overordnede målsetting. Dette bygger på kunnskap om hvordan det er å føle mestring og oppnå kunnskap og kompetanse, noe som kan være avgjørende for livskvaliteten for den enkelte. Samtidig er andelen fullført og bestått en viktig målsetting i et samfunnsøkonomisk perspektiv.

Figur 4.1 viser at andelen elever i Vestfold som har fullført og bestått videregående opplæring etter fem år, har økt fra 64 % for 2002-kullet til 73,6 % for 2012 kullet. Utviklingen for Vestfold har vært positiv over tid, men har vært svakere enn det nasjonale gjennomsnittet gjennom hele perioden. Figuren viser allikevel at resultatet for 2012-kullet er tettere opp mot det nasjonale snittet enn noen gang siden 2002.

¹ Resultatet for kullet som startet videregående opplæring i 2013 vil foreligge i 2019.

Figur 4.1: Fullført og bestått videregående opplæring etter fem år offentlig skoler – resultat i prosent.

Kilde: Skoleporten

Sluttet og avbrudd

Det er direkte sammenheng mellom det å få flest mulig til å fullføre og bestå videregående opplæring og det å redusere antall elever som slutter i løpet av skoleåret og antall lærlinger/lærekontrakter som hever opplæring/lærekontrakten (jf. resultatmål 2.2 og 2.3). *Sluttet i løpet av skoleåret* er definert som de elevene som slutter mellom 1.oktober og skoleslutt, uten å ha begynt på nytt opplæringsløp. Det defineres som *trafall* når den samme eleven ikke er i skole eller annen opplæring den 1.10 året etter.

Resultater

God kvalitet i opplæringen er viktig for å sikre at elevene fullfører med en kompetanse som kan kvalifisere for videre studier eller arbeidsliv. Det er utfordrende å sette et objektivt mål på kvalitet, men Vestfold fylkeskommune har etablert måltall for karakterer i noen utvalgte fag som et mål på kvalitet. Eksamenskarakteren i norsk (resultatmål 2.10) er valgt fordi dette er en nasjonal eksamen som avlegges av et stort antall elever, og derfor gir et godt grunnlag for å sammenligne Vestfold med resten av landet. For å fange opp ulikhetene i de yrkesfaglige- og studieforbereende utdanningsprogrammene er det også etablert et mål for tverrfaglig eksamen Vg2 yrkesfag (resultatmål 2.11), samt standpunkt karakter i matematikk på Vg1 yrkesfag (resultatmål 2.12) og studieforbereende (resultatmål 2.13).

Elevmedvirkning, trivsel og mobbing

Mobbing er et alvorlig problem, både for den enkelte som rammes og for samfunnet og skoler og bedrifter er dessverre arenaer hvor mobbing foregår. Det er høy bevissthet i den videregående opplæringen i Vestfold om den nære sammenhengen mellom læringsmiljø og resultater. Arbeidet med å forebygge mobbing er høyt prioritert av skolene, skoleeier, opplæringskontorene og bedriftene, og har vært reflektert i resultatmålene i flere år. Undersøkelser viser at elever og lærlinger som opplever å være medvirkende i undervisningen og opplæringen, og i forbindelse med valg av metoder i opplæringen, oppnår bedre resultater og økt motivasjon til å fullføre og bestå videregående opplæring. I forbindelse med behandlingen av budsjettet for 2017 vedtok Fylkestinget at det skulle utredes et nytt resultatmål knyttet til trivsel. Dette ble behandlet av HU i sak 53/17 den 25.10.17. Det ble i behandlingen av samme sak også vedtatt at målene for mobbing og elevmedvirkning fastsettes slik at det skal være en positiv utvikling fra ett år til det neste på fylkesnivå. Når det gjelder mobbing, ble det vedtatt at det samme målet tas inn for lærlinger som for elever.

Tabellen under viser fylkesrådmannens forslag til resultatmålformuleringer i økonomiplanperioden 2019-2022, samt nivåene på disse:

Nr	Utfordring/tema	Resultatmål	Vedtatt 2018	2019	2020	2021	2022
2.1	Fullføre og bestå	Andel elever, lærlinger som fullfører og består innen fem år skal minst være	75 %	75 %	76 %	77 %	77 %
2.2	Sluttet vgs	Andelen som slutter i løpet av skoleåret skal være mindre enn	3,0 %	3,0 %	3,0 %	3,0 %	3,0 %
2.3	Avbrudd lærlinger og lære kandidater	Andelen som avbryter opplæring i bedrift skal være mindre enn	6,0 %	5,5 %	5,5 %	5,5 %	5,5 %
2.4	Elevmedvirkning	Økende andel elever som er med på å foreslå hvordan de skal arbeide med fagene	Nytt fra 2018				
2.5	Mobbing, elever	Økende andel elever som oppfatter å ikke være mobbet av andre elever de siste månedene	Nytt fra 2018				
2.6		Økende andel elever som oppfatter å ikke være mobbet av voksne de siste månedene	Nytt fra 2018				
2.7		Økende andel lærlinger som oppfatter å ikke bli mobbet på arbeidsplassen de siste månedene	Nytt fra 2018				
2.8	Trivsel	Positiv utvikling av andel elever som trives på skolen	Nytt fra 2018				
2.9		Positiv utvikling av andelen lærlinger som alt i alt trives i lærebedriften	Nytt fra 2018				
2.10	Karakterer	Snittkarakter i eksamen norsk, Vg3, skal ligge over landsgjennomsnittet med minst	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
2.11		Snittkarakter i tverrfaglig eksamen, lokalt gitt yrkesfag skal minst være	3,74	3,7	3,7	3,7	3,7
2.12		Snittkarakter i matematikk, yrkesfag vg1, standpunkt skal minst være	3,26	3,2	3,2	3,2	3,2
2.13		Snittkarakter i matematikk, studieforberedende, vg1, standpunkt skal minst være	3,25	3,2	3,2	3,2	3,2

Tabell 4-3 Fylkesrådmannens forslag til resultatmål for utdanningssektoren.

Alle resultatmålene måles på fylkesnivå. Måloppnåelsen for 2012-kullet viser at andelen elever som fullførte og besto innen 5 år i Vestfold var på 73,6 %², sammenlignet med 71,5 % for 2011-kullet. Selv om dette er et resultat som ligger under målsetningen, så er resultatet for 2012-kullet både nærmere målet og det nasjonale snittet enn noen gang siden 2002. Det er også interessant å merke seg at SSB publiserte resultater for gjennomføring etter fem år for 2012-kullet i mai 2018. I den publiseringen var resultatet for Vestfold 75,0% og det nasjonale snittet 74,4 %. Avviket mellom disse to kildene kan blant annet skyldes at SSB har tilgang til kommunedata og tar utgangspunktet i bostedskommune, mens Skoleporten tar utgangspunkt i den videregående skolen der elevene har startet. For perioden 2019-2022 foreslår rådmannen at målsettingen økes gradvis opp til 77% i 2022.

Andelen elever som sluttet på skolen i skoleåret 2016/2017 var 4,1 % i Vestfold. Dette er svakere enn resultatmålet på 3,0 % og fjorårets resultat som var 2,6 %. Resultatet for Vestfold er også svakere enn landsgjennomsnittet, som var 3,9% i skoleåret. For perioden 2018-2021 foreslår rådmannen at resultatmålet fastsettes til 3,0%. Dette begrunnes med de faktiske resultatene de siste årene.

² Tall fra Skoleporten for de 10 offentlige skolene.

Andelen lærlinger og lærekandidater som hevet kontrakten sin i 2017 var 7,7%. Dette er en positiv utvikling og ned fra 8,9% året før, selv om det fortsatt er høyere enn resultatmålet på 6%. Derfor er ikke dette målet nådd.

Resultatmålet for elevmedvirkning samsvarer med spørsmål i den årlige elevundersøkelsen og målet er at det skal være en positiv utvikling på fylkesnivå på dette området. I 2017 var andelen elever som var med på å foreslå hvordan de skal arbeide med fagene i de aller fleste fag 9,9%, dette er en nedgang fra 10,8% i 2016. Målet er derfor ikke nådd.

Når det gjelder mobbing, er målsettingen at andelen elever på fylkesnivå som «ikke i det hele tatt» oppfatter å være mobbet av andre elever skal være økende. Resultatet i elevundersøkelsen i 2017 på dette spørsmålet var 86,9%, noe som er en nedgang fra 87,9% i 2016. På samme måte foreslås det at det på fylkesnivå skal være en økende andel elever som «ikke i det hele tatt» oppfatter å være mobbet av voksne de siste månedene. Resultatet for Vestfold i 2017 var 88,2% og nedgang fra 89,6% i 2016. Dermed er ikke disse målene nådd. I forslaget til økonomiplan for 2018-2021 ble det tatt inn et nytt punkt for lærlinger. Målet er at det skal være en økende andel lærlinger på fylkesnivå som «ikke i det hele tatt» oppfatter å bli mobbet på arbeidsplassen de siste månedene. Resultatet fra lærlingeundersøkelsen for 2017 viser at andelen som ikke i det hele tatt oppfatter å være mobbet på arbeidsplassen de siste månedene var 80,5%. Dette er en nedgang fra 2016, da 84,3% svarte tilsvarende på spørsmålet. Målet er derfor ikke nådd.

Resultatmålet for trivsel er nytt fra og med 2018, og baseres også på spørsmål fra elevundersøkelsen. I 2017 var andelen elever på fylkesnivå som trives «godt» og «svært godt» på skolen 88,3%, ned fra 90,7% i 2016. Målet er derfor ikke nådd. For lærlingene var andelen som trives «nokså godt» og «svært godt» i lærebedriften 91,1% i 2017, opp fra 88,2% i 2016. Dette målet er nådd.

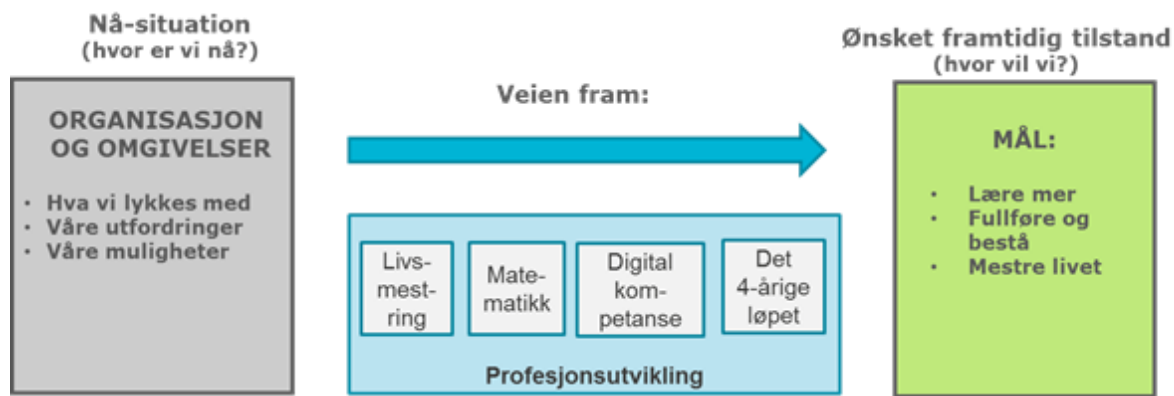
Arbeidet med å forebygge mobbing er høyt prioritert av de videregående skolene og skoleeier. Skolene har etablert egne planer for hvordan de skal ivareta elever som opplever mobbing. Elevundersøkelsen gir rektor og skoleeier tilgang til resultater på gruppe-/klassenivå. Dette kan gi kunnskap om eller også grunnlag for å stille spørsmål om hva mobbingen handler om. Dette bidrar til at skolene kan følge opp resultater og iverksette presise tiltak. Dette arbeidet følges opp i *styrings- og samarbeidsmøter* med sektordirektøren og skolene.

Arbeidet med å forebygge mobbing er også høyt prioritert innenfor opplæring i bedrift. Temaet tas opp i alle naturlige sammenhenger og arenaer slik som samlinger for lærling, veiledningsbesøk, avklaringsmøter og i lærlingundersøkelsen. I den årlige *styrings- og veiledningsdialogen* mellom opplæringskontorene og fagopplæring følges også resultater fra lærlingundersøkelsen opp. Fagopplæring er også i gang med å utarbeide en felles prosedyre for opplæringskontorene, de frittstående lærebedriftene og fagopplæring for håndtering av de som opplever seg mobbet.

Inneværende år er det ansatt et eget mobbeombud i Vestfold som skal bidra både i det forebyggende arbeidet, men også i oppfølgingen av saker der elever, lærlinger eller lærekandidater rapporterer om mobbing. Informasjon om målinger knyttet til mobbing av elever, lærlinger og lærekandidater presenteres også i årsrapportene og den årlige tilstandsrapporten som behandles i Y-nemnda og Hovedutvalg for utdanning.

4.3.2 Utviklingsarbeid for å bedre gjennomføring og kvalitet – strategiplan 2017-2022

Fylkestinget vedtok en ny strategiplan for videregående opplæring i Vestfold den 28. september 2017 (sak 65/17). Planen beskriver hva man lykkes godt med i dag, og hva som er utfordringene. Den angir tre hovedmål for strategiperioden, og den peker på fem områder som det er særlig viktig å utvikle for å nå målsettingene. *Dette er hovedelementene i planen:*

Planen må ses i sammenheng med «Regional plan for et helhetlig opplæringsløp» (ref FT 18/15) som ble vedtatt av Fylkestinget i 2015 og som er et samarbeid mellom fylkeskommunen og primærkommunene. Planarbeidet slutføres i 2018 med en sluttrapport som legges fram for Fylkestinget i desember.

Den vedtatte strategiplanen for 2017-2022 bygger på 5 prioriterte strategiområder og er et svært viktig grunnlag for sektorens utviklingsarbeid i den inneværende og kommende økonomiplanperioden. Hovedutvalg for utdanning behandlet forslag til handlingsplan for perioden april 2018-juni 2019 i sak 22/18 den 25. april 2018. Handlingsplanen omhandler tiltak som skoleeier skal gjennomføre i denne perioden innenfor de 5 prioriterte strategiområdene:

- Profesjonsutvikling
- Livsmestring
- Matematikk
- Digital kompetanse
- Det 4-årige løpet

Utdanningssektorens budsjettramme for 2017 og 2018 ble styrket med til sammen 20 mill kroner i Fylkestingets behandling av budsjettene. Der det er relevant, benyttes disse midlene til arbeidet med realisering av planen. Dette er beskrevet nærmere i kapittel 4.4.7 «Fellesoppgaver».

4.4 Budsjettområdene

4.4.1 Videregående skoler

Det er de ti videregående skolene som ligger under budsjettområdet «videregående skoler». Sektorens største kostnadsdriver er antall elever i de videregående skolene. Budsjettområdets virksomheter disponerer ca 70% av sektorens ramme. Skolenes budsjettildeling baserer seg i hovedsak på antall elever hvert enkelt skoleår. Det er utarbeidet en regresjonsmodell basert på tidligere års regnskapstall for å tildele skolene budsjettammer. Denne tildelingsmetoden har som mål å fremme en forutsigbar og rettferdig finansiering ved å gi hver enkelt skole en ramme tilpasset elevtall. En del av tildelingsmodellen går ut på at 40 mill kroner fordeles ut til skolene basert på inntakspoeng («støttemiddelmodellen»). Dette har

bakgrunn i at det er forventet noe mer kostnader knyttet til elever med lave inntakspoeng. Elevtelling er per 1.10 hvert skoleår og dette danner grunnlaget for tildelingen.

Dagens situasjon

De siste årene har det vært følgende utvikling i elevtallet:

Aktivitetstall	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Antall elever per 1.10	8 948	8 829	8 654	8 699	8 625	8 495

Tabell 4-4 Utvikling i elevtall

Det er 8495 elever i de videregående skolene per 1.10 2018 (inkl elever på SMI). Dette er en nedgang på 130 elever sammenlignet med 2017. Antall elever ved AHT (arbeids- og hverdagsliv) har økt med ca 9% fra 2017 til 2018 (fra 203 til 222). Skolene tildeles en vesentlig høyere sats pr elev for AHT-elever. Beregninger på budsjetteringstidspunktet viser at budsjettildelingen pr elev for ordinære elever i skoleåret 2018/2019 vil være tilnærmet uendret.

Det er knyttet usikkerhet til elevtallet i 2019 og utviklingen fremover. Statistisk sentralbyrå (SSB) oppdaterer sin befolkningsframskriving hvert 2. år. Denne tilsier at sektoren vil oppleve en reduksjon i antall elever i 2019 og 2020, for deretter å øke fra 2021. Samtidig er det andre faktorer, herunder bosetting av flyktninger, antall omvalg og andre rettigheter som forlenger utdanningsløpet med inntil to år, som kan medføre at elevtallet faktisk øker. Årets elevtall per 1.10 er lagt til grunn for hele økonomiplanperioden. Eventuelle endringer i elevtall i 2019/2020 vil presenteres i neste års budsjettprosess. Fra og med 2020 vil Svelvik kommune inngå som en del av den nye regionen Viken. Pr 01.10.18 går det ca 150 elever i de videregående skolene fra Svelvik, hovedsakelig på Sande vgs. Elever i Svelvik vil være gjesteelever i Vestfold og Telemark fra og med 01.01.2020 og vil bli avregnet økonomisk etter gjeldende satser for gjesteelever. Fra og med 2020/2021 vil Buskerud/ Viken planlegge og dimensjonere sine skoletilbud i Drammensdistriktet for elevkullene fra Svelvik. Fylkesrådmannen arbeider for å få til en mest mulig fleksibel overgangsordning for elevene fra Svelvik fra og med 01.01.2020 i tråd med verbalvedtak i budsjettet for 2018.

Kostnader per elev

KOSTRA står for Kommune-Stat-Rapportering og gir statistikk om ressursinnsatsen, prioriteringer og måloppnåelse i kommuner, bydeler og fylkeskommuner. I tabellen nedenfor vises økonomisk belastning per elev (kostnader ført på KOSTRA-funksjon 510-562) for Vestfold, Telemark og landsgjennomsnittet i perioden 2015-2017.

År	Vestfold	Telemark	Landet
2015	136 507	143 594	149 880
2016	143 268	144 930	152 553
2017	147 859	147 978	154 266

Tabell 4-5 Kostnad per elev i KOSTRA

Tabellen over viser kostnader per elev slik de fremgår av KOSTRA. Tallene viser at Vestfold og Telemark bruker tilnærmet like mye pr elev. De to siste årene har den prosentvise økningen i regnskapsførte kostnader pr elev i Vestfold vært større enn i landet for øvrig. Dette skyldes blant annet at det har vært en nedgang i antall elever i denne perioden uten at sektorens budsjetttramme har blitt redusert tilsvarende. Tallene i kroner pr elev vil variere fra år til år avhengig av endringer i elevtall og ressursbruk, men fylkeskommunens inntektsnivå og utgiftsbehov gjør at Vestfold alltid vil ligge under landsgjennomsnittet.

Fylkesrådmannens budsjettforslag

Videregående skoler Netto driftsutgifter i 1000 kr	R2016	R2017	B2018	Rammeendringer fra B2018			
				2019	2020	2021	2022
Vedtatt budsjett 2017	1 018 049	1 052 874	1 041 464	1 041 464	1 041 464	1 041 464	1 041 464
Tekniske endringer							
Overføring fra "fellesoppgaver"				11 800	11 800	11 800	11 800
Prioriteringer - vedtatt økonomiplan							
Horten vgs - effektivisering ny skole				-1 700	-3 400	-3 400	-3 400
Prioriteringer - nye							
Sum endringer				10 100	8 400	8 400	8 400
Ramme Videregående skoler	1 018 049	1 052 874	1 041 464	1 051 564	1 049 864	1 049 864	1 049 864

Tabell 4-6 Fylkesrådmannens forslag til budsjett for budsjettområde Videregående skoler

Tekniske endringer

Overføringer fra «Fellesoppgaver»: Totalt 11,8 mill kroner er overført fra budsjettområdet «Fellesoppgaver» til budsjettrammen for de videregående skolene. Dette er midler som tidligere har blitt overført gjennom budsjettåret basert på ulike fordelingsnøkler, og innebærer ingen reell økonomisk endring. Dette gjelder midler til særskilt språkopplæring, kompetanseutvikling, nærlingslivskoordinatorer (4års-løpet) og utstyr yrkesfag.

Prioriteringer -vedtatt økonomiplan:

Horten vgs. - effektivisering ny skole: Ny videregående skole i Horten planlegges ferdig til skolestart i 2019. Rammetrekk på 3,4 mill kroner pr år som følge av forventede effektiviseringsgevinster ved nytt bygg er lagt inn fra og med 2019 (et halvt år).

4.4.2 Opplæring i bedrift

Budsjettområdet omfatter tilskudd til lærebedrifter, midler til VG3 fagopplæring i skole, budsjettamme for lærlingskolen og midler til etterutdanning av veiledere.

Dagens situasjon

Budsjettområdet er styrket de siste årene som en følge av økt volum og økte satser. Fylkeskommunen er forpliktet til å utbetale tilskudd til de lærebedrifter som har tegnet kontakt med lærlinger og lærekandidater, uansett om de har rett til videregående opplæring, eller ikke. Personer uten rett til videregående opplæring tegner vanligvis kontrakt ved å opprette direkte kontakt med bedriften. Budsjettet for opplæring i bedrift utgjør ca 153 mill kroner før kompensasjon for lønns- og prisvekst, noe som tilsvarer ca 10% av totalrammen for utdanningssektoren. Kostnader og utbetalinger påløper fordi fylkeskommunen har plikt til å betale ut tilskudd til lærebedriftene på alle inngåtte kontrakter for lærlinger og lærekandidater etter sentralt fastsatte satser. Økt formidling og reduksjon i antall hevinger av kontrakter er begge deler et viktig ledd i arbeidet for økt fullført og bestått. Et vellykket arbeid med disse målsettingene gir samtidig økt tjenesteproduksjon i form av flere løpende kontrakter, og dermed økte kostnader.

Det tallet som gir best indikasjon på dagens aktivitetsnivå i opplæring i bedrift, er antall løpende kontrakter. Løpende lærekontrakter og opplæringskontrakter er det totale antallet aktive lærlinger og lærekandidater som finnes til en gitt tid, uavhengig av når kontrakten

begynte. Antall løpende kontrakter er i bevegelse gjennom året og har en forholdsvis lik profil som kan illustreres i følgende figur:

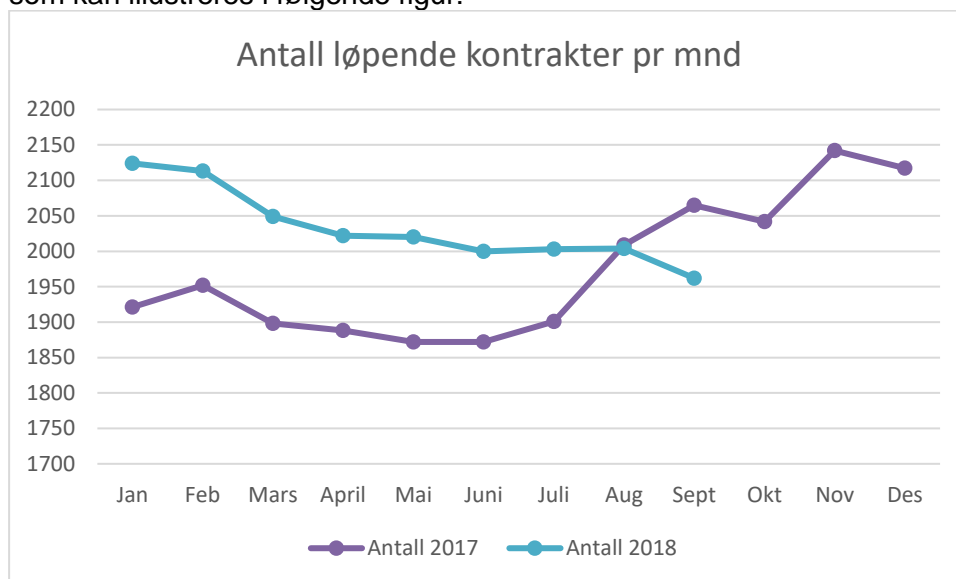

Diagram 4-1 Antall løpende lære- og opplæringskontrakter

Kurven for 2018 illustrerer at det er færre løpende lærekontrakter så langt i 2018 enn på samme tidspunkt i 2017. Endrede rutiner for registrering og godkjenning av kontrakter kan forklare noe av reduksjonen. Etter søknadsfristen per 1.mars 2018 var det 1019 primær-søkere³ til lære plass og opplæringsplass. Av disse hadde 851 ungdomsrett. Tilsvarende tall for samme periode i 2017 var 1071 primær-søkere og 833 av disse hadde ungdomsrett. Dette tilsvarer en *økning* i antall søkere med ungdomsrett på 18 personer våren 2018. I 2017 var det gjennomsnittlige antallet løpende kontrakter 1992. Søkertallene peker mot at aktivitetsnivået i 2019 vil ligge på omtrent samme nivå som i 2018, men status i formidlingen på budsjetteringstidspunktet indikerer at antall kontrakter pr 31.12.2018 vil være noe lavere enn i 2017.

De totale tilskuddsutbetalingene avhenger av antall lærlinger og lære kandidater og tilskudds-satsene. Satsene for tilskudd til bedrifter som tar inn lærlinger og lære kandidater fastsettes sentralt i forbindelse med Statsbudsjettet og finansieres over rammetilskuddet til fylkeskommunen på lik linje med fylkeskommunens øvrige oppgaver. De siste årene er satsene justert flere ganger per år, og den prosentvise endringen pr måned har vært spesielt stor for det såkalte «basistilskudd 2» som gjelder lærlinger uten ungdomsrett. Tabellen under viser satsene i kroner pr måned i perioden 2011-2018.

³ Primær søker er definert som søker som har lære plass på sitt 1.ønske jf Udir

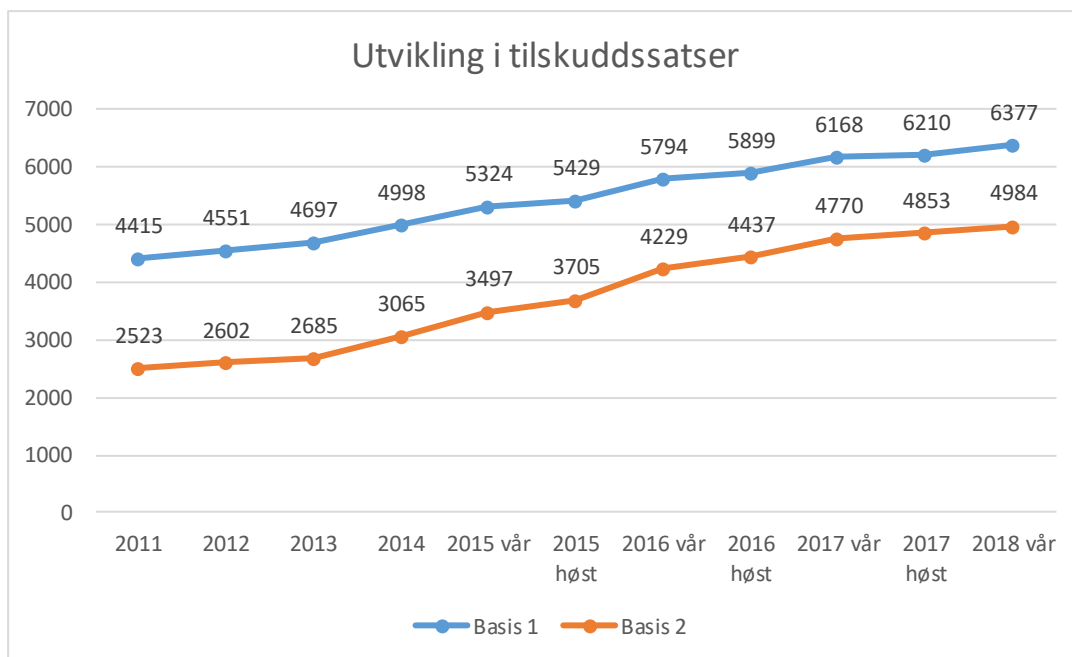

Diagram 4-2 Utvikling i tilskuddssatser fra 2011 til 2018

Tidligere beregninger har vist at kompensasjonen som ble gitt over fylkeskommunens rammetilskudd i perioden 2014-2017, ikke finansierte fullt ut den økte kostnaden som fulgte av de økte tilskuddssatsene i denne perioden. For Vestfold Fylkeskommune er dette estimert til å utgjøre 4-5 mill kroner pr år. Fra og med 2018 er den %-vise økningen i de to satsene endret, slik at den er lik.

Søkere til lære plass som ikke får lærekontrakt har krav på VG3 fagopplæring i skole. Avsatt budsjett til dette i 2019 er 9 mill kroner pr år. Midlene har tidligere vært budsjettert på budsjettområdet «Fellesoppgaver» men overføres i 2019 til «Opplæring i bedrift».

Fylkesrådmannens budsjettforslag

Opplæring i bedrift Netto driftsutgifter i 1000 kr	R2016	R2017	B2018	Rammeendringer fra B2018			
				2019	2020	2021	2022
Vedtatt budsjett 2017	142 290	141 285	139 403	139 403	139 403	139 403	139 403
Tekniske endringer							
Overføring av midler VG3 fagopplæring i skole				9 000	9 000	9 000	9 000
Prioriteringer - vedtatt økonomiplan							
Prioriteringer – nye							
Omfordeling mellom sektorens budsjettområder				4 471	4 471	4 471	4 471
Sum endringer				13 471	13 471	13 471	13 471
Ramme Opplæring i bedrift	142 290	141 285	139 403	152 874	152 874	152 874	152 874

Tabell 4-7 Fylkesrådmannens forslag til budsjett for Opplæring i bedrift

Tekniske endringer

Overføringer av midler til VG3 fagopplæring i skole fra «Fellesoppgaver»: 9 mill kroner er overført fra budsjettområdet «Fellesoppgaver» til budsjettrammen

Omfordeling mellom sektorens budsjettområder

Overføring av midler fra budsjettområde «Fagskoletilbud»: Ledige midler fra budsjettområde for «Fagskoletilbud» utgjør 4,471 mill kroner pr år etter omleggingen av finansieringen til fagskolene og Vestfold fylkeskommunes prioriteringer i økonomiplanen for 2018-2021. Se også avsnitt 4.4.4.

4.4.3 Voksenopplæring

Dagens situasjon

Budsjettområdet inkluderer virksomheten Kompetansebyggeren Vestfold (KBV) og sentralt budsjett for kjøp av plasser hos eksterne tilbydere mv. Ved utgangen av september 2018 var det registrert 550 nye søkere til voksenopplæringen i Vestfold. Dette er nye søknader som har kommet etter skolestart i 2017. Dette er en økning på 12% sammenlignet med samme periode i 2017. Tilsammen 372 voksne har i samme periode fått tilbud om opplæring. Av de som har fått tilbud om opplæring, er det både nye søkere og søkere som søker på nytt. Dette skyldes blant annet omvalg eller utsettelse av oppstartstidspunkt. De siste årene har det vært en økende andel av søkere med minoritetsspråklig bakgrunn. Dette forklares med lovendringen som ble gjort gjeldende fra 1. august 2017, men også at kommunene i Vestfold har bosatt flere flyktninger enn tidligere. Lovendringen pr 1. august 2017 innebærer at søkere som har videregående utdanning fra utlandet, men som ikke får nyttiggjort seg denne, får ny rett til videregående opplæring i Norge.

Den økende andelen minoritetsspråklige deltakere i voksenopplæringen, og da særlig de med kort botid i Norge, gjør det nødvendig å gjøre tilpasninger i opplæringstilbudet. Det er blant annet behov for mer undervisningstimer innenfor yrkesfaglige utdanningsprogram. Voksne har samme rett til fag- og timefordeling som de unge, men med større muligheter for komprimering for å avkorte løpene deres. Med flere minoritetsspråklige deltakere innen yrkesfaglig utdanningsprogram, vil behovet for opplæring i både fellesfag og programfag kreve flere elevplasser og utvidet timetall i forhold til dagens komprimering.

Fylkesrådmannen ser på mulighetene til å kunne tilby flere programområder enn det som har vært gjort tidligere for bedre å kunne tilpasse opplæringen til de voksnes og arbeidslivets behov. Økt antall elever og utvidet timetall har medført at aktiviteten ved KBV er i endring og økende. Salg av plasser til privatister og andre er redusert, noe som gir reduksjon i eksterne inntekter. Fylkesrådmannen forventer økte kostnader i 2019. Tidligere års mindreforbruk planlegges disponert i skoleåret 2018/2019 blant annet til dette formål. Det foreligger ikke endelige beregninger på budsjetteringstidspunktet over endelig budsjettbehov i 2019. Fylkesrådmannen vil komme tilbake til dette i forbindelse med regnskapsrapporteringen for 2019.

Fylkesrådmannens budsjettforslag

Voksenopplæring Netto driftsutgifter i 1000 kr	R2016	R2017	B2018	Rammeendringer fra B2018			
				2019	2020	2021	2022
Vedtatt budsjett 2017	28 948	27 142	36 712	36 712	36 712	36 712	36 712
Tekniske endringer							
Prioriteringer - vedtatt økonomiplan							
Prioriteringer – nye							
Lønns- og priskompensasjon							
Sum endringer				0	0	0	0
Ramme Voksenopplæring	28 948	27 142	36 712	36 712	36 712	36 712	36 712

Tabell 4-8 Fylkesrådmannens forslag til budsjett for Voksenopplæring

Det foreslås ingen endringer for budsjettområdet i 2019.

4.4.4 Fagskoletilbud

Dagens situasjon

Budsjettområdet er nytt fra og med 2018 og består av Fagskolen i Vestfold, leie av lokaler til denne og budsjettering av statstilskudd og overføring av midler til andre fagskoletilbydere. Fagskoler ligger på samme nivå i utdanningssystemet som høyskoler og universiteter. De gir høyere yrkesrettet utdanning og forbereder sine studenter på å bli ledere innenfor sine fagområder. Fagskolen i Vestfold flyttet inn i nye lokaler på Bakkenteigen høsten 2018. I sak 68/17 den 28.09.2017 vedtok Fylkestinget at det skal utredes en sammenslåing med Fagskolen i Telemark. Sak om dette legges fram for Fylkestinget i løpet av høsten 2018. Siden høsten 2015 har Fagskolen i Vestfold ikke tatt opp studenter til maritime offisersutdanninger pga NOKUTs revisjon av disse utdanningene. Skolen planlegger å starte opp tilbudet igjen i 2019. Fra og med 2018 skjer finansieringen av Fagskoletilbudet med statlige, øremerkede midler. Omleggingen av finansieringen er et ledd i oppfølgingen av stortingsmeldingen «Fagfolk for fremtiden. Fagskoleutdanning» som ble lagt fram høsten 2016.

Fylkesrådmannens budsjettforslag

Fagskoletilbud Netto driftsutgifter i 1000 kr	R2016	R2017	B2018	Rammeendringer fra B2018			
				2019	2020	2021	2022
Vedtatt budsjett 2017	13 163	8 776	5 471	5 471	5 471	5 471	5 471
Tekniske endringer							
Prioriteringer - vedtatt økonomiplan							
Fagskolen - leieutgifter i nye lokaler (FT 35/17)				1 000	1 000	1 000	1 000
Prioriteringer – nye							
Lønns- og priskompensasjon							
Omfordeling mellom sektorens budsjettområder				-4 471	-4 471	-4 471	-4 471
Sum endringer				-3 471	-3 471	-3 471	-3 471
Ramme Fagskoletilbud	13 163	8 776	5 471	2 000	2 000	2 000	2 000

Tabell 4-9 Fylkesrådmannens forslag til budsjett for fagskoletilbud.

Omfordeling mellom sektorens budsjettområder

Overføring av midler til budsjettområde «Opplæring i bedrift»: Gjenværende midler fra vedtatt budsjett for 2018 utgjør 4,471 mill kroner pr år etter omleggingen av finansieringen til fagskolene og Vestfold fylkeskommunes prioriteringer i økonomiplanen for 2018-2021. Finansieringen av budsjettområdet i 2019 vil bestå av statlige øremerkede midler, egne avsatte midler til husleie (2 mill kroner pr år), i tillegg til overført mindreforbruk fra 2018 for Fagskolen i Vestfold.

Prioriteringer-vedtatt økonomiplan

Fagskolen – leieutgifter i nye lokaler (FT 35/17): Budsjettet beløp gjelder leie til Studentsamskipnaden for nye lokaler på Bakkenteigen – økning fra et halvt års effekt i 2018 til et helt år i 2019.

4.4.5 Andre virksomheter

Budsjettområdet består av flere ulike virksomheter med ulike finansieringsordninger og styresett.

Dagens situasjon

Skiringssal folkehøyskole ble opprettet i 1951 og tilbyr i dag syv linjefag og mer enn 24 valgfag. Elevtallet har holdt seg stabilt de siste årene. Skolen finansieres ved hjelp av statlige midler og har derfor ingen budsjetttramme fra Vestfold fylkeskommune. Skolen trekkes 1,3 mill kroner pr år som er et ledd i finansieringen av tidligere investeringer.

Karrieresenteret ble etablert i 2009 og eies og finansieres i fellesskap av Vestfold fylkeskommune og NAV Vestfold. Karrieresenteret tilbyr karriereveiledning til alle i Vestfold over 19 år. Karrieresenteret arbeider også med kompetanseheving av rådgivere i skolen og veiledere i NAV, samt arrangerer ulike kurs, nettverksmøter og fagdager.

SMI-skolen ivaretar fylkeskommunens ansvar for å gi undervisning til elever i institusjon. Skolen har også som oppgave å gi individuell, trygg og tilpasset undervisning i faser av skoleløpet hvor helsemessige årsaker forhindrer eleven i å delta på ordinære læringsarenaer.

OT/PPT omfatter lovpålagt pedagogisk-/psykologisk tjeneste og Oppfølgingstjenesten. PPT gjennomfører samtaler, utreder og vurderer behov for tilrettelegging og spesialundervisning. OT er et lovpålagt tilbud til ungdom som ikke har søkt, takket nei, eller avbrutt videregående opplæring.

Opplæring i kriminalomsorgen: Fylkeskommunen er faglig og administrativt ansvarlig for opplæringen av innsatte i fengsel. Opplæringen finansieres av øremerket tilskudd fra staten og har derfor ikke en budsjetttramme fra fylkeskommunen. Opplæringsansvaret er lagt til Thor Heyerdahl, Færder og Horten videregående skoler.

Kriteriene i tilskuddsordningen for opplæring i kriminalomsorgen nasjonalt er under vurdering. Vestfold fylkeskommune ligger svært lavt når det gjelder tildeling pr innsatt. Dagens ordning er basert på historisk tildeling, og ivaretar ikke endringer i antall innsatte med rett til opplæring.

Fylkesrådmannens budsjettforslag

Andre virksomheter <i>Netto driftsutgifter i 1000 kr</i>	R2016	R2017	B2018	Rammeendringer fra B2018			
				2019	2020	2021	2022
<i>Vedtatt budsjett 2017</i>	68 477	67 026	66 198	66 198	66 198	66 198	66 198
Tekniske endringer							
Prioriteringer - vedtatt økonomiplan							
Prioriteringer - nye							
Lønns- og priskompensasjon							
Sum endringer				0	0	0	0
Ramme Andre virksomheter	68 477	67 026	66 198	66 198	66 198	66 198	66 198

Tabell 4-10 Fylkesrådmannens forslag til budsjett for Andre virksomheter

Det foreslås ingen endringer for budsjettområdet i 2019.

4.4.6 Utdanningsavdelingen

Utdanningsavdelingen består av fire seksjonene fagopplæring, skole, stab (inklusive inntak) og eksamen.

Dagens situasjon

Det har vært en økende aktivitet de siste årene knyttet til økt antall søkere til voksenopplæringen, økt antall lærlinger, flere fagprøver og privatisteksamener, samt forberedelser til implementering av det nye skoleadministrative systemet VismalSchool. Det jobbes systematisk med omfattende utviklingsarbeid knyttet til tiltak i handlingsplanen for strategiplan videregående opplæring 2017-2022. I tillegg jobbes det spesielt med å forberede den nye fylkeskommunen.

Fylkesrådmannens budsjettforslag

Utdanningsavdelingen Netto driftsutgifter i 1000 kr	R2016	R2017	B2018	Rammeendringer fra B2018			
				2019	2020	2021	2022
Vedtatt budsjett 2017	39 994	42 359	39 758	39 758	39 758	39 758	39 758
Tekniske endringer							
Overføring fra "fellesoppgaver"				3 000	3 000	3 000	3 000
Overføring elev- og lærlingombud til Stab				-900	-900	-900	-900
Prioriteringer - vedtatt økonomiplan							
Prioriteringer - nye							
Lønns- og priskompensasjon							
Sum endringer				2 100	2 100	2 100	2 100
Ramme Utdanningsavdelingen	39 994	42 359	39 758	41 858	41 858	41 858	41 858

Tabell 4-11 Fylkesrådmannens forslag til budsjett for Utdanningsavdelingen

Tekniske endringer

Overføring til Stab: I forbindelse med opprettelsen av et nytt mobbeombud i staben, overføres stillingen som elev- og lærlingombud fra Utdanningsavdelingen til Staben. Dette utgjør 0,9 mill kroner pr år.

Overføringer fra «Fellesoppgaver»: Sektorens budsjetttramme ble styrket med 2 mill kroner pr år fra og med 2015 som en del av satsingen på «Vestfoldskolen 2020». Midlene har vært brukt til prosjektstillinger tilknyttet «Regional plan for helhetlig opplæring».

4.4.7 Fellesoppgaver

Budsjettområdet «Fellesoppgaver» er et ansvarsområde som løser felles oppgaver for utdanningssektoren på overordnet nivå. Området administreres av utdanningsavdelingen og inkluderer lisenser til felles dataprogrammer, gjesteelevoppgjøret, kostnader knyttet til gjennomføring av eksamener og fagprøver (lønnskostnader til sensorer og prøvenemder), VG3 fagopplæring i skole, spesialundervisning til private skoler, koordinering av elevrådsarbeid, ekstraordinære vedlikeholdsprosjekter på skolene mm. Nytt skoleadministrativt system gjennomføres som et felles prosjekt for alle fylkene i regi av Vigo IKS med Visma som leverandør. Total kostnadsramme for det sentrale prosjektet i regi av Vigo er 146 mill kroner inklusive usikkerhet. Vestfolds andel av dette er 5,3%. Anskaffelsen er et tjenestekjøp og belastes derfor driften. Innføringen av systemet er forsinket i forhold til opprinnelig framdrift.

Dagens situasjon

Budsjettområdet har blitt styrket gjennom budsjettbehandlingen i Fylkestinget i budsjettene for 2017 og 2018, totalt ca 20 mill kroner. Midlene benyttes blant annet til ulike tiltak i forbindelse med realiseringen av strategiplanen.

Fylkesrådmannens budsjettforslag

Fellesoppgaver <i>Netto driftsutgifter i 1000 kr</i>	R2016	R2017	B2018	Rammeendringer fra B2018			
				2019	2020	2021	2022
Vedtatt budsjett 2017	41 782	55 331	111 573	111 573	111 573	111 573	111 573
Tekniske endringer							
Overføring av midler til andre budsjettområder				-23 800	-23 800	-23 800	-23 800
Ny Horten vgs - tilskudd til parkering/idrettshall				-16 800	-16 800	-16 800	-16 800
Prioriteringer - vedtatt økonomiplan							
Rammetrekk investering Korten (2017-2019)				0	1 400	1 400	1 400
VISMA flyt skole - nytt skoleadm system				-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Forsøksprosjekt med elektroniske bøker				-500	-500	-500	-500
Styrking realisering strategisk plan for videregående opplæring				0	-1 000	-1 000	-1 000
Innovasjonsprosjekter				0	-1 500	-1 500	-1 500
Kompetanseutvikling:korte kurs og hospitering				0	-1 000	-1 000	-1 000
Stimulere til entreprenørskap				0	-500	-500	-500
Prioriteringer - nye							
Lønns- og priskompensasjon							
Sum endringer				-44 100	-46 700	-46 700	-46 700
Ramme Fellesoppgaver	41 782	55 331	111 573	67 473	64 873	64 873	64 873

Tabell 4-72 Fylkesrådmannens forslag til budsjett for Fellesoppgaver

Enkelte budsjettposter på området overføres til virksomhetene gjennom året, noe som gjør at regnskapstall og budsjettall (vedtatt budsjett) ikke er direkte sammenlignbare (se tabellen).

Tekniske endringer

Overføring av midler til andre budsjettområder: Dette gjelder midler til

- Videregående skoler – 11,8 mill kroner
- Utdanningsavdelingen – 3 mill kroner
- Opplæring i bedrift – 9 mill kroner

Beløpene er kommentert under de respektive budsjettområdene.

Ny Horten vgs – tilskudd til parkering/idrettshall: Det er innarbeidet 16,8 mill kroner i budsjettet for 2018 som gjelder prosjekt nye Horten vgs og tilhørende utbyggingsavtale med Horten kommune og parkeringsløsning. Tilsvarende beløp ble trukket fra investeringsrammen for nye Horten vgs i 2017 (ref sak FT 55/17).

Prioriteringer- vedtatt økonomiplan

Endringene gjelder i hovedsak tidligere styrkinger av sektorrammen til ulike formål med begrenset varighet. Rammetrekket knyttet til investeringen i bygget på Korten (tidligere Færder vgs) har vært tidsbegrenset og reverseres fra og med 2020.

4.4.8 Disposisjonskonto HU

Dagens situasjon

Budsjettområdet omfatter to ansvar som begge gjelder disposisjonskonti for HU. På budsjetteringstidspunktet er alt av innestående midler for 2018 disponert gjennom politiske vedtak. Ytterligere 1 mill kroner er disponert for 2019 gjennom sak 36/18 og midler til to stillinger som hhv utviklings- og rekrutteringskoordinator i NHO . Gjeldende budsjettreglement for Vestfold fylkeskommune innebærer at 35% av sektorens mindreforbruk settes av på HU's disposisjonskonto.

Fylkesrådmannens budsjettforslag

Disposisjonskonto HU (1083/1084) <i>Netto driftsutgifter i 1000 kr</i>	R2016	R2017	B2018	Rammeendringer fra B2018			
				2019	2020	2021	2022
<i>Vedtatt budsjett 2017</i>	0	0	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Prioriteringer - vedtatt økonomiplan Disposisjonskonto HU - FT-vedtak					-3 000	-3 000	-3 000
Prioriteringer - nye				-3 000			
Sum endringer				-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Ramme Disposisjonskonto HU	0	0	3 000	0	0	0	0

Tabell 4-13 Fylkesrådmannens forslag til disposisjonskonto HU

Prioriteringer

Fylkestinget vedtok å styrke sektorens budsjetttramme med 3 mill kroner pr år i 2018 og 2019 med midler til Hovedutvalgets disposisjonskonto. Fylkesrådmannen har ikke lagt inn dette i sitt forslag til budsjett for 2019.

4.5 Investeringsbudsjettet

UTDANNINGSSEKTOREN Investeringer i 1000 kr	Overført fra *	Ny	Årsbud				Prosjekt ramme
	2018	2019	2019	2020	2021	2022	
Prosjekter med ny bevilgning:							
Horten vgs - nybygg	20 000	111 015	131 015	37 800	0	0	765 700
Prisstigningsreserve - Horten vgs	0	15 000	15 000	2 500	0	0	Årlig
Sandefjord vgs - oppgradering	7 346	192 654	200 000	200 000	200 000	0	604 654
Skiringssal oppgradering	0	20 000	20 000	0	0	0	20 000
Larvik Arena - mva justering	0	0	0	0	0	0	Årlig
Diverse skoleprosjekter	2 872	7 500	10 372	7 500	7 500	7 500	Årlig
Sum prosjekter med ny bevilgning	30 218	346 169	376 387	247 800	207 500	7 500	
Rebudsjettet fra 2018:							
Sandefjord vgs - kroppsøvingslokaler	9 312	0	9 312	0	0	0	60 000
THVS Gang- og sykkelveg	3 479	0	3 479	0	0	0	3 479
Re vgs - anleggsteknikk	2 666	0	2 666	0	0	0	19 000
Varslingssystem	1 999	0	1 999	0	0	0	7 000
Ny Færder vgs avslutningsarbeider	780	0	780	0	0	0	5 000
Færder vgs - energifabrikk	7 750	0	7 750	0	0	0	8 750
Sum prosjekter rebudsjettet	25 986	0	25 986	0	0	0	
SUM Utdanningssektoren	56 204	346 169	402 373	247 800	207 500	7 500	

* Overført ubenyttet budsjett fra 2018

Tabell 4-14 Fylkesrådmannens forslag til investeringsbudsjett 2019-2022

Ved Fylkestingets behandling av sak 45/17 den 15. juni 2017, *Melding – Utfordringsnotat for økonomiplan 2018-2021*, ble det fattet følgende vedtak:

1. *Det utarbeides en mulighetsstudie for å se på samlokalisering av Holmestrand og Sande videregående skoler. Hovedutvalg for utdanning involveres i utarbeidelsen.*
2. *Det utarbeides en mulighetsanalyse for skolene Melsom, Sandefjord og Skiringssal, med fokus på blant annet tilstand på bygningsmasse. Hovedutvalg for utdanning involveres i utarbeidelsen.*

For Sandefjord vgs ble det lagt inn midler til rehabilitering og ombygging i økonomiplanen for 2018-2021. Fylkestinget behandlet en meldingssak om et gjennomført skisseprosjekt 15. mars 2018 (sak 15/18). Fylkesrådmannen har i 2018 arbeidet videre med å vurdere mulighetene for en rehabilitering som ivaretar skolens funksjonalitet på undervisningsfasiliteter, bygningsteknisk oppgradering og optimalisering av driften innenfor en kostnadsramme på 400-600 mill kroner.

Arbeidet med å følge opp vedtaket fra juni 2017 ble fulgt opp med en meldingssak som orienterte om status i prosjektet til HU og FT i juni 2018 (sak FT 55/18). Fylkestinget fattet følgende vedtak i denne saken:

Arbeidet med en mulighetsstudie for å se på samlokalisering av Holmestrand og Sande videregående skoler fortsetter. Rådmannen hensyntar i sin videre mulighetsstudie regional utvikling og fylkestilknytning for nye Holmestrand kommune. For øvrig tas saken til orientering.

Det mest kostbare alternativet for mulighetsstudiet i nord vil være å bygge en ny, sammen-slått skole for 500-600 elever. Dette er estimert til ca 450 mill kroner. Fylkesrådmannen vil legge fram en ny sak om arbeidet knyttet til mulighetsstudiene i desember 2018 med en endelig prioritering av de aktuelle prosjektene. Sak FT 55/18 gjør rede for bygningsmessige behov knyttet til Skiringssal folkehøgskole og Melsom vgs. I økonomiplanen for 2019-2022 blir det foreslått å bevilge 20 mill kroner til oppgradering av Skiringssal Folkehøgskole. Når det gjelder Melsom vgs, er det behov for å utrede nærmere skolens behov for endringer i bygningsmassen. Fylkesrådmannen vil arbeide videre med dette spesielt med fokus på sanering av bygg som ikke benyttes til undervisning (eks boliger) og lokaler til AHT. Som forutsetning for budsjettforslaget har fylkesrådmannen lagt til grunn at Sande vgs og Holmestrand vgs beholdes i dagens form.

4.5.1 Prosjekter med ny bevilgning

Horten vgs – nybygg

Byggingen av ny Horten vgs inkludert tannklinikk startet i mai 2017 og har mål om å være ferdig til bruk fra skolestart 2019. Horten kommune er i gang med bygging av ny idrettshall like ved den nye skolen. Skolens behov for kroppsøvningslokaler vil bli ivaretatt gjennom en leieavtale for idrettshallen. Inntektene fra fremtidig salg av skolens eiendommer i Horten inngår i finansieringen av den nye skolen. I 2018 er hoveddelen av byggearbeidene gjennomført og skolen vil være «tett bygg» innen utgangen av 2018. Byggingen følger oppsatt fremdriftsplan. Det er ingen indikasjoner på at den samlede budsjettrammen vil bli overskredet. Skolen planlegger å ta bygget i bruk 11.7.2019 og innflytting vil gjennomføres fra 11.7.2019 til 15.8.2019. Total budsjettramme for prosjektet er 765,7 mill. kroner inkludert prisstigning frem til august 2018. Budsjettramme for 2019 er 111 mill. kroner med tillegg av overført mindreforbruk fra 2018.

Horten vgs - prisstigningsreserve

For investeringsprosjekter av kort varighet inkluderer investeringsrammen forventet prisstigning. For store investeringsprosjekter med varighet over flere år er det hensiktsmessig med et system for kompensasjon for prisstigning. Ny Horten vgs kompenseres for prisstigning på tilsvarende måte som ved utbyggingen av Thor Heyerdahl vgs og Færder vgs, dvs at gjenstående investeringsramme blir løpende justert for utviklingen i relevant byggekostnadsindeks. Priskompensasjonen for 2019 er budsjettert til ca. 15 mill. kroner, tilsvarende forventet vekst på 2,6% i den kommunale kostnadsindeksen (deflatoren). Beløpet er innarbeidet i investeringsbudsjettet som en prisstigningsreserve, fordelt over årene 2019-2022. Hvor stort beløp som skal overføres til investeringsrammen for ny Horten vgs, vil avhenge av den faktiske utviklingen i byggekostnadsindeksen.

Sandefjord vgs – oppgradering

I økonomiplanen for 2017-2020 ble det innarbeidet 200 mill kroner til et rehabiliteringsprosjekt for Sandefjord vgs. I sak 15/18 til Fylkestinget den 15.03.18 er det gitt en orientering om status i prosjektet. Skolen har ca 2000 elever og har en omfattende bygningsmasse med varierende alder og tilstand. Mye av skolens funksjonalitet er utdatert i forhold til nåværende tilbud og læreplaner. I sak 68/16 vedtok Fylkestinget at det skulle igangsettes et forprosjekt i 2017 estimert til 2 mill kroner for å utrede skolens behov for rehabilitering og evt nybygg. Arbeidet med et skisseprosjekt ble ferdigstilt i 1. kvartal 2018. Gjennom dette arbeidet er det avklart at det ikke er mulig å innfri målsettingene med en rehabilitering innenfor en ramme på 200 mill kroner. Arbeidet med prosjektet pågår, og fylkesrådmannen foreslår å utvide rammen for prosjektet fra 200 til 605 mill kroner.

Skiringssal folkehøgskole – oppgradering

Skolen har behov for å oppgradere internatene og skolens kjøkken til dagens krav og standard. Behovene er i hovedsak knyttet til brannkrav, bad for funksjonshemmede og krav fra mattilsynet. Skolens drift finansieres med statstilskudd og elevbetaling. I forbindelse med investeringsarbeider søkes det om økt tilskudd fra Folkehøgskolerådet. Investeringen på 20 mill kroner må finansieres med låneopptak, men det økte tilskuddet vil finansiere ca halvparten av kapitalkostnadene.

Investeringer – diverse skoleprosjekter

«Diverse skoleprosjekter» har hatt en årlig bevilgning på 7,5 mill kroner som disponeres av Hovedutvalg for utdanning. Formålet med investeringene er bygningsmessige oppgraderinger som følge av endring i tilbud og søkning. De siste årene har deler av midlene også vært brukt til utstyr. På bakgrunn av det omfattende investeringsprogrammet for skoler, legger fylkesrådmannen til grunn at det er tilstrekkelig å videreføre den årlige investeringsrammen på kr 7,5 millioner kroner i perioden 2019-2022.

4.5.2 Rebudsjettert fra 2018

Følgende prosjekter var planlagt ferdigstilt i 2018, men må videreføres i 2019:

Sandefjord vgs – nye kroppsøvingslokaler

Fylkestinget vedtok i sak 68/16 at kroppsøvingslokalene ved Sandefjord vgs skal utvides med 1,5 spilleflate innenfor en ramme på 60 mill. kroner. Prosjektet er begrunnet med et økende krav til kroppsøvingslokaler som følge av utvidelse av tilbudet innen toppidrett samt økt elevtall. Ferdigstilling forventes februar 2019.

Re videregående skole - anleggsteknikk

Prosjektet omfatter ombygging av eksisterende garasjeanlegg til undervisningslokaler for studietilbudet anleggsteknikk. Rammen for prosjektet er økt fra 12 til 19 mill. kroner jfr. FT 36/18. Byggearbeidene pågår og forventet ferdigstilling er i januar 2019.

Varslingssystem

I FT- sak 111/16 vedtok fylkestinget anskaffelse av en-veis talevarslingsanlegg ved de videregående skoler som pr dato ikke har talevarslingsanlegg. Prosjektet har en total kostnadsramme på 7 mill. kroner. Talevarsling for Sandefjord vgs ble satt på vent som følge av en mulig fremtidig rehabilitering. Fremlagt skisseprosjekt for rehabilitering av Sandefjord VGS viser imidlertid en lang byggeperiode. Av beredskapsmessige hensyn er prosjektet utvidet med 1 mill. kroner slik at talevarsling ved Sandefjord vgs kan installeres. Prosjektet er planlagt ferdigstilt i 2019.

Thor Heyerdahl vgs - gang- og sykkelveg

Vestfold fylkeskommune har i avtale med IF Fram og Larvik kommune fra 2009, forpliktet seg til både å gjennomføre og bekoste ferdigstillingen av en gang- og sykkelveg når området er ferdig regulert. Prosjektet var opprinnelig en del av «THVS avslutning 2010-2014», og har vært utsatt flere ganger. IF Fram planlegger nytt tribuneanlegg, og gang- og sykkelvegen er planlagt gjennomført parallelt med dette prosjektet. Tidspunkt for gjennomføring er fortsatt usikkert. Rammen for prosjektet (VFK's andel) er på 3,5 mill kroner.

Færder vgs – energifabrikk

I FT-sak 97/17 - Budsjett 2018 – vedtok fylkestinget opprettelse av «Færder energifabrikk». I FT-sak 69/18 ble kostnadsrammen justert til 7,0 mill. kroner for prosjektet. Prosjektet er igangsatt og utlysning av innovativ anskaffelse planlegges.

5 Kultursektoren

5.1 Presentasjon av kultursektoren

Kultursektoren i Vestfold fylkeskommune er inndelt i fire fagseksjoner: Kultur, idrett og friluftsliv (KIF), Vestfold fylkesbibliotek, Folkehelse og Kulturarv. Sektoren har et regionalt utviklingsansvar innen kulturområdet, og arbeider innenfor et utvidet kulturbegrep med kunst, kultur, idrett og friluftsliv som ansvarsområder. Sektoren har ansvar for regional utvikling av folkehelsearbeidet, forvaltning av kulturminnevernet og å være et kompetanse- og utviklings-senter for bibliotekene i Vestfold. I tillegg har sektoren et spesielt ansvar for å bidra til utviklingen av museumsområdet i fylket.

Kultursektoren administrerer også detaljfordelingen av statstilskudd/spillemidler til anlegg for fysisk aktivitet og til lokale kulturhus i Vestfold. Videre forvalter sektoren statlige tilskudds-midler knyttet til formidling innen kunst og kultur i fylket. På kulturområdet arbeides det etter de strategier og handlingsplaner som er nedfelt i Strategisk kultur- og idrettsplan for Vestfold, Regional plan for folkehelse og Bibliotekplan Vestfold.

Kulturloven av 1.8.2007 slår fast det offentlige ansvar for å fremme og legge til rette for et bredt kulturtilbud for alle. I henhold til loven skal fylkeskommunen fremme virkemidler og tiltak som tilrettelegger for et bredt spekter av kulturvirksomheter, regionalt og lokalt. Fylkeskommunen skal sammen med stat og kommune sørge for at kulturlivet har forutsigbare utviklingskår og fremme profesjonalitet og kvalitet i kulturtilbudet.

Strategisk kultur- og idrettsplan 2019-2022

Strategisk kultur- og idrettsplan (SKP) er det viktigste verktøyet fylkeskommunen har for å utvikle kulturlivet i fylket. Fylkeskommunen skal fremme og legge til rette for et rikt og mangfoldig kulturliv i hele Vestfold. I samarbeid med kommunene, profesjonelle utøvere og frivillige foreninger og lag skal kulturen være en viktig premisseleverandør og bidragsyter til en positiv samfunnsutvikling. Målsetningen er at kultur skal være en synlig og betydningsfull utviklingskraft i Vestfold.

Det ble i hovedutvalg for kultur, idrett og folkehelse (HKIF) i september 2017 vedtatt at SKP skal rulleres for en ny fireårsperiode (HKIF-sak 47/17.) Planens strategiske del videreføres - mens handlingsdelen med tiltak for perioden 2019-2022 rulleres. I SKP 2019-2022 er det under handlingsdelen gjort vesentlige endringer på måten tiltakene presenteres og sorteres på. Mens tidligere utgaver av SKP har sortert tiltakene under tilhørende seksjon i virksomheten, og under en av de fire strategiene, er nå tiltakene sortert under definerte tema-områder/ satsingsområder.

Hele planperioden gjøres gjeldende til tross for den forestående sammenslåingen med Telemark fra 2020. Dette for å gi en forutsigbar plan og retning for hele sektoren, og viktige samarbeidsparter som kommunene og en rekke andre aktører i Vestfold som tar aktivt del i satsningene i SKP.

Implementering av strategiplaner

Fylkesrådmannen ser at kultursektorens utfordringer er sektorovergripende og omfatter hele vestfoldsamfunnet. Dette gjenspeiles i den gjeldende SKP 2019-2022, gjennom strategier, målsetting og konkrete tiltak. Kultursektoren rapporterer årlig til Hovedutvalg for kultur, idrett og folkehelse på oppfølgingen av planverkene.

Siden den første strategiske kulturplanen for Vestfold ble utformet i 2002, har samfunnet endret seg på viktige områder; økt globalisering, kunnskaps- og opplevelsessamfunnets videre vekst, og utvikling på det digitale området. I årene som kommer vil Vestfoldsamfunnet endres ytterligere med færre og større kommuner, samt en forestående sammenslåing med Telemark fylkeskommune. Dette er et viktig bakteppe når det skal pekes ut områder innen

kultur som skal ha et spesielt fokus de nærmeste årene. Fylkesrådmannen vil i 2019 ha fokus på gjennomføring av SKP 2019-2022, Regional plan for folkehelse, og Bibliotekplan for Vestfold.

Utviklingsaktør

Vestfolds innbyggere skal kunne engasjere seg i kulturlivet, og kunne oppleve kunst og kultur av høy kvalitet. Fylkeskommunen har en definert oppgave om å være en utviklingsaktør i dette viktige arbeidet. Vi skal spille på lag med våre samarbeidspartnere i kommuner, organisasjoner og foreninger, gjennom kompetanseheving, kostnadsfri rådgivning og effektive tjenester. Fylkeskommunen skal også på eget initiativ bidra til utvikling av nye satsinger på kulturfeltet. På mange kulturfaglige felt har fylkeskommunen også drifts- eller prosjektansvar. Fylkeskommunen er eier i flere av regionens kulturinstitusjoner. Et aktivt eierskap og samarbeid med disse bidrar til at planens ambisjoner kan realiseres. Samarbeid på tvers av fag og miljøer er sentralt i planen, og fylkeskommunens visjon «Sammen om Vestfolds framtid» utgjør et solid fundament i tenkningen.

Utvikling

I utviklingsarbeidet skal Vestfold fylkeskommune prioritere innovasjon, forskning og faglig kompetanseheving på områdene kultursektoren jobber innenfor. Ved å gjøre oppgaver annerledes og bedre skal sektoren innta nye arenaer og sitte i førersetet i samfunnsutviklingen.

Kultursektoren skal posisjonere seg som en naturlig deltaker i utviklings- og beslutningsprosesser på ulike nivåer, bidra til å legge premisser for hvilken retning samfunnsutviklingen skal ta, og være med på å skape den. Kulturfeltet vil bidra med et helsefremmende perspektiv på overordnet samfunnsplanlegging, gjennom å sette menneskelige behov i sentrum.

Deltakelse i kulturlivet skal handle om gode opplevelser, engasjement, refleksjon, tilhørighet og mestring for den enkelte. Satsing på tiltak og signalprosjekter som bidrar til dette blir viktig i perioden. Vi skal tenke nytt i eksisterende arbeid, og samtidig utvikle nye ideer og prosjekter. Utvikling kan også skje gjennom vern og bevaring som kontrast mot det nåtidige. Eksisterende prosjekter og programmer skal foredles og forsterkes ytterligere. Nye prosjekter skal utvikles og realiseres.

Kompetanse

Kompetanseheving og kompetansedeling er avgjørende for den videre utviklingen av kulturfeltet i Vestfold. Fylkeskommunen skal «utvikle utviklerne», herunder kommuner, organisasjoner, foreninger, kulturhus og frivillige, gjennom målrettede kompetansetiltak. Dette skal bidra til å sikre kontinuitet, kvalitet og effektiv ressursbruk i arbeidet for å utvikle kultur-Vestfold.

Kompetanse skal søkes der den er tilgjengelig – nasjonalt og internasjonalt – og aktivt deles gjennom samarbeid og partnerskap. Fylkeskommunens kompetanseprogram skal videreføres og videreutvikles. Det arbeides for at kompetanse deles på tvers av faglige, sosiale og kulturelle skiller, gjennom egne og andres kanaler og arenaer. Nye nettverk skal etableres og eksisterende skal videreutvikles.

Formidling

Formidlingskonsepter, programmer, arenaer og møteplasser skal utvikles og foredles i samarbeid med andre aktører. Gjennom investeringer og tilskudd skal fylkeskommunen legge til rette for nye formidlingsprosjekter av høy kvalitet. Formidlingsarbeidet skal evalueres systematisk.

Fylkeskommunen skal tenke nytt, og søke nye arenaer og kanaler for formidling av kultur. Vi skal jobbe for at kunst, kultur og litteratur i større grad kan eksponeres og debatteres i det

offentlige rom. Digitale verktøy og plattformer for formidling av kultur skal utvikles og videreutvikles. Ved utvikling av eksisterende og nye arenaer skal det legges vekt på det å åpne opp for alle.

Kulturens synlighet i det offentlige rom skal økes, blant annet gjennom målrettet bruk av presse, sosiale medier og andre aktuelle kommunikasjonskanaler. De gode historiene om effekten av målrettet satsing på kultur, og hva kultur tilfører individer og samfunn, skal løftes frem.

Bevegelse

Vestfold fylkeskommune skal bidra til at fylkets friluftsområder og kultur- og idrettsarenaer legger til rette for opplevelser og utfoldelse som gir stimulans til kropp og sjel for folk flest. Fylkeskommunen skal bidra til å utvikle Vestfolds idretts- og friluftsliv til et nivå som skaper stolthet og blir en målestokk for andre. Dette skal realiseres gjennom målrettet arbeid med fysisk tilrettelegging, arenautvikling, kompetanseheving og samarbeid.

Kultur skal berøre, sette dagsorden og tørre å utfordre enkeltmennesker og samfunn. Kultur skal inspirere og provosere, og være en synlig og følbart del av menneskers liv i vestfoldsamfunnet.

5.2 Driftsbudsjettet

KULTURSEKTOREN <i>Netto driftsutgifter i 1000 kr</i>	R2016	R2017	B2018	Rammendringer fra B2018			
				2019	2020	2021	2022
Kultur, idrett og friluftsliv	35 034	37 576	39 092	1 400	0	0	0
Folkehelse	6 474	8 260	9 183	500	250	250	250
Fellestjenester museer	28 134	29 437	33 462	0	0	0	0
Fylkesbiblioteket	6 706	7 183	7 267	0	0	0	0
Kulturarv	13 027	16 108	16 489	800	-500	-500	-500
Kultur - felleskostnader	599	687	443	0	0	0	0
Kultur stab	3 991	3 921	4 040	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Disposisjonskonto HKIF	0	0	4 250	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Sum rammeendringer				200	-2 750	-2 750	-2 750
Ramme Kultursektoren	93 965	103 172	114 226	114 426	111 476	111 476	111 476

Tabell 5-1 Fylkesrådmannens forslag til rammeendringer fordelt på kultursektorens budsjettområder

Budsjettrammen for kultursektoren foreslås styrket med totalt 0,2 mill kroner i 2019. Dette kommer av følgende prioriteringer på de ulike budsjettområdene;
 Budsjettet for Kultur, idrett og friluftsliv økes med 1,4 mill kroner i 2019. Økningen er knyttet til kompetanseutvikling og driftstilskudd Stella Polaris.
 Budsjettet for Folkehelse foreslås styrket med kr 0,5 mill kroner i 2019, og ytterligere 0,25 mill fra 2020. Budsjettstyrkingen er knyttet til oppstart og gjennomføring av Skadedata-prosjektet.

Budsjettet for Kulturarv foreslås styrket med 0,8 mill kroner i 2019. Økningen kommer av en foreslått bevilgning på 1,3 mill kroner i 2019 til videreføring av vederlagsfri arkeologi, samt en reduksjon av rammen på 0,5 mill som følge av opphør av den toårige bevilgningen til digitalisering av arkiv (FT-sak 84/14.)

Budsjettrammen til Kultur – stab foreslås redusert med 1 mill kroner i økonomiplanperioden begrunnet med bortfall av ett årsverk i kulturstaben.

Rammene på budsjettområdene Fellestjenester museer, Fylkesbiblioteket og Kultur - fellesområder foreslås uendret i økonomiplanperioden. Disposisjonskonto for HKIF foreslås redusert med 1,5 mill kroner ved at ekstrabevilgning vedtatt i budsjett 2018 (FT-sak 97/17) ikke videreføres i 2019.

5.3 Investeringsbudsjettet

KULTURSEKTOREN Investeringer i 1000 kr	Ny	Årsbud			
	2019	2019	2020	2021	2022
Prosjekter med ny bevilgning:					
ENØK Kulturbygg	3 100	3 100	0	0	0
SUM Kultursektoren	3 100	3 100	0	0	0

Tabell 5-2 Fylkesrådmannens forslag til investeringsbudsjett kultursektoren 2019-2022

Vestfold fylkeskommune har en klar målsetning om å redusere CO2-utslipp og energibruk i egne bygg. VFK eier 36% av selskapet Vestfoldmuseene IKS (Vemu), og tre av eiendommene knyttet til selskapet. Disse er Hindervegen, Haugar Vestfold Kunstmuseum, Midgard Vikingsenter og den tilhørende Gildehallen på Borre.

Kulturbygg har et særskilt behov for klimakontroll i sine bygg. De har det grunnleggende behovet for kjøling, varme og luft som alle bygg som er arbeidsplasser og bygg med besøkende publikum har. I tillegg må det i kulturbygg være kontroll på temperatur, fuktighet og lys for å kunne forvalte kulturminnene og kunsten som befinner seg i byggene. Kultursektoren har i samarbeid med VFKs eiendomsseksjonen kartlagt mulige tiltak som kan redusere energibruk og utslipp i kulturbyggene Haugar, Midgard og Hindervegen. Flere av tiltakene er lønnsomme investeringer med positiv nåverdi, hvilket gjør de til gode ENØK-tiltak. Andre er helt nødvendige, lovpålagte vedlikeholdstiltak, herunder skifte av oljefyrkjeler, som også reduserer energikostnader. For å bidra til å realisere disse tiltakene foreslår fylkesrådmannen en investering på 3,1 mill kroner i 2019.

5.4 Resultatmål

Kultur							
Nr	Utfordring/tema	Resultatmål	Vedtatt 2018	2019	2020	2021	2022
3.1	Kultursektoren	Tilfredshet fra deltakere i kompetansekalenderen for offentlig og frivillig sektor i Vestfold. (Skårer 4 eller bedre på en skala fra 1-5).	90 %	90 %	90 %	90 %	90 %
3.2	Kultur, idrett og friluftsliv	Antall deltakere i forbindelse med gjennomføring av Ungdommens kulturmønstring (UKM) skal øke.	5 %	5 %	Endres	Endres	Endres
3.3	Kultur, idrett og friluftsliv/ Folkehelse/ Kulturarv	Kvalitetssikre og oppgradere skilting samt koordinere ny merking av 50 turstier i Vestfold.	10	10	Utgår	Utgår	Utgår
3.4	Fylkesbiblioteket i Vestfold	Publikumsdeltakelse på bibliotekarrangementer i Vestfold skal øke	3 %	2 %	Endres	Endres	Endres
3.5	Folkehelse	Kommunenes tilfredshet med fylkeskommunens rolle som samarbeidspart og pådriver i folkehelsearbeidet (Skårer 4 eller bedre på en skala fra 1-5)	75 %	76 %	76 %	76 %	76 %
3.6	Kulturarv	Øke kjennskapen til vikingtidsattraksjonene blant fastboende og tilreisende i Vestfold til 50% innen 2019	40 %	50 %	Utgår	Utgår	Utgår

Tabell 5-3 Fylkesrådmannens forslag resultatmål for kultursektoren for 2019-2022

Resultatmål 3.1 Tilfredshet fra deltakere i kompetansekalenderen for offentlig og frivillig sektor i Vestfold.

Kompetansekalenderen for kultur i Vestfold omfatter kompetansetilbud knyttet til samtlige ansvars- og aktivitetsområder innenfor kultursektoren. Tilbudene retter seg mot alle ansatte i biblioteksektoren, kulturansatte i kommunene, paraplyorganisasjoner, kulturledere, folkehelsenettverk, kulturminnevernet, idrett, friluftsliv, kulturkontakter i Dks osv. Påmeldingene til kompetansehevede kurs, konferanser og seminarer er meget tilfredsstillende i antall og bredde. Det er meget positive tilbakemeldinger fra kulturvestfold og sterkt ønske om videreføring. Resultatmål 3.1 videreføres ut økonomiplanperioden.

Resultatmål 3.2 Antall deltakere i forbindelse med gjennomføring av Ungdommens kulturmønstring (UKM) skal øke

I 2014 vedtok UKM Norge en ny strategiplan for perioden 2015-2020 – og navnet på festivalen ble samtidig endret til «Ung Kultur Møtes.» UKM er Norges største nasjonale kulturfestival for barn og unge, og har vært arrangert siden 1985. Målet er at deltakerne skal få en opplevelse av økt fellesskap, styrking av egen identitet og få økt bevissthet om eget ansvar i samhandling med andre mennesker. En satsning på økt deltakelse, konkretisert i et eget resultatmål, har også et sterkt folkehelseperspektiv - både når det gjelder mestring, tilhørighet og medvirkning.

UKM er en mer enn 30 år gammel kultursatsning og det har skjedd en stor utvikling når det gjelder ungdommenes mulighet til å vise fram sine kulturuttrykk. Det er kommunene i Vestfold som står som arrangør av de lokale UKM-arrangementene. Å øke deltakerantallet innebærer i praksis at deltakerantallet må økes lokalt. VFK vil fortsette å jobbe for å oppnå dette gjennom systematisk nettverksarbeid med kommunene. Erfaringsutveksling og kompetanseheving står sentralt i arbeidet. Antall deltakere i UKM nasjonalt er synkende, og

det samme gjelder for Vestfold. Antall deltagere i Vestfold i 2018 var 342, i 2017 var tallet 367. VFK startet i 2018, i samarbeid med UKM-Norge, et treårig pilotprosjekt kalt «UKM mot 20-tallet.» Det blir i denne forbindelse igangsatt nye tiltak med formål å øke deltagelsen på UKM i kommunene. Det er registrert en viss effekt av denne satsingen, spesielt i Færder kommune. Fylkesfestivalen vil også styrkes i retning av festival. Pilotprosjektet er nærmere beskrevet under budsjettområde Kultur, idrett og friluftsliv. Resultatmål 3.2 skal endres fra 2020.

Resultatmål 3.3 Kvalitetssikre og oppgradere skilting samt koordinere ny merking av 50 turstier i Vestfold

Turskiltprosjektet er et nasjonalt skilt- og merkeprosjekt i samarbeid mellom Gjensidige-stiftelsen og Vestfold fylkeskommune. Målet er å bidra til økt og trygg friluftsfødsel der folk bor og oppholder seg. Arbeidet skal gjøres i tråd med den såkalte Merkehåndboka som er utarbeidet av friluftsansjoner, reiseliv og offentlige myndigheter. I forbindelse med prosjektet er det utarbeidet et sett med nasjonale kriterier. Fylkeskommunene har rollen som regional koordinator for merking av turløyper og stier. Resultatmålet bidrar til styrket fokus på skilting, merking og generell tilgjengeliggjøring av stier og løyper i Vestfold, samt oppfølging av fremdriften i prosjektet. Oppgraderte og mer tilgjengelige turstier vil bidra til å fremme et aktivt friluftsliv og styrke den generelle folkehelsen i befolkningen. Det er frivillige lag og foreninger som står for den fysiske tilretteleggingen. For å nå målsettingen er det avgjørende å opprettholde et tett samarbeid med disse. I tråd med vedtatt økonomiplan skal det endelige målet på 50 stier og stinettverk være realisert innen utgangen av 2019.

Resultatmål 3.4 Andel deltakere på arrangementer i bibliotekene i Vestfold skal øke

Resultatmålet skal gjenspeile effekten av satsingen på bibliotekene som aktive formidlings- og debattarenaer og sosiale møteplasser. Dette samsvarer med Bibliotekplanens mål og tiltak og forutsetter nært samarbeid med Vestfoldbibliotekene. Økt deltakelse betyr at flere innbyggere i Vestfold får og bruker muligheten til å delta aktivt i ulike litteratur- og kulturopplevelser, samtaler og debatter. Dette er en viktig byggestein i et demokratisk samfunn og i et folkehelseperspektiv. Bibliotekenes forsterkede samfunnsoppdrag som en uavhengig møteplass og arena for formidling, samtale og debatt har vært og vil være førende for biblioteksatsingen i denne perioden.

De kommunale folkebibliotekene i fylket har hatt en sterk vekst i sin arrangementsvirksomhet. I perioden 2012-2017 økte antall deltakere på arrangementer i bibliotekene med 68%. 36 700 publikummere deltok på bibliotekenes kultur- og litteraturarrangementer i 2016. I 2017 steg det til 40 000. I tillegg kommer en stor deltakelse på klassebesøk og orienteringer til andre brukergrupper. Det totale besøkstallet i 2017 var 1 086 000, som er en økning fra 2016 på 3,6%.

Fylkesbiblioteket følger opp tiltakene i Bibliotekplan Vestfold gjennom samarbeidsavtaler med alle de kommunale folkebibliotekene. Her ligger også tiltak knyttet spesielt til publikumsarrangement, både i Litteraturuka i Vestfold og i bibliotekenes litteraturhus-virksomhet.

Resultatmålet revideres/ endres fra og med 2020.

Resultatmål 3.5 Kommunenes tilfredshet med fylkeskommunens rolle som samarbeidspart og pådriver i folkehelsearbeidet

Resultatmålet skal gjenspeile kvalitet og innsats i fylkeskommunens arbeid med å styrke kommunenes folkehelsearbeid i henhold til lov om folkehelsearbeid. Det gjennomføres en årlig spørreundersøkelse mot et utvalg på 30 – 50 personer som representerer administrasjonen i alle kommunene (inkl. folkehelsekoordinatorene) i Vestfold for å måle tilfredshet med fylkeskommunens rolle som pådriver og understøtter av folkehelsearbeidet, slik folkehelseloven beskriver. Tilfredshetsundersøkelsen rettes mot følgende temaer:

- Partnerskapsavtalene med kommunene og oppfølgingen av disse.
- Faglig understøtter i oversiktsarbeidet.

- Tilretteleggingen av folkehelsenettverket som en felles faglig arena for folkehelsearbeid i kommunene, staten, frivillige organisasjoner og fylkeskommunen.

Målet er at svarene skal gi et resultat som i slutten av perioden viser at minst 76 % av de spurte i sum er tilfreds eller svært tilfreds med hvordan fylkeskommunen utfører oppgaven som samarbeidspart og pådriver. Måltallet viser en ambisjon om god tilfredshet, som skal løftes til meget god tilfredshet. For 2017 ble tilfredsheten målt til 74%, som var en økning fra 2016, og ett prosentpoeng over vedtatt mål.

Resultatmål 3.5 videreføres ut økonomiplanperioden.

Resultatmål 3.6 Øke kjennskapen til vikingtidsattraksjonene blant fastboende og tilreisende i Vestfold til 50% innen 2019

Målet er forankret i planen Helhetlig attraksjonsstrategi for vikingtidsformidling i Vestfold 2015 – 2018. Å gjøre vikingtidsattraksjonene kjent og tilgjengelig er en sentral del av vikingtidssatsningen. Vikingtidssatsningen ble styrket med totalt 2 mill kroner i budsjett 2015 og 2016, og bevilgningen ble varig videreført fra og med 2017. Det vil bli gjennomført en spørreundersøkelse i løpet av 2019 hvor et utvalg vestfoldinnbyggere samt tilreisende blir spurt om kjennskapen til vikingtidssatsningen.

Resultatmålet revideres/ endres fra og med 2020

5.5 Budsjettområdene

5.5.1 Kultur, idrett og friluftsliv

Kultur, idrett og friluftsliv (KIF) har ansvar for forvaltning og regional utvikling innen områdene kunst, kultur, idrett og friluftsliv.

Fylkeskommunens eierskap i Teater Ibsen AS og Viken Filmsenter AS er viktige redskaper for målsettingen om at kunst og kultur skal være en synlig og betydelig utviklingskraft i samfunnsutviklingen. KIF arrangerer i samarbeid med vertskommuner nasjonale markeder for scenekunst og musikk, for å skape visningsarenaer og bidra til økt kvalitet i kunstformidlingen til barn og unge.

KIF arbeider systematisk med kompetanseutvikling på kulturområdet. En betydelig del av dette arbeidet gjøres ved å etablere, videreutvikle og koble ulike nettverk.

KIF er en pådriver for å innarbeide idrett og friluftsliv i kommunale og regionale planprosesser, for å sikre arenaer for utøvelse av variert fysisk aktivitet og rekreasjon.

KIF har som ambisjon å gi alle innbyggere i Vestfold mulighet til å oppleve og utøve et variert friluftsliv. I arbeidet med å utvikle og forvalte statlig sikrede friluftsområder, samt ivareta allemannsretten, er statlige tilskuddsmidler til friluftsliv- og viltformål et sentralt virkemiddel. Fylkeskommunale midler til Turskiltprosjektet er en vesentlig bidragsyter i dette arbeidet.

Historisk utvikling

Den kulturelle skolesekken (DKS), Arbeidslivets KulturSeilas (AKS), og Ung Kultur møtes (UKM) er kulturprogrammer som bidrar til at mange innbyggere i Vestfold får mulighet til å oppleve og berøres av ulike kunst og kulturuttrykk.

Den kulturelle skolesekken i Vestfold holder høy kvalitet og har et høyt aktivitetsnivå.

Aktivitetstall DKS	2015	2016	2017	2018
Den kulturelle skolesekken (DKS) - antall arrangement/ hendelser grunnskole	1 254	1 126	1 462	1 134
Den kulturelle skolesekken (DKS) - antall arrangement/ hendelser videregående skole	166	179	167	207
Elevtall grunnskole	29 070	29 132	29 343	29 519
Elevtall videregående skole	9 167	9 167	10 000	9 140

Tabell 5-4 Aktivitetstall DKS

DKS grunnskole har et jevnt høyt og økende aktivitetsnivå. Årsaken til økningen i hendelser fra 2016 til 2017 er at elevbesøk på Midgard ble arrangert to ganger, samt at aldersinndeling på musikken og at noen forestillinger ble spilt for færre trinn av gangen førte til flere forestillinger. Samtidig var det færre arrangement/hendelser i 2016 pga produksjonen Planetene som ble vist i kulturhus og altså for mange elever per forestilling. Antall hendelser vil variere fra år til år fordi publikumsantall varierer for de ulike produksjonene. For eksempel tar forfatterbesøk 30 publikummere, mens store scenekunstforestillinger tar opptil 500 publikummere. Flere store forestillinger gir altså færre hendelser fordi flere elever ser disse samtidig. DKS videregående skole hadde i 2018 flere mindre produksjoner, i tillegg valgte enkelte skoler mer enn minimum program.

Et DKS-år går over to kalenderår, noe som betyr at enkelte år er tyngden av produksjoner på høst eller vår. I 2017 var det flere produksjoner på høsten, og færre på våren 2018.

Årsaken til økningen i elevtall i videregående skole i 2017 er at alle privatskolene også medregnes fra dette året.

Idrett og friluftsliv

KIF er en viktig støttespiller og bidragsyter for kommuner og frivillige organisasjoner, og har blant annet ansvaret for forvaltning av spillemiddelordningen for bygging og rehabilitering av idretts- og friluftsanlegg og lokale kulturbygg. KIF samarbeider med Vestfold Idrettskrets (VIK) om talentprogrammet Vestfold Toppidrett. I tillegg støtter Vestfold fylkeskommune Olympiatoppen Sørøst - en utviklingsarena for toppidrett i regionen Buskerud, Vestfold og Telemark (med 2 mill kroner i prosjektperioden 2017 -2019.) KIF samarbeider med VIK og kommunene i utviklingen av anlegg for fysisk aktivitet.

Padleled Vestfold ble offisielt åpnet 26. juni 2018. Leden består av 91 graderte turforslag for kajakk, med utgangspunkt fra 28 ulike parkeringsplasser. Det er laget kartbok med beskrivelser og kart som deles ut gratis til kommunene og friluftslivsorganisasjonene. En egen APP med alle turbeskrivelsene og GPS funksjon er tilgjengelig. Høsten 2018 ble det bygget padlehuber i Holmestrand, Østre Bolærne og Ildverket og flere vil bli bygget i 2019. Utvikling av Padleleden er finansiert innenfor KIFs budsjetttramme, der bl.a. 0,5 mill kroner er øremerket utviklingsmidler til idrett og friluftsliv (FT-sak 85/15.)

Signalboligen på Færder fyr er det siste tilskuddet av kystledhytter langs vestfoldkysten. Det er nå totalt 23 kystledhytter langs Vestfold-kysten.

Som tabellen under viser, har antall behandlede og godkjente søknader av spillemidler til nærmiljøanlegg og ordinære idrettsanlegg samlet hatt en økning siden 2015:

Aktivitetstall spillemidler idrettsanlegg	2015	2016	2017	2018
Behandlede og godkjente søknader av spillemidler, nærmiljøanlegg	58	47	43	35
Behandlede og godkjente søknader av spillemidler, ordinære idrettsanlegg	83	117	111	127

Tabell 5-5 Aktivitetstall spillemidler idrettsanlegg

Tildeling av spillemidler til nærmiljøanlegg og ordinære idrettsanlegg har hatt jevn økning de siste fire år:

Tildeling spillemidler (tall i 1000)	2015	2016	2017	2018
Ordinære idrettsanlegg	49 078	51 533	55 534	56 943
Nærmiljøanlegg	7 011	7 362	7 933	6 943

Tabell 5-6 Tildeling spillemidler

Situasjon, utfordringer og mulige tiltak

Innen områdene idrettsanlegg og friluftslivstiltak registrerer Fylkesrådmannen en positiv aktivitetsutvikling og økte statlige overføringer til Vestfold som følge av dette.

Fylkesrådmannen opplever ellers en dreining av ressursbruken innenfor kultursektoren.

Ressurser som tidligere var avsatt til utviklingsarbeid benyttes nå til drift og gjennomføring av kulturprogrammer. Eksempel på dette er DKS hvor utgifter til produksjoner, utstyr, reise, diett og opphold har økt, uten at det statlige tilskuddet VFK mottar til DKS-aktivitet har økt tilsvarende.

SKP 2019-2022 har som et hovedmål å «nå flere mennesker.» Det skal skapes og tilrettelegges for opplevelser i et bredt kulturperspektiv og formidlingskonsepter, programmer og systemer skal utvikles og videreutvikles i samarbeid med andre. Fylkesrådmannen vil i 2019 jobbe for at nye arenaer tas i bruk og tilrettelegges for at kunst og kultur kan eksponeres og debatteres i det offentlige rom som plasser, steder og byrom.

Ny rammeavtale for godtgjøring DKS

KS og Musikernes fellesorganisasjon har inngått en sentral rammeavtale som regulerer vilkår for arbeid i Den kulturelle skolesekken perioden 2018 - 2019. Den sentrale rammeavtalen inneholder en vesentlig økning i honorarsatsen for arbeid i DKS. Vestfold fylkeskommune har, sammen med øvrige fylkeskommuner, vedtatt å følge den sentrale rammeavtalen i arbeidet med DKS, noe som vil gi en økning i utgiftene til DKS Vestfold på 15,4%. Det er ikke signalisert økning i det statlige DKS-tilskuddet som VFK mottar.

UKM

VFK mottok høsten 2017 tilskudd på 0,2 mill kroner fra UKM Norge for å lede et treårig pilotprosjekt. Prosjektets målsetting er bl.a.: «I 2020 skal UKM i Vestfold ha høy deltakelse på alle områder og i alle sjangre og som legger vekt på medvirkning fra ungdom og kreativt samarbeid med andre lokale kulturaktører.» Prosjektet skal realiseres gjennom revitalisering av UKM-arbeidet i Vestfold fylkeskommune og i kommunene i fylket. Prosjektet skal identifisere, utvikle og prøve ut nye modeller for UKM-arbeidet som gjør at Vestfold, på tross av endringer i kommunestruktur og fritidsvaner, har et velfungerende samarbeid mellom kommuner og fylkeskommune der ivaretagelse av både tettsteder og mindre lokalsamfunn er viktige deler. Sett i sammenheng med resultat av Ungdata-undersøkelsen er det en relevant oppfølging å styrke kulturtiltak rettet mot ungdom, - der medvirkningsaspektet står sentralt. UKM-prosjektet er en solid oppstart i dette arbeidet – og et godt eksempel på lokalt kulturarbeid i et folkehelseperspektiv.

Samarbeidet med kommunene er essensielt og en forutsetning for vellykkede måloppnåelser. Kommunene er ulike både i størrelse og i arbeidsmetodikk så det er viktig at det kartlegges lokale forventninger og behov. Det legges opp til felles kompetansehevingstiltak for kommuneansatte og for ungdom, i dialog med de det angår. UKM-arbeidet må sees som en del av kommunenes helhetlige arbeid med og for ungdom.

Revidering av fylkeskommunale tilskuddsordninger

Vestfold festspillene AS ble avvirket i 2017. Tilskuddsmidlene til tidligere Vestfold Festspillene ble gjennom politisk sak (HKIF sak 66/17) tildelt aktører «for å fremme musikkarrangementer av høy kvalitet». Signaturarenaer ble også vektlagt her. Denne saken ble fulgt opp av en revidering av fylkeskommunens tilskuddsordninger for arrangement og

kunstproduksjon for å etablere en helhetlig tilskuddsordning på feltet (HKIF-sak 40/18.) Med de reviderte retningslinjene vurderes alle festivaler, arrangører, ensembler og profesjonelle kunstnere i sammenheng – og tilskudds kriteriene er bygd opp i tråd med inndelingen hos Norsk Kulturråd. Fylkeskommunen vurderer fra og med 2018 det profesjonelle feltet helhetlig og tildeler etter de nye retningslinjene for tilskudd til kunstproduksjon.

Viken filmsenter

De regionale Filmsentrene skal bidra til et faglig og levedyktig utvikling av filmmiljøene og filmbransjen i regionen. Gjennom eierskapet i Viken Filmsenter bidrar fylkeskommunen til å utvikle den profesjonelle filmbransjen i fylket. Filmskapere i Vestfold får tilgang på statlige midler til utvikling og produksjon og Viken Filmsenter et omfattende program for talentutvikling.

Viken Filmsenter AS (VF) eies av fylkeskommunene Akershus, Buskerud, Vestfold, Østfold og Oslo kommune som utgjør ca. 40% av Norges totale befolkning. VF ble i 2018 tildelt 13,4 mill kroner av 55,8 mill kroner til regionale sentre. Dette utgjør ca. 25% av det nasjonale tilskuddet. Viken filmsenter AS hadde i 2017 5,3 årsverk, som i 2018 ble økt til 5,8. Viken filmsenter ser et behov for en ytterligere økning til 6,3 årsverk i 2019 for å håndtere stor søkermasse og et høyt antall aktive filmskapere i regionen.

Teater Ibsen

Telemark og Vestfold Regionteater AS (Teater Ibsen) er et regionteater for Telemark og Vestfold. Telemark og Vestfold Regionteater AS skal gjennom egen virksomhet og i samarbeid med frie grupper og andre teatre gi innbyggerne i Vestfold og Telemark et profesjonelt og allsidig teatertilbud. Det skal arbeides for å øke interessen og forståelsen for teater som uttrykksmiddel. Teateret eies i dag av Telemark fylkeskommune, Skien kommune og Vestfold Fylkeskommune – med like store eierandeler. Teater Ibsen viser forestillinger for voksne og barn og reiser på turné i fylkene. Teatret samarbeider med andre profesjonelle scenemiljøer, friteater og kulturskolene i både Skien og Larvik. Teater Ibsen har også siden 2014 et formelt samarbeid med Papirhuset Teater i Tønsberg, om etablering og drift av et produksjonssenter for profesjonell scenekunst ved Papirhuset. Formålet med fylkeskommunens eierskap i Teater Ibsen AS, er å bidra til at innbyggerne i Vestfold får et allsidig og profesjonelt teatertilbud.

VFKs årlige driftstilskudd til Teater Ibsen reguleres tilsvarende regulering av tilskuddet Teater Ibsen mottar over statsbudsjettet.

Fylkesrådmannens budsjettforslag

Kultur, idrett og friluftsliv <i>Netto driftsutgifter i 1000 kr</i>	R2016	R2017	B2018	Rammendringer fra B2018			
				2019	2020	2021	2022
<i>Vedtatt budsjett 2018</i>	37 576	46 144	39 092	39 092	39 092	39 092	39 092
Prioriteringer - nye							
FLG - Kompetanseutvikling nettverk				1 000			
FLG - Driftstilskudd Stella Polaris				400			
Sum endringer			0	1 400	0	0	0
Ramme Kultur, idrett og friluftsliv	37 576	46 144	39 092	40 492	39 092	39 092	39 092

Tabell 5-7 Fylkesrådmannens forslag til budsjett for budsjettområde Kultur, idrett og friluftsliv 2019-2022

Kompetanseutvikling nettverk

Kultursektoren har siden første «Strategiske Kulturplan for Vestfold» (SKP) hatt kompetanseutvikling som en av hovedstrategiene. Ett av hovedmålene har hele veien vært å «være en pådriver for å heve den kulturelle kompetansen i regionen.» Dette arbeidet

har vært kontinuerlig vurdert som ett av sektorens faste resultatmål, med svært god måloppnåelse så langt. En vesentlig del av kompetansestrategien er utarbeidelsen av et systematisk kompetanseprogram for kommunene og samarbeidspartnere på kulturfeltet. VFK ønsker i enda større grad å være en god utviklingspartner for kommuner, kunstnere, kulturinstitusjoner og frivillige organisasjoner. For å ivareta utviklerrollen og hjelpe kommunene i deres arbeid med lokal kulturutvikling, -formidling og -utøvelse foreslår fylkesrådmannen en styrking av budsjetttrammen med 1 mill. kroner i 2019.

Driftstilskudd Stella Polaris

Stella Polaris (SP) er Vestfolds eneste og Norges eldste profesjonelle gjøglerteater, med formål å formidle nasjonale og felleskulturelle verdier med røtter i tidligere tiders myter og ritualer. SP har befestet seg som en viktig teater-institusjon både lokalt, regionalt, og nasjonalt. SP er internasjonalt anerkjent og etterspurt, de turnerer årlig i Europa og har deltatt i en rekke samarbeidsprosjekter, finansiert gjennom Norsk Kulturråds EØS-satsing, ERASMUS+ programmet og er nylig invitert som partner i et EU-prosjekt i Creative Europe. SP fikk i 2018 100% økning i tilskuddet over statsbudsjettet. VFK mottok medio 2018 søknad fra SP om økning i tilskuddet for 2019 til kr. 850 000. SP mottar per i dag tilskudd fra VFK på kr.435 000 - søknaden innebærer altså et behov for ytterligere kr. 415 000. For å imøtekomme søknaden og å støtte opp under det statlige tilskuddet foreslås det et økt driftstilskudd til SP i 2019 på kr. 400 000.

5.5.2 Folkehelse

I 2013 ble Folkehelse organisert som egen seksjon i kultursektoren. En av seksjonens hovedoppgaver er å ivareta folkehelse i fylkeskommunens egen virksomhet. Dette omfatter regional utvikling og planlegging, forvaltning og tjenesteyting. En annen sentral oppgave er å understøtte kommuner og andre aktører og være pådriver for folkehelsearbeidet i fylket, for eksempel gjennom partnerskap. Alle kommunene i Vestfold har inngått partnerskapsavtale med fylkeskommunen om folkehelse. Partnerskapsavtaler med tilskudd er bærebjelken i samarbeidet med kommunene. En tredje hovedoppgave er å ha oversikt over helsetilstanden i fylket.

Regional plan for folkehelse er grunnlaget for prioritering av innsats. I tråd med regional planstrategi er regional plan for folkehelse blitt revidert gjennom bred medvirkning. 2018 er derfor det siste året med gjeldende plan fra 2011, før ny plan ventelig trer i kraft våren 2019. Siden 2004 har Vestfold fylkeskommune lagt til rette for at kommunene i Vestfold skal bli sertifisert som Trygge lokalsamfunn. En ny satsing for perioden 2017-2022 er prosjekt Skadedata, som har som formål å gi bedre tilgang på data om skader og ulykker, samt analyser og formidling av data til bruk i forebyggingsarbeid.

Fylkeskommunen har i flere år gitt et fast driftstilskudd til et utvalg frivillige organisasjoner. I 2018 og 2019 vil det, i tråd med budsjettvedtak i fylkestinget, bli gitt særlige tilskuddsmidler til utvalgte frivillige organisasjoner som bidrag til arbeid med å fremme psykisk helse i befolkningen.

Seksjon folkehelse har også hatt ansvar for enkelte statlige tilskuddsordninger. Fra 2017 til 2022 er Vestfold fylkeskommune en del av Program for folkehelsearbeid i kommunene, med siktemål å fremme psykisk helse og forebygge rusmisbruk, med barn og unge som prioritert målgruppe.

Historisk utvikling

Folkehelse har de siste årene hatt en utvikling i budsjettrammen som følge av etableringen av folkehelse som egen seksjon fra 2013 og en særlig satsing på oppbygging av fagkompetanse innen oversiktsarbeid. En stor del av budsjettrammen er bundet til lønns- og andre personalkostnader og de store bundne satsingene på Trygge lokalsamfunn (siden 2005) og partnerskapsavtaler med tilskuddsmidler til kommunene. Når overført mindreforbruk fra tidligere år er holdt utenfor beregningen, utgjør disse relativt faste kostnadene 70 – 80 % av budsjettrammen. Tabellen nedenfor viser dette.

Folkehelse 2013-2016	Regnskap 2013	Regnskap 2014	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017
Budsjett ekskl. overført mindreforbruk, inkl pris og lønnsvekst	6 370	6 873	7 484	7 283	8 359
Regnskapsførte kostnader	5 972	6 775	6 475	8 260	8 498
Spesifisering:					
Lønns- og personalkostnader	1 925	3 243	3 038	3 171	4 416
Trygge lokalsamfunn	648	1 120	893	926	992
Organisasjonstilskudd	580	281	300	300	260
Partnerskap kommuner	1 137	1 143	1 198	1 262	1 206
Andre utgifter	1 682	988	1 046	2 601	1 623
Andel av kostnader bundet av faste avtaler, prosent	67 %	84 %	73 %	69 %	81 %

Tabell 5-8 Regnskapstall 2013-2017 for budsjettområde Folkehelse

Andre utgifter består av større og mindre tiltak. Blant mindre tiltak er drift av folkehelsenettverket som møtes 4 ganger i året, bidrag til andre nettverk og mindre bidrag i prosjekter, produksjon av publikasjoner, deltakelse på kurs og konferanser. Større tiltak omfatter satsinger som Ungdata (2013 og 2017), Ung i Vestfold, Folkehelseundersøkelsen (2014 –2016) og egenandel i det statlig initierte prosjekt Nærmiljø (2015 –2018). Disse prosjektene er i størrelsesordenen 0,5-1 mill kroner, og forankres i handlingsprogrammet for regional plan for folkehelse, som årlig behandles av Fylkestinget.

Situasjon, utfordringer og mulige tiltak

En positiv endring i folkehelsa har stor betydning for samfunnsutvikling og samfunnsøkonomi. Tilstanden på folkehelsa virker direkte inn på kostnader og på ressurstilgang i samfunnet, samtidig som god helse og trivsel for alle er det viktigste velferds målet. Å påvirke folkehelsa positivt krever god oversikt over tilstand og påvirkningsfaktorer, og systematisk og vedvarende innsats fra mange aktører for å endre påvirkningsfaktorene. Fylkeskommunens oppgaver etter folkehelseloven, som beskrevet i avsnittet over, gir i sum en nøkkelrolle for å kunne skape positive endringsprosesser for folkehelsa. Det gjør også folkehelsearbeidet til en potensielt verdifull bidragsyter i fylkeskommunens rolle som regional utviklingsaktør.

Det er nå god struktur og høyt nivå på oversiktsarbeidet i fylket. Gjennom flere prosjekter bidrar Vestfold til den nasjonale utviklingen på området. Regional plan for folkehelse i Vestfold var en av de første regionale planene for folkehelse som ble vedtatt i landet. Den har vist seg som et godt og mobiliserende verktøy for felles strategier og tiltak, særlig mellom kommunene og fylkeskommunen. Arbeidet med revidering av planen fullføres på nyåret 2019 etter høring av planforslag. Revideringen er blitt koordinert faglig og prosessuelt med revideringen av regional plan for bærekraftig arealpolitikk og arbeidet med å lage en regional plan for transport.

Gjennom Trygge lokalsamfunn har Vestfold i flere år vært langt fremme i det skade- og ulykkesforebyggende arbeidet. I tråd med fylkestingets vedtak i desember 2016 arbeides det med å få startet et prosjekt for å bedre tilgangen på skadedata til bruk i forebyggingsarbeidet i kommunene.

Helsefremmende nærmiljø er blitt et nytt satsingsområde gjennom prosjekt Nærmiljø. Prosjektet er slutført i 2018, og erfaringene tas opp i den nye regionale planen for folkehelse.

I 2017 ble Vestfold valgt ut som programfylke innen den nye nasjonale satsningen *Program for folkehelsearbeid i kommunene*. Dette arbeidet er særlig rettet mot barn og unges psykiske helse. Programarbeidet har en varighet på fem år.

På alle de nevnte områdene skjer den faglige utviklingen i et nært samarbeid mellom fylkeskommunen og kommunene, ofte med frivillige organisasjoner som viktige medspillere. De nevnte satsingene, og andre aktiviteter i 2019, blir beskrevet i handlingsprogrammet for regional plan for folkehelse. Handlingsprogrammet behandles i fylkestinget samtidig med behandlingen av ny regional plan med samfunns mål og strategier. Handlingsplanen gir føringer for prioritering av midler, utenom de faste store satsingene som er nevnt.

Fylkesrådmannens budsjettforslag

Folkehelse	R2016	R2017	B2018	Rammendringer fra B2018			
				2019	2020	2021	2022
<i>Netto driftsutgifter i 1000 kr</i>							
Vedtatt budsjett 2018	8 260	8 498	9 183	9 183	9 183	9 183	9 183
Prioriteringer - vedtatt økonomiplan							
Skadedata i folkehelse - prosjektkapasitet				500	750	750	750
Støtteordning frivillige lag og foreninger psykisk helse				0	-500	-500	-500
Sum endringer			0	500	250	250	250
Ramme Folkehelse	8 260	8 498	9 183	9 683	9 433	9 433	9 433

Tabell 5-9 Fylkesrådmannens forslag til budsjett for budsjettområde Folkehelse 2019-2022

Skadedata i folkehelse – prosjektkapasitet

Fylkestinget fattet i desember 2016 følgende verbalvedtak ved budsjettbehandlingen: *Rådmannen tar initiativ til etablering av et pilotprosjekt slik at sykehusenes registrering av skadedata kan gjøres tilgjengelig for bruk i folkehelsearbeidet*. Etter utredningsarbeid i 2017 ble dette i 2018 fulgt opp med etablering av et forprosjekt med arbeidsgruppe og en styringsgruppe. I begge grupper er Sykehuset i Vestfold og Statens vegvesen sentrale bidragsyttere sammen med Vestfold fylkeskommune. I 2019 forventes det at prosjektet går fra forprosjekt til et hovedprosjekt, med en varighet på 3-5 år. Prosjektet utvikles i tråd med de rammer fylkestinget har lagt opp til.

Folkehelses budsjetttramme ble i vedtatt budsjett 2018 styrket med 0,25 mill kroner til Skadedata- prosjektet, med ytterligere økning med 0,5 mill i 2019 og 0,25 mill i 2020.

Støtteordning frivillige lag og foreninger psykisk helse

I vedtatt budsjett ble det gitt en toårig bevilgning på 0,5 mill kroner for 2018 og 2019 til støtte for frivillige organisasjoners arbeid med å fremme psykisk helse. I tråd med fylkestingets budsjettvedtak er det inngått samarbeidsavtaler mellom Vestfold fylkeskommune og et utvalg frivillige organisasjoner for å styrke deres arbeid med å fremme psykisk helse i befolkningen. Avtalene er inngått for to år, og utgjør samlet 0,5 mill kroner for 2018 og det samme for 2019. Bevilgningen utgår fra 2020.

5.5.3 Fellestjenester – museumsområdet

Budsjettområdet omfatter VFKs årlige overføring til Vestfoldmuseene IKS. Tilskuddet er i tråd med fylkeskommunens eierskap i selskapet og de avtaler som ligger til grunn. Vestfold fylkeskommune er største eier i Vestfoldmuseene IKS med 36% eierandel. Øvrige eiere er 9 av fylkets kommuner. Sammen med fylkeskommunen er staten største økonomiske bidragsyter til selskapet.

Budsjettområdet omfatter i tillegg en årlig overføring til Slottsfjellmuseet, søkbare tilskuddsmidler, vedlikehold av egne bygninger samt eierkostnader knyttet til bygningene.

Historisk utvikling

Museumsområdet (tall i 1000)	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018
Overføring til Vestfoldmuseene IKS	25 537	26 062	24 366	25 024	25 651	26 318
Overføring til Slottsfjellmuseet/ Tønsberg kommune	700	700	700	700	700	700
Vedlikehold og eierkostnader, bygninger	-	600	3 000	3 565	4 000	3 500
Tilskuddsmidler	486	495	495	495	626	626
Kaupang formidlingssenter	0	0	0	0	500	2000
Annet	749	243	250	239	229	318
Sum	27 472	28 100	28 811	30 023	31 706	33 462

Tabell 5-10 Museer – fellestjenester budsjett 2013-2018

Situasjon, utfordringer og mulige tiltak

Vestfoldmuseene IKS søker om kr 27 054 685 som er en indeksregulert videreføring av det ordinære driftstilskuddet i 2018. Kommunal deflator for 2019 på 2,8 % er lagt til grunn. I tillegg til ordinært driftstilskudd søkes det om:

- 1,2 mill kroner i økt, fast driftstilskudd til Vestfoldarkivet til arkivar for elektroniske arkiver og for å styrke arbeid med ordening og tilgjengeliggjøring av arkiver.
- Kr. 300 000 til å videre utvikle Norsk borgsenter og å styrke formidlingen av Slottsfjellplanen, fra Slottsfjellmuseet.
- 1,9 mill kroner for å rehabilitere fuktskade i underetasje på Slottsfjellmuseet.
- Kr. 100 000 til rehabilitering og oppgradering av magasin på Haugar Vestfold kunstmuseum.

Vestfoldarkivene driver både museums- og arkivvirksomhet. VFK kjøper lovpålagte arkivtjenester av Vestfoldarkivene. Søknaden på 1,2 mill kroner begrunnes med behov for å sikre fast stilling som arkivar for elektroniske arkiver og til å styrke arbeid med ordening og tilgjengeliggjøring av arkiver. Tiltaket er forankret i Vestfoldmuseenes strategiplan som har som mål å etablere permanent depottjeneste for bevaring av elektronisk skapt arkiv, samt å registrere, digitalisere og gjøre samlinger tilgjengelig.

I forbindelse med regionreformen arbeides det med vurderinger av hvilket arkiv den nye fylkeskommunen skal benytte som leverandør av de lovpålagte tjenestene. Beslutningen om arkiv- og depottjenester i ny fylkeskommune tas innen utløpet av 2018.

Til Slottsfjellmuseet søkes det om økt fast driftstilskudd til å ferdigstille middelalderutstillingen og formidlingsprosjekter i 2021 da Tønsberg by er 1150 år. Søknaden begrunnes med at museet følger opp ambisjonene for fylkets vikingtidssatsing som beskrives i SKP, samt arbeidet med Slottsfjellplanen. Det argumenteres videre med økning i publikumsmasse samt at stiftelsen Vestfold Fylkesmuseum eier en krevende samling. Ifht avtaleverket i Vestfoldmuseene IKS er det Tønsberg kommune som har hovedansvaret for driftstilskuddet til Slottsfjellmuseet, selv om en andel av det fylkeskommunale driftstilskuddet til

Vestfoldmuseene IKS også går til denne avdelingen. For tiltakene i Slottsfjellplanen skal det primært søkes ekstern støtte.

Videre søkes det om 1,9 mill kroner til vedlikeholdstiltak i museumsbygget. Farmannsvegen 30 eies av Stiftelsen Vestfold fylkesmuseum og Tønsberg kommune. Vestfoldmuseene IKS søker om midler for å utbedre fuktskader i kjelleren i bygningen og påpeker at det er fare for at skadene kan spre seg og påvirke hele inneklimateet, samt hindre bruk av lokalene. Etter fylkesrådmannens vurdering er det eierne av bygget som er ansvarlige for å utbedre disse forholdene, og kan derfor ikke anbefale en bevilgning fra Vestfold fylkeskommune til dette formålet.

Det søkes også om støtte på kr. 100 000 til utbedring av Haugar kunstmuseums magasin 3. Rehabilitering av magasin 1 og 2 er finansiert hhv over vedlikeholdsbudsjettet til VFK og Haugars driftsmidler samt gavemidler. I magasin 3 oppbevares større gjenstander, maleri, skulpturkasse og større paller. Dette er sikkerhetsmessig godkjent som mellomlager for innlånte kunstverk til temporære utstillinger. Arbeidet med rehabilitering og oppgradering av magasin 3 er igangsatt og ferdigstilles høsten 2018.

Fylkesrådmannen finner ikke rom for å øke det årlige driftstilskuddet til Vestfoldmuseene IKS for å imøtekomme de ekstraordinære søknadene i kommende økonomiplanperiode.

Nøkkeltall Vestfoldmuseene (tall i 1000)	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Samlet tilskudd fra VFK	27 900	28 600
Statlig tilskudd	29 700	30 200
Tilskudd fra kommuner	14 800	15 600
Driftsinntekter	5 300	6 000
Lønnskostnader	51 000	53 500
Driftskostnader lokaler, bygg og driftsmidler	9 900	10 600
Netto driftsresultat	1 900	1 100

Tabell 5-11 Nøkkeltall Vestfoldmuseene

***tall hentet fra Vestfoldmuseene IKS' foreløpige budsjett 2019**

Kaupang formidlingssenter

Fylkestinget har vedtatt at Vestfold fylkeskommune (VFK) skal bidra til realisering av et nytt formidlingssenter på Kaupang i Larvik (FT-sak 78/15 og 85/15.) Fylkestinget har valgt et alternativ hvor VEMU leier av Larvik kommune og at VFK dekker en andel av de årlige driftskostnadene. VFK vil øke det årlige driftstilskuddet til Vestfoldmuseene slik at Vestfoldmuseene kan betale den leien Larvik kommune krever knyttet til avtalt investering. VFKs bidrag til Vestfoldmuseenes drift av formidlingssenteret vil fortrinnsvis gå via Larvik kommune for så å inngå som en del av Larvik kommunes avtale med Vestfoldmuseene. Det forutsettes at nivået på driftsutgiftene er i tråd med de rammer som er fremlagt og at Larvik kommune bidrar i prosjektet på samme nivå som VFK.

For å møte forpliktelser ihht til samarbeidsavtalen med VEMU og Larvik kommune ligger det i vedtatt økonomiplan en bevilgning på 2 mill fra 2018 og ut økonomiplanperioden. Midlene er avsatt til driftstilskudd til Vestfoldmuseene via tiltakshaver Larvik kommune.

Behandling av reguleringsplanen for området har ført til forsinkelser, bl.a. pga innsigelse fra Riksantikvaren, og forarbeider og bygging av senteret har ikke blitt startet i 2018 slik fremdriftsplanen tilsa.

Fylkesrådmannens budsjettforslag

Fellestjenester museer Netto driftsutgifter i 1000 kr	R2016	R2017	B2018	Rammendringer fra B2018			
				2019	2020	2021	2022
Vedtatt budsjett 2018	29 437	31 882	33 462	33 462	33 462	33 462	33 462
Sum endringer			0	0	0	0	0
Ramme Fellestjenester museer	29 437	31 882	33 462	33 462	33 462	33 462	33 462

Tabell 5-12 Budsjett for budsjettområde Museer - fellestjenester 2019-2022

Budsjettrammen foreslås uendret i økonomiplanperioden.

5.5.4 Fylkesbiblioteket

Fylkesbibliotekets hovedoppgave er å drive aktivt, strategisk utviklingsarbeid for å samordne, effektivisere og styrke det kommunale bibliotekfeltet i regionen. Vestfold fylkesbibliotek er et kompetanse- og utviklingssenter for bibliotekene i Vestfold, samt en pådriver for bibliotekutvikling i fylket. Virksomheten tilbyr hvert år en rekke kurs og kompetansehevende tiltak til ansatte i folke- og skolebibliotek innenfor litteratur og formidling, synliggjøring, informasjons- og veiledningskompetanse, og bibliotek- og ledelsesutvikling. Fylkesbiblioteket leder flere utviklingsprosjekter med støtte fra Nasjonalbiblioteket, som ungdom og bibliotek, videreutvikling av Sommerles og felles samdriftsløsninger for bibliotekene. Det gis også faglig bidrag til prosjekter som bibliotekene selv initierer. Fylkesbiblioteket har ansvar for Litteraturuka i Vestfold og å sikre litteraturforsyningen gjennom en egen transportordning av materiale mellom bibliotekene i regionen. Vestfold fylkesbibliotek koordinerer en felles løsning for utlån av e-bøker i alle folkebibliotekene samt bibliotekene i videregående skoler i fylket. Fylkesbiblioteket koordinerer også felles nettsider for Vestfoldbibliotekene – vestfoldbibliotekene.no.

Fylkesbibliotekets ansvar er forankret i Lov om folkebibliotek, Bibliotekmeldingen og politisk vedtatt utviklingsplattform for Vestfold fylkesbibliotek. Seksjonens styringsverktøy er Strategisk kultur- og idrettsplan og Bibliotekplan Vestfold.

Historisk utvikling

Aktivitetstall bibliotek	Regnskap 2013	Regnskap 2014	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017
Publikumsarrangement i folkebibliotekene, antall	787	1 029	1 225	1 416	1 695
Økning arrangement per år, prosent	4 %	31 %	19 %	16 %	20 %
Deltakere på arrangement, antall	28 744	32 044	34 646	36 693	40 256
Økning deltakere per år, prosent	20 %	11 %	8 %	6 %	10 %
Publikumsdeltakelse Litteraturuka, antall	5 500	5 200	4 250	5 200	4 960
Arrangement Litteraturuka, antall	67	67	56	59	62
Publikumssnitt per arrangement Litteraturuka	82	78	76	88	80
Fagsamlinger rettet mot bibliotek i Vestfold, antall	25	25	25	25	36

Tabell 5-13 Aktivitetstall for bibliotek 2013-2017

Som tabellen over viser, er det sterk satsing på arrangementer i Vestfoldbibliotekene. Dette er i tråd med folkebibliotekenes utvidede rolle som en uavhengig møteplass og en arena for aktiv formidling, debatt og aktualitet (Lov om folkebibliotek, med endring 1.1.14). Siden 2011 har dette vært et innsatsområde i Bibliotekplan Vestfold og Strategisk kultur- og idrettsplan.

Budsjettområdet har et eget resultatmål for publikumsdeltakelse på arrangement (ref. Tabell 2, resultatmål 3.4.) Fylkesrådmannen vil ha et fortsatt fokus på disse områdene i 2019. Fylkesbiblioteket har også ansvaret for i utviklingen av Litteraturuka i Vestfold. Norske litteraturfestivaler har et publikumssnitt pr arrangement på 40. Som tabellen viser har Litteraturuka i Vestfold i hele perioden dobbelt så høyt publikumssnitt. En av årsakene til at tallene på antall arrangement går noe ned fra 2013 er at bibliotekene har egne arrangement gjennom hele året og at Litteraturuka har erfart at antallet arrangement har vært for høyt i forhold til kapasitet hos publikum og arrangør.

Fylkesbiblioteket bidrar direkte til utviklingen på kompetanseområdet, bl.a. ved et bredt tilbud av ulike fagsamlinger for bibliotekansatte.

Situasjon, utfordringer og mulige tiltak

Fylkesrådmannen vil i 2019 fortsatt jobbe for at nye arenaer tas i bruk. Det bør tilrettelegges for at kunst, kultur og litteratur kan eksponeres og debatteres i det offentlige rom som plasser, steder og byrom. Digitale verktøy og plattformer må utvikles og videreutvikles. Ved utvikling av eksisterende og nye arenaer skal det legges vekt på det å åpne opp for alle. De gode historiene og fortellingene skal løftes frem. Formidlingskonsepter, programmer og systemer skal videreutvikles i samarbeid med andre, herunder blant annet Litteraturuka i Vestfold, Litteraturhus Vestfold, digitale verktøy og nye samdriftsløsninger for Vestfoldbibliotekene.

Vestfold fylkeskommune har i samarbeid med Larvik kommune deltatt i utviklingen av Larvik som Norges poesihovedstad. Vellykkede, årlige poesifestivaler har blitt gjennomført siden åpningen av prosjektet i juni 2016. Fylkesbiblioteket hadde hovedansvaret for festivalen i 2018. Prosjektet har gjennom samarbeid med byens allerede etablerte poesipark og andre delprosjekt satt sitt preg på kulturbyen Larvik og arbeidet med poesihovedstaden har hatt betydning for både anerkjennelsen og stimuleringen av den poesien som forfattes i fylket. Larvik kommune knytter gjennom den årlige poesifestivalen til seg et nasjonalt miljø for ulike poesi- og formidlingsmåter på litteraturfeltet. I tillegg har Larvik bibliotek fått tilført fornyet og styrket kompetanse på både arrangement, partnerskap og publikumsutvikling. Alle Vestfoldbibliotekene har støttet opp om Larvik som poesihovedstad i Bibliotekplan for Vestfold. 2018 var siste året for dette prosjektsamarbeidet og Larvik kommune må selv vurdere om de vil ta dette videre fra 2019. Fylkesrådmannen er på nåværende tidspunkt ikke kjent med Larviks beslutning.

I 2018 har fylkesbiblioteket etablert Vestfold som frifylke for forfulgte forfattere.

Fylkesbiblioteket samarbeider med Larvik og Horten kommune om lokalt vertskap, og de to første frifylke-forfatterne tas imot i 2018. Målet i 2019 og fremover er å få enda flere av kommunene med i dette samarbeidet og dermed gi flere forfulgte forfattere en trygg havn i Vestfold.

Med kommunereformen endres biblioteklandskapet i Vestfold i sterk grad. Det blir færre, men større bibliotekenheter, noe som krever omorganisering av samarbeid og større behov for felles tekniske og logistiske løsninger som for eksempel nytt felles biblioteksystem. Antall bibliotekenheter skal bestå i de nye kommunene, men antall biblioteksjefer er redusert fra 9 til 7 i 2018, og fra januar 2020 vil dette reduseres ytterligere ned til fem. I forbindelse med omlegging vil det være behov for et større fokus på å utvikle lederne. Ønsket om flere felles løsninger for Vestfoldbibliotekene er uttrykt gjennom tiltak i Bibliotekplanen 2019-2022, og er et område det vil jobbes mye med i de kommende årene. I løpet av 2019 skal det opprettes et felles biblioteksystem.

Andre store utfordringer i kommende periode ligger særlig under fokusområdene «Biblioteket som litteraturhus og samfunnsarena» og «Biblioteket som kunnskaps- og informasjonsrom». Fylkesbiblioteket skal bidra til at bibliotekene fremmer ytringsfrihet og demokrati gjennom

frifylke-ordningen og være en pådriver for at medie- og informasjonskompetansen i bibliotekene kan sikre innbyggerne tilgang på trykt og digital informasjon som er troverdig og av god kvalitet. Dette er store og komplekse områder som krever stadig ny og oppdatert kompetanse.

Fylkesrådmannens budsjettforslag

Fylkesbiblioteket Netto driftsutgifter i 1000 kr	R2016	R2017	B2018	Rammendringer fra B2018			
				2019	2020	2021	2022
Vedtatt budsjett 2018	7 183	7 099	7 267	7 267	7 267	7 267	7 267
Sum endringer			0	0	0	0	0
Ramme Fylkesbiblioteket	7 183	7 099	7 267	7 267	7 267	7 267	7 267

Tabell 5-14 Fylkesrådmannens forslag for budsjettområde Fylkesbiblioteket 2019-2022

Fylkesbibliotekets budsjettramme foreslås uendret i økonomiplanperioden.

5.5.5 Kulturarv

Kjernevirksomheten til Kulturarv er forvaltning av kulturminner i Vestfold. Ansvarsområdet omhandler også arkeologiske og etter-reformatoriske kulturminner, herunder bygningsvern. Historisk identitet og stedsidentitet er to bærende meningselement i det regionale arbeidet med kulturminner. Viktige satsingsområder er arbeidet med skilt, skjøtsel og formidling, stedsutvikling og formidling av kulturminner ved bruk av digitale medier.

Historisk utvikling

Kulturarv forvalter tilskuddsordninger for fredede og verneverdige kulturminner. Fylkeskommunen har statlig delegert ansvar og myndighet etter Kulturminneloven og utarbeider faglige uttalelser til fylkeskommunens uttalelser etter Plan- og bygningsloven. Det utarbeides uttalelser knyttet til kommuneplaner, reguleringsplaner og byggesaksplaner samt behandling av dispensasjonssøknader fra vedtatte planer. Aktiviteten vises i tabellen under. Det bemerkes at telefonsamtaler og direkte møter ikke blir målt og fremkommer følgelig ikke i tallmaterialet.

Aktivitetstall	2015	2016	2017
Kommuneplaner/reguleringsplaner - antall plansaker til uttalelse Plan og bygningsloven (PBL)	217	251	242
Byggesaker (PBL) / automatisk freda kulturminner - antall dokumenter/henvendelser/brev til utsjekking Kulturminneloven (KML)	892	975	843

Tabell 5-15 Aktivitetstall for Kulturarv 2015-2017

Situasjon, utfordringer og mulige tiltak

VFK har som hovedmålsetting å være en profesjonell utvikler, formidler og forvalter av kulturminnevernet i Vestfold. Kulturarven brukes i kollektive forestillinger om fortiden og har en viktig samfunnsfunksjon. Gjennom prosjekter og utvikling av forvaltningen vil Kulturarv bygge opp under Vestfold fylkeskommunes rolle som regional utviklingsaktør. I arbeidet med å effektivisere forvaltningen har VFK utarbeidet forslag til ny ansvarsforskrift. Utkastet ble presentert for ekspertutvalg og omtalt i rapporten som utvalget la fram. Hvilke oppgaver som blir overført samt ny ansvarsforskrift er ventet fremlagt innen utgangen av 2018.

Det er et sterkt fokus på effektivisering av kulturminnevernsarbeidet og videre samarbeid om utvikling av geofysiske sporingsmetoder med Ludwig Boltzsmann Institutt i Wien. Arbeidet vil fortsette da det gir positive resultater.

Vikingtidssatsing

Helhetlig attraksjonsstrategi for vikingtidsformidling i Vestfold 2015-18 ble vedtatt i fylkestinget våren 2015 og planens fem temaer er definert i konkrete tiltak som er fulgt opp. Satsingen på Vestfold vikingtid er bygd på en inkluderende bruk av historie. Aktørene som arbeider med vikingtid i Vestfold er mange og temaet favner bredt og engasjerer. Det er lagt ned betydelig innsats ved å styrke og bygge nettverk med frivillige lag og foreninger, offentlige institusjoner og privat næringsvirksomhet. Arbeidet har blitt ledet av en frivillighetskoordinator som har vært uavhengig av aktørene i nettverket. Ordningen med frivillighetskoordinator har blitt evaluert. Tilbakemeldingene har sprikt og de som har vært mest kritisk til koordinatorordningen er de som har benyttet tilbudet minst. Det har vært en lærerik prosess som har resultert i at de frivillige lagene og foreningene har dannet en paraplyorganisasjon som er tiltenkt å overta den koordinerende rollen som frivillighetskoordinatoren hadde for nettverket.

Infrastruktur skal styrkes rundt Gildehallen og etter ønske fra Midgard vikingsenter har tiltak knyttet til støyskjerming og palisade blitt utsatt til etter høstferie. Dette har forsinket investeringsprosjektene.

Vikingstrategien skal evalueres og rulleres våren 2019.

For å kunne lykkes med å bygge opp og utvikle Vikingfylket Vestfold er det avgjørende at arbeidet preges av kontinuitet og forutsigbarhet.

Samordnet plan for bruk og utvikling av Slottsfjellområdet

Planarbeidet er et samarbeid mellom Vestfoldmuseene, Tønsberg kommune og Vestfold fylkeskommune. Dette arbeidet tar utgangspunkt i hvordan området kan bli en middelalderpark. Planens visjon er; *Slottsfjellet middelalderpark, Tønsberg i hjertet av Norden*. Tiltaksdelen av planen ble behandlet i fylkesutvalget i desember 2011 (FT-sak 100/11). Det ble i september 2012 signert en tiårig intensjonsavtale mellom Tønsberg kommune, Vestfold fylkeskommune, Vestfoldmuseene IKS og Sparebankstiftelsen DNB, hvor intensjonen er å få finansiert utvalgte delprosjekter i planen i løpet av perioden 2013 – 2022.

Reguleringsplanen har tatt lang tid og har vært en omfattende prosess. Planen ble sendt på høring tidlig i 2018 og har mottatt innsigelser fra Riksantikvaren. Tønsberg kommune har hatt bilaterale samtaler med Riksantikvaren for å se om innsigelsene kan frafalles slik at reguleringsplanen kan vedtas etter annen gangs behandling. Styringsgruppa for prosjektet har stilt seg bak at Tønsberg kommune forsøker å finne løsninger med Riksantikvaren.

Unesco

Vestfolds skipshauger – som en del av den transnasjonale serienominasjonen av vikingtid – ble i 2015 ikke tatt opp på UNESCOs verdensarvliste. Riksantikvaren (RA) ble i sitt tildelingsbrev fra Klima- og miljødepartementet (KLD) i 2016 bedt om å gi et faglig råd om, og eventuelt hvordan, Norge skal gå videre med en søknad om Unesco-status for kvernsteinsbruddene i Hyllestad og Skipshaugene i Vestfold. Det ble avholdt et seminar om temaet i november 2017 hvor forskere fra Norden var invitert. Resultatene av møtet samt dialogen mellom Riksantikvaren og Klima- og miljøverndepartementet er ikke formidlet til eksterne parter.

Fylkesrådmannen er av den oppfatning at Skipshaugene i Vestfold forsvarer en selvstendig nominasjon til UNESCOs verdensarvliste.

Fylkesrådmannens budsjettforslag

Kulturarv Netto driftsutgifter i 1000 kr	R2016	R2017	B2018	Rammendringer fra B2018			
				2019	2020	2021	2022
Vedtatt budsjett 2018	16 108	18 342	16 489	16 489	16 489	16 489	16 489
Prioriteringer - vedtatt økonomiplan							
Digitalisering av arkiv				-500	-500	-500	-500
Prioriteringer - nye							
FLG - Videreføring av vederlagsfri arkeologiske undersøkelser i 2019				1 300			
Sum endringer			0	800	-500	-500	-500
Ramme Kulturarv	16 108	18 342	16 489	17 289	15 989	15 989	15 989

Tabell 5-16 Fylkesrådmannens budsjettforslag for budsjettområde Kulturarv 2019-2022

Digitalisering av arkiv

Det er i økonomiplanen vedtatt en bevilgning til dette formålet på 0,5 mill kroner i 2017 og 2018. I forbindelse med innsparingskrav i budsjett 2017 (FT 98/16) ble imidlertid bevilgningen halvert og budsjettmidler til formålet de to årene er 0,25 mill kroner. I 2019 utgår den toårige bevilgningen og Kulturarvs budsjetttramme reduseres med 0,5 mill kroner.

Videreføring av vederlagsfrie arkeologiske undersøkelser i 2019

Prøveordningen med avklaring av kulturminneinteressene på kommuneplannivå er et viktig virkemiddel for å få realisert intensjonene i RPBA. Saken har vært til politisk behandling i fylkesutvalget (FU-sak 8/17 og 120/17) og i HSA (Sak 2/17 og 102/17.) Ordningen stimulerer til utvikling innenfor avklarte arealsoner i planen. Ordningen styrker fylkeskommunens rolle som regional utvikler og attraktiv samarbeidspart for kommuner, utbyggere, næringsliv og grunneiere.

I 2017 ble arealer i Larvik og Tønsberg undersøkt innenfor ordningen. Erfaringene kommunene hadde med ordningen var positive og prøveperioden ble utvidet til å gjelde også for 2018 (FU-sak 120/17.) I 2018 spilte alle kommunene i Vestfold unntatt Færder inn sine behov i prøveordningen. Basert på de gode erfaringene og tilbakemeldingene fra kommunene foreslår fylkesrådmannen å videreføre ordningen i 2019 ved å øke rammen til budsjettområde Kulturarv med 1,3 mill kroner.

5.5.6 Kultur – felleskostnader

Historisk utvikling

Budsjettområdet kultur – felleskostnader dekker av praktiske årsaker aktiviteter knyttet til kultursektoren som helhet, bl.a. ledersamlinger, fellesarrangement, utstyr til fellesarealer etc. Budsjetttrammen har ikke blitt endret i perioden 2008-2015, med unntak av kompensasjon for prisstigning. Rammen ble i 2016 oppjustert med kr 100 000 på bakgrunn av at noen funksjoner som tidligere lå på seksjonene er flyttet til fellesområdet. Utvikling i budsjetttrammen vises i tabellen under.

Tall i 1000	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Kultur - felleskostnader	372	374	474	469	451	433

Tabell 5-17 Budsjett for Kultur – felleskostnader 2014-2019

Fylkesrådmannens budsjettforslag

Kultur - felleskostnader <i>Netto driftsutgifter i 1000 kr</i>	R2016	R2017	B2018	Rammendringer fra B2018			
				2019	2020	2021	2022
Vedtatt budsjett 2018	687	513	443	443	443	443	443
Sum endringer			0	0	0	0	0
Ramme Kultur - felleskostnader	687	513	443	443	443	443	443

Tabell 5-18 Fylkesrådmannens budsjettforslag for budsjettområde Kultur - felleskostnader 2019-2022

Budsjettrammen foreslås uendret i økonomiplanperioden.

5.5.7 Kultur stab

Historisk utvikling

Budsjettområdet består av lønnsmidler samt andre personalkostnader knyttet til staben. Budsjettrammen er kun justert for lønns- og priskompensasjon. Utvikling i budsjettrammen vises i tabellen under.

Tall i 1000	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Kultur stab	3 548	3 656	3 755	3 849	3 845	3 946	3 040

Tabell 5-19 Budsjett for Kultur stab 2013-2019

Fylkesrådmannens budsjettforslag

Kultur stab <i>Netto driftsutgifter i 1000 kr</i>	R2016	R2017	B2018	Rammendringer fra B2018			
				2019	2020	2021	2022
Vedtatt budsjett 2018	3 921	4 012	4 040	4 040	4 040	4 040	4 040
Prioriteringer - nye							
Reduksjon på ett årsverk				-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Sum endringer			0	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Ramme Kultur stab	3 921	4 012	4 040	3 040	3 040	3 040	3 040

Tabell 5-20 Fylkesrådmannens budsjettforslag for budsjettområde Kultur stab 2019-2022

Reduksjon på ett årsverk

På bakgrunn av omorganisering i kulturstabten høsten 2018 ble stillingen som kontorsjef vakant. Det ble videre besluttet å ikke tilsette ny kontorsjef. Av denne grunn foreslås det å redusere budsjettrammen til Kultur stab tilsvarende kostnad for ett årsverk.

6 Tannhelsesektoren

6.1 Presentasjon av tannhelsesektoren

Tannhelsesektorens oppgaver reguleres av Lov om tannhelsetjenesten. Loven prioriterer forebygging og tidlig behandling framfor sen behandling og rehabilitering. Fylkeskommunens tannhelsesektor skal i følge loven "Gi et regelmessig og oppsøkende tilbud» til følgende grupper:

Barn og ungdom fra fødsel t.o.m. 20 år

Psykisk utviklingshemmede i alle aldre

Grupper av eldre, langtidssyke og uføre i institusjon og hjemmesykepleie

I tillegg gis det iht rundskriv et fritt tannhelsetilbud til :

Innsatte i fengslene

Rusavhengige i kommunal og statlig rusomsorg

Pasienter som har vært utsatt for tortur, overgrep eller har odontofobi

Voksne betalende pasienter tilbys behandling til fylkeskommunens fastsatte takster ut fra klinikkenes kapasitet.

Sektoren har tannklinikker i alle kommunene i Vestfold. Det er til sammen 14 klinikker i fylket. Hver klinikk ledes av en klinikkssjef. Klinikksjefene utgjør direktørens ledergruppe. Sektoren har 135 ansatte og har ansvaret for totalt ca.70 000 pasienter, og ca. 41 000 behandles årlig på de offentlige klinikkene i Vestfold.

Tannhelsesektoren har som visjon at alle innbyggere i Vestfold skal beholde et funksjonsdyktig tannsett livet ut.

6.2 Driftsbudsjettet

TANNHELSESEKTOREN	R2016	R2017	B2018	Rammeendringer fra B2018			
				2019	2020	2021	2022
Vedtatt budsjett 2018	90 801	90 773	91 557	91 557	91 557	91 557	91 557
Prioriteringer - vedtatt økonomiplan				0	0	0	0
Økt bruk av spesialisttjenester og narkosebehandling				500	1 000	1 000	1 000
Sum endringer				500	1 000	1 000	1 000
Ramme Tannhelsesektoren	90 801	90 773	91 557	92 057	92 557	92 557	92 557

Tabell 6-1 Fylkesrådmannens forslag til rammeendringer i tannhelsesektoren

Tannhelsesektorens samfunnsoppdrag og arbeidsoppgaver endrer seg lite i perioden. Det er i 2019 lagt opp til en styrking av sektorrammen med 0,5 mill kroner i 2019 og ytterligere 0,5 mill kroner i 2020. Bakgrunnen er økte kostnader ifm kjøp av spesialisttjenester samt økt bruk av narkosebehandling.

Investeringsbudsjettet

TANNHELSESEKTOREN Investeringer i 1000 kr	Overført fra *	Ny	Årsbud				Prosjekt ramme
	2018	2019	2019	2020	2021	2022	
Tannhelse - investeringsramme	4 500	1 500	6 000	1 500	1 500	1 500	Årlig
SUM Tannhelsesektoren	4 500	1 500	6 000	1 500	1 500	1 500	

Tabell 6-2 Fylkesrådmannens forslag til investeringsbudsjett tannhelsesektoren

Investeringsplanene omfatter utstyrs- og inventarfornyelser ved de eksisterende klinikkene. Det er behov for å foreta en kontinuerlig oppgradering av tannlegeutstyr som har en forventet levetid på 12-15 år. Med totalt 80 behandlingsrom må det investeres i om lag 5-6 komplette behandlingseenheter pr år for å holde tritt med forringelsen. Med overført ubenyttet investeringsramme på 4,5 mill kroner fra 2018 foreslås en ramme på 6,0 mill kroner i 2019. Ny tannklinikk i Horten vgs. skal ferdigstilles innen høsten 2019, noe som vil kreve investering i utstyr, inventar og noe teknisk infrastruktur.

6.3 Resultatmål

Tannhelse							
Nr	Utfordring/tema	Resultatmål	Vedtatt 2018	2019	2020	2021	2022
4.1	Å ivareta ønsket tannhelse-utvikling	Andel av 5-åringene uten hull i tennene skal minst være	84 %	85 %	86 %	86 %	86 %
4.2		Andel av 12-åringene som har hatt 5 eller flere tenner med hull skal være lavere enn	4 %	4 %	4 %	4 %	4 %
4.3		Andel av 18-åringene som har hatt 9 eller flere tenner med hull, skal være lavere enn	9 %	9 %	8 %	8 %	8 %
4.4	Å gi et behandlings tilbud til de som trenger det mest	Andel barn og unge som skal være undersøkt og behandlet i løpet av kalenderåret	63 %	63 %	63 %	63 %	63 %
4.5	Å gi et behandlings tilbud med god nok kvalitet	Antall skriftlige klager på feil eller mangelfull behandling eller på personalets adferd, skal være lavere enn	5	4	4	4	4
4.6		Antall pasienter på venteliste (etterslep) skal være lavere enn	2 300 (3,9 %)	2 100 (3,4 %)	2 000 (3,4 %)	1 950 (3,3%)	1 950 (3,3%)
4.7		Andel planlagt undersøkt og behandlet i løpet av året	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
4.8	Effektiv ressursutnyttelse	Netto driftsutgifter pr. prioritert person under tilsyn skal være lavere enn gjennomsnitt for alle fylker (unntatt Oslo)	-10 %	-10 %	-10 %	-10 %	-10 %

Tabell 6-3 Fylkesrådmannens forslag til resultatmål for tannhelsesektoren

Den viktigste målsetningen for tannhelsesektoren er å gi et regelmessig, oppsøkende og forebyggende tilbud til barn, ungdom og utsatte grupper. Gjeldende resultatmål for tannhelsetilstand retter seg mot den største pasientgruppen, barn og unge. Resultatmålene i tannhelsesektoren er bygget opp slik at 4.1 - 4.4 vurderer effekten av tannhelsetjenesten, mens resultatmål 4.5 - 4.8 vurderer leveransen av tjenesten.

Tannhelseutviklingen er i dag kommet opp på et meget tilfredsstillende nivå, og det ventes derfor små endringer eller bare en svak forbedring fram mot 2021. I 2017 hadde 80 % av 5-åringene feilfrie tenner. 3,1% av 12-åringene som hadde mer enn 5 tenner med hull, og 8,7% av 18-åringene som hadde over 9 tenner med hull.

Tannhelsesektoren vil fremover videreføre det økte fokuset på de pasientgruppene som har den dårligste tannhelsen med mål om å utjevne forskjellene i helse. I disse gruppene inngår pasienter innen hjemmesykepleie, rusomsorg samt barn og ungdom med dårlig tannhelse. Det er fylkesrådmannens vurdering at gjeldende budsjettammer og ressurs-situasjon legger til rette for å videreføre en god tannhelsetjeneste. Det er kun gjort mindre endringer i resultatmålene i 2018, etterfulgt av små justeringer fram mot 2021.

Mål for andel barn og unge som skal være undersøkt og behandlet i løpet av kalenderåret, er satt til 63 %. Dette har sin årsak i at innkallingsintervallene er 24 mnd. for individer med god tannhelse, samtidig med at ca. 12 - 13 % av gruppen vil være innom klinikken hvert år pga at de er risikopasienter som trenger hyppigere besøk på tannklinikken. Hvis gruppen barn og unge med dårlig tannhelse blir mindre, vil det vise seg ved at %-andelen som er inne til behandling i kalenderåret, går ned.

6.4 Budsjettområdene

6.4.1 Tannhelsesektoren

Historisk utvikling

Pasientgrupper	Resultat				Mål	Mål
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
A. Barn/ungdom 3-18 år	29 899	28 138	30 518	28 934	29 500	29 500
B. Psykisk utviklingshemmede	898	903	931	942	850	850
C1. Eldre i institusjon	1 311	1 297	1 352	1 414	1 300	1 300
C2. Eldre i hjemmesykepleie	1 517	1 462	1 581	1 779	1 700	1 700
D. Ungdom 19-20 år	2 168	2 133	2 271	2 102	2 200	2 200
E. Fengsels pasienter	314	343	339	448	350	350
F. Voksne betalende	5 293	4 551	4 263	3 964	4 700	4 700
Ruspas.i kommunal og statlig omsorg	389	396	542	665	400	400
Totalt antall ferdigbehandlede	41 789	39 223	41 797	40 248	41 000	41 000
Narkosebehandlinger	162	145	147	160	200	200
Tannlegevakt, ant. konsultasjoner	367	389	335	402	370	370
Vedtatt budsjettamme i 1000 kroner	82 594	85 666	86 894	88 934	91 557	92 057

Tabell 6-4 Antall pasienter pr. gruppe undersøkt og behandlet 2014-2017 og mål for 2018 og 2019

Dagens situasjon

Tannhelsesektoren er kvinnedominert. Ca. 94 % av de ansatte er kvinner. Det har vært et generasjonsskifte i sektoren, og gjennomsnittsalderen er betydelig lavere enn for noen få år siden.

Flere av tannlegene er unge og uerfarne og har ikke den samme effektiviteten som sine eldre kollegaer ennå. På sikt forventer vi en effektivitetsøkning. Sektoren har for tiden et noe høyt sykefravær, 10 % pr. 2. tertial 2018. Det er fokus på å øke jobbnærværet, oppfølging av de sykemeldte, arbeidsmiljøet på tannklinikken og lederkompetanse.

En overordnet målsetting for tannhelsesektoren er å gi et behandlingstilbud til dem som trenger det mest, samtidig som behandlingstilbudet skal være av god kvalitet. I denne

gruppen inngår pasienter innen hjemmesykepleie, sykehjem, rusomsorg og barn og ungdom med dårlig tannhelse. I tillegg gir vi behandling til tortur og overgrepsofte samt pasienter med odontofobi. Denne siste gruppen får vi ekstra midler til fra helsedirektoratet. For å frigjøre behandlingstid til de pasientene som har den dårligste tannhelsen, har tannhelsesektoren over tid arbeidet med å forlenge innkallingsintervallene for dem med god tannhelse. Intervallet for disse pasientene er i dag 24 måneder.

Tannhelsesektoren benytter tannpleiere i første linje, slik at det bare er de pasientene som har et behandlingsbehov som får time hos tannlegen. Tannbehandling av ruspasienter blir prioritert, og i stedet for å kjøpe tjenester eksternt, skjer behandlingen nå på VFKs egne klinikker.

Pasientene i fylkeskommunens tannhelsesektor innebærer en arbeidshverdag preget av faglig-medisinske, teknisk-odontologiske og sosiale og psykologiske utfordringer. Tannhelsesektoren har ansvar for tannhelsetilbud til grupper som oppfattes som krevende (såkalte "tunge" grupper). I offentlig tannhelsetjeneste står man derfor overfor et behandlingsbilde hvor krav til kvalifikasjoner, erfaring og kreativitet i valg av løsninger for hver enkelt pasient er mer utfordrende enn de man står overfor i mange private tannlegepraksiser i dag. Krav til mer avanserte og kostbare løsninger fører også til økte driftsutgifter både på grunn av høyere tannteknikerutgifter og kjøp av spesialisttjenester utenfor sektoren.

Pr dd. er det 45 ansatte tannleger i klinisk arbeid. De utfører til sammen ca. 43 planlagte årsverk. I tillegg utføres det ca. 55 årsverk av tannhelsesekretærer, og ca. 21 årsverk av tannpleiere. Det er også tilsatt en psykolog i 40 % stilling ved odontofobisenteret på Haugar. Det er for tiden god søkning til ledige stillinger i den offentlige tannhelsetjenesten i hele landet, men ikke alle har norsk autorisasjon som tannlege, noe som er nødvendig for å praktisere i Norge. Konkurransefortrinn som fremheves ved rekruttering, er, foruten lønn, godt utstyrte tannklinikker, brede fagmiljøer, gode muligheter for kursdeltakelse, ordnet arbeidstid, kvalitetssikrede kliniske prosedyrer og organisert drift med støttefunksjoner fra IKT, innkjøp, HR og regnskap. Det er registrert en betydelig større søkermengde de siste to årene, spesielt av nyutdannede tannleger.

Tannklinikkenes budsjetter for forbruksvarer er stramme, men det er kultur for god budsjett-disiplin, og det styres mot et regnskap i balanse. Sektoren gikk inn i 2017 med et mindreforbruk på 2,1 mill kroner. Forventet resultat for 2018 er et akkumulert mindreforbruk på ca. 1,2 mill kroner. Nevnte mindreforbruk inkluderer hovedutvalgets disposisjonskonto på 0,7 mill kroner. Dette beløpet forventes benyttet i 2019.

Tapt tid som følge av at pasienter med tilbud om gratis behandling ikke møter, har vært et problem for tannhelsesektoren. SMS-påminnelse av timeavtaler har redusert frafallet noe, men fortsatt har sektoren utfordringer med å finne tiltak som motvirker uteblivelsene. SMS er tatt i bruk på nesten samtlige klinikker også til vanlig innkalling i stedet for innkallingskort sendt i posten.

Sektoren driver et utstrakt samarbeid med mange instanser i Vestfoldsamfunnet.

Tannhelsesektoren har samarbeidsavtaler med alle kommunene i fylket og samarbeider med den kommunale helse-, pleie- og omsorgssektoren, med skolene og med barnevernet. Tannhelsesektorens ledelse har også regelmessige møter med fylkeslegen (Fylkesmannen).

KOSTRA – Noen nøkkeltall fra den offentlige tannhelsetjenesten, 2017

	Vestfold	Telemark	Buskerud	Landsgjennomsnitt utenom Oslo
Netto driftsutgifter pr. innbygger, (kr)	404	473	401	493
Netto driftsutgifter pr. prioritert pasient under tilsyn	1 603	1 910	1 568	1 928
Prioriterte personer, %andel under offentlig tilsyn	89,8	89,4	89,7	88,0
Prioriterte personer, %andel undersøkt/behandlet	51,0	60,4	57,0	56,9
Eldre, langtidssyke og uføre i hjemmesykepleie, %- andel under offentlig tilsyn	31,6	40,9	42,1	32,0
5-åringer, % -andel av de undersøkte som er helt uten tannrâteerfaring	80,1	79,9	81,3	82,4
12-åringer, % -andel av de undersøkte som er helt uten tannrâteerfaring	55,7	53,0	62,8	60,0
18-åringer, % -andel av de undersøkte som er helt uten tannrâteerfaring	21,8	21,2	28,2	26,3

Tabell 6-5 Noen nøkkeltall fra den offentlige tannhelsetjenesten 2017

Utfordringer og mulige tiltak

Stortingsmelding 35 (2006 – 2007) legger føringer for tannhelsesektoren som fylkene er nødt til å kontinuerlig følge opp innenfor fylkeskommunale rammer:

- Tilrettelegging for rekruttering og stabilisering av personell, herunder også strukturelle endringer som klinikksammenlåinger og oppgavefordeling mellom personellgruppene
- Kompetanseøkning innen behandling av spesielle grupper
- Forskning og utredning i egen tjeneste i nært samarbeid med odontologiske kompetansesentrene
- Øke tannhelsesektorens innsats i folkehelsearbeidet

Bemanningssituasjon

Rekrutteringssituasjonen for tannleger har endret seg de siste årene. Det er nå langt flere søkere på ledige stillinger. De fleste søkerne er imidlertid nyutdannede uten særlig erfaring. Dette har, som allerede nevnt, konsekvenser for volumet av tjenesteproduksjonen. Et problem som tjenesten har stått overfor, er at når tannlegene har vært i VFK i noen år og opparbeidet seg en viss kompetanse og rutine, slutter de og går over i privat praksis. Dette henger blant annet sammen med lønnsnivået.

Tannhelsesektoren har et stort behov for å sikre bemanningsstabiliteten. Dette gjøres bl.a. ved å ha fokus på et godt arbeidsmiljø, fagutvikling og en tilpasset lønnspolitikk.

Kompetanseutvikling

Tannhelsesektoren i Vestfold har en tannlege med spesialistutdannelse i barnetannpleie og løser i hovedsak behov for annen spesialistbehandling ved kjøp av tjenester hos private spesialister.

Sektoren har ellers en tannlege med etterutdanning i implantatprotetikk. En tannpleier tar for tiden deler av en masterutdanning i folkehelse ved Høyskolen i Vestfold, og en klinikksejef tar videreutdanning i helseledelse ved BI.

Et av de tiltakene som anses virkningsfulle også for å stabilisere bemanningen, er systematisk kompetanseheving. I tillegg til at sektoren selv arrangerer samlinger for alle ansatte vår og høst der aktuelle fagområder tas opp, vanligvis med eksterne kursholdere fra universitetene, kan både tannlegene og tannpleierne søke arbeidsgiver om individuelle fagkurs.

Tannhelsetjenestens kompetansesenter Sør IKS (TKS) har siden 2009 vært i en oppbyggings-fase, men både problemene med å skaffe spesialister til TKS og beliggenheten i Arendal har gjort sitt til at Vestfold har benyttet seg svært lite av senteret og således har fått lite igjen for å være deltaker i selskapet.

Ny teknologi og nye behandlingsformer

Teknologisk utvikling skyver grensene for hva som er mulig å utføre av behandling, og hva som regnes som nødvendig behandling. Et eksempel er implantatbehandling, hvor behandlings-kostnadene i enkelte tilfeller kan komme opp i størrelsesorden 100 000 – 300 000 kroner pr. pasient. Implantatstatning for en tapt fortann koster for eksempel i underkant av 30 000. I noen slike kasus kommer imidlertid HELFO-refusjon inn, men det gjelder primært voksne betalende pasienter. For pasienter som har rettigheter etter Lov om tannhelsetjenesten, må tannhelse-sektoren dekke alle utgiftene.

Implantatprotetikk utføres nå i større grad enn tidligere i ung alder og etterspørres av ungdom som har rett til gratis behandling i den fylkeskommunale tannhelsetjenesten. Endringer i indikasjonsområde for når behandling kan utføres, gjør at kostnadene i større grad skyves fra Folketrygden og over på fylkeskommunen. Det er også blitt en markant etterspørsel etter implantater i de andre gruppene som har gratis behandling.

Nåværende rammer gjør at sektoren på sikt kan få problemer med å oppfylle standarden for hva som, ut fra Helsedirektoratets faglige veileder, regnes som nødvendig tannbehandling. I budsjettåret 2019 tas det sikte på at slik behandling kan gjøres innenfor budsjettammen, men på sikt må det påregnes at budsjettammen må økes.

Ivareta tannhelseutvikling gjennom deltakelse i folkehelsearbeid og forebyggende tiltak

Tannhelsesektoren er en helsetjeneste med fokus på pasienter med rettigheter fastsatt i Tannhelsetjenesteloven. Denne loven fastslår at forebyggende tiltak skal prioriteres før behandling. Tannhelsesektoren driver forebyggende og helsefremmende arbeid på satsningsområder som er vedtatt i «Regional plan for folkehelse» i VFK, og som er i tråd med folkehelse- og helse- og omsorgsloven. Dette medfører at tannhelsesektoren legger stor vekt på befolkningsrettet og holdningsskapende informasjonsarbeid.

Fylkesrådmannen erkjenner at det er mye å oppnå ved et tverrfaglig samarbeid på andre arenaer enn inne i tannklinikene. Forebygging av tannsykdom oppnås også som en effekt av forebygging på andre områder som ernæring, røykfrihet, fysisk aktivitet og friluftsliv. Dette er områder hvor generelle helsegevinster og tannhelsegevinster oppnås ut fra samme tiltak. Det er viktig for tannhelsesektoren at tiltakene som settes i gang får oppslutning fra kommunenes helse- og sosialtjeneste. Det kreves en helhetlig tilnærming til det forebyggende arbeidet, og at tannhelsesektoren har skriftlige samarbeidsavtaler med alle kommunene i Vestfold. Tannhelsesektoren har i tett dialog med barnevernstjenesten i kommunene bygget opp rutiner for å fange opp risikopasienter som ikke møter til tannbehandling. Dette arbeidet er av stor betydning for barn og unge som trenger spesiell oppfølging. En viktig del av samarbeidet med barnevernet går ut på å melde fra der det er mistanke om omsorgssvikt. Alle ansatte i tannhelsesektoren har plikt til å melde fra om mistanke om vold, mishandling eller former for omsorgssvikt mot barn. Dette har sektoren skrevet rutiner for.

Eksisterende rammer tillater at sektoren kan videreføre det forebyggende og helsefremmende arbeidet på det samme nivået som i 2018.

Lisensavgifter og krav til regelmessig teknisk service

Lisenser og leasingkostnader til elektronisk pasientjournalssystem, Norsk helsenett, sms-varslings, henting av spesialavfall, infoskjermer på venterom, multifunksjonsskrivere etc. samt

krav til regelmessig ettersyn og service på alt utstyr (elektromedisinsk utstyr) har økt driftskostnadene betydelig de siste årene. I budsjettåret 2019 antas dette å kunne håndteres innenfor nåværende ramme, men på litt sikt vil dette kreve utvidelse av sektorrammen.

Klinikklokaler og utstyr

Med 80 behandlingsrom og forventet levetid på tannlegeutstyr på 12-15 år, må det investeres i om lag 5 nye komplette tannlegeutstyr pr år for å holde tritt med utviklingen. En del annet spesialutstyr må skiftes oftere, samt at service- og reparasjonsomkostninger belaster driftsbudsjettet tungt.

Når husleieavtalene for tannklinikken løper ut, er det aktuelt å inngå nye leieavtaler. Noen ganger medfører dette økning i leien, og det utføres også fortløpende vedlikeholds- og oppussingsarbeid på klinikken.

I Horten planlegges det flytting til ny klinikk, lokalisert i nye Horten videregående skole. Ferdigstilling er tidfestet til senhøsten 2019.

Sektorens investeringsrammer benyttes til videreføring av sektorens program for utstyrsfornying samt utskifting av innredning i eldre klinikklokaler. I de tilfellene der det blir aktuelt med nye lokaler som må bygges om, må dette finansieres ved en utvidet investeringsramme det aktuelle året.

Økte husleiekostnader dekkes innenfor sektorens nåværende budsjettamme på drift.

Endring av tannhelsetjenesteloven for å unngå krysssubsidiering innenfor den fylkeskommunale tannhelsetjenesten («ESA-saken»)

Lov om tannhelsetjenesten samt forskrift til denne er endret f.o.m 2015. Endringen går ut på at det i pakt med vedtak i EFTA's overvåkningsorgan, ESA, våren 2014, må utarbeides separate regnskaper f.o.m. 1.01.15 for å dokumentere at offentlige midler ikke brukes til å gi den fylkes-kommunale tannhelsetjenesten en fordel som kan virke konkurransevridende i forhold til private tjenestetilbydere ved behandling av voksne, betalende pasienter.

Fylkestinget vedtok under sak 96/14 at tannhelsesektoren i Vestfold skulle sees på som en virksomhet, hvor behandling av voksne, betalende pasienter må gå med overskudd, og inntektene må dekke alle utgiftene ved virksomheten, herunder en forholdsmessig andel av felleskostnadene. Dette har ført til stort fokus på effektivitet i sektoren.

Fra og med 2015 må det avlegges regnskap med to separate regnskapsoppstillinger som nevnt over.

Fylkesrådmannens budsjettforslag

TANNHELSESEKTOREN	R2016	R2017	B2018	Rammeendringer fra B2018			
				2019	2020	2021	2022
Vedtatt budsjett 2018	90 801	90 773	91 557	91 557	91 557	91 557	91 557
Prioriteringer - vedtatt økonomiplan				0	0	0	0
Økt bruk av spesialisttjenester og narkosebehandling				500	1 000	1 000	1 000
Sum endringer				500	1 000	1 000	1 000
Ramme Tannhelsesektoren	90 801	90 773	91 557	92 057	92 557	92 557	92 557

Tabell 6-6 Fylkesrådmannens forslag til rammeendringer i tannhelsesektoren

Sektoren består av ett budsjettområde. I vedtatt økonomiplan er det vedtatt en styrkning av rammen med bakgrunn i økt bruk av spesialisttjenester og økt narkosebehandling.

6.5 Spesielle emner

6.5.1 Tannhelsetjenestens kompetansesenter Sør IKS (TKS), Arendal

Vestfold er deleier i Tannhelsetjenestens kompetansesenter Sør IKS sammen med Buskerud, Telemark, Aust- og Vest-Agder. TKS har som målsetting å drive etterutdanning og videreutdanning av tannleger, samt å være rådgiver for tannlegene i regionen og stimulere til praksisnær forskning. Vedtektene for kompetansesenteret forutsetter et årlig driftstilskudd fra eierne. For 2018 er driftstilskuddet 500 000 kroner. Det legges ikke opp til økning av tilskuddet i 2019.

6.5.2 Tannhelsetilbud til pasienter med angst for tannbehandling

Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2018 foreslo videreføring av tilskuddet til tannhelsetilbud til pasienter med angst for tannbehandling, samt til pasienter som har vært offer for tortur, vold og overgrep. Tiltaket ble innført trinnvis med oppstart i 2011 og med en gradvis opptrapping over flere år. Tannhelsesektoren i Vestfold har ansatt psykolog i en deltidsstilling som en del av odontofobiteamet. Fylkene må søke om midler fra Helsedirektoratet til dette arbeidet. Tilskuddet fra Helsedirektoratet som tidligere gikk gjennom de regionale odontologiske kompetanse-sentrene, utbetales nå direkte til fylkene.

7 Sektor for fellesformål

7.1 Presentasjon av sektoren

Sektor for fellesformål omfatter i tillegg til fylkesrådmannens sektorovergripende stabsfunksjoner budsjetttrammer for politisk ledelse, kontroll/revisjon, tillitsvalgte, gjennomføring av valg samt felleskostnader som forsikring, KS-kontingent mv. Stabsfunksjonene ivaretar oppgaver fylkesrådmannen mener er mest effektivt og hensiktsmessig å håndtere felles for sektorene. Støttefunksjonene omfatter drift og utvikling av alle IKT-løsninger inkludert sentrale fagsystemer innen lønn, personal, HMS, regnskap, arkiv og informasjon. I tillegg utføres brukerstøtte til alle virksomhetene, rådgivning og utviklingsoppgaver innenfor fagfelt som eiendom, IKT, jus, økonomi, finans, regnskap, innkjøp, kommunikasjon, arkiv, lønn, personal, HMS og beredskap. Ifra høsten 2018 inngår Mobbe og Elev- og lærlingeombud i fylkeskommunens stab. Sektoren har også politisk sekretariat og drift av fylkeshuset som sine oppgaver.

Stabsfunksjonene er sentrale i prosessen med gjennomføring av regionreformen vedtatt av Stortinget 8. juni 2017. En sammenslåing av Vestfold og Telemark fra 01 januar 2020, vil kreve betydelige ressurser både til politiske og administrative prosesser i 2019.

I 2018 ble en fellesnemnd etablert med ansvar for å forberede etablering av ny fylkeskommune, ny politisk struktur, reglement for ny fylkeskommune samt økonomiplan og budsjett for første driftsår. Ny prosjektleder/fylkesrådmann ble tilsatt 01.08.2018.

For å oppnå gode prosesser i gjennomføringen av regionreformen, vil det kreve betydelig ressursinnsats av stabsavdelingen denne økonomiplanperioden. Arbeidet med kartlegging og vurderinger både av eksisterende og nye strukturer og systemer, vil prege sektoren i 2019 med stor deltagelse og involvering av ansatte og tillitsvalgte. En særlig utfordring vil være å avsette ressurser til dette arbeidet samtidig som den ordinære driften skal ivaretas.

Tabellen under viser utvalgte nøkkeltall for sektor fellesformål.

NØKKELTALL	Måletidspunkt/ -periode	Pr sept 2018/ kalenderåret 2017	Pr sept 2017/ kalenderåret 2016
Politiske saker	Siste hele kalenderår	668	637
eHandels-ordrer	Siste 12 måneder	3 594	2 749
Forsendelser via KS Svar Ut *	Siste 12 måneder	5 746	5 788
Antall fastlønnede i VFK	Pr september	2 229	2 216
Lønnsoppgaver	Siste hele kalenderår	4 359	4 167
Sykepenge-/foreldrefusjoner, mill kr	Siste hele kalenderår	43	42
PC-er/tynnklienter inkl elev PC-er	Pr september	14 494	13 266
Epost-brukere	Pr september	3 113	2 982
Brukere av adm. IKT-systemer daglig	Pr september	756	605
Brukere tannhelsesystem inkl TFK/BFK	Pr september	520	615
Bygningsmasse (m ²)	Pr 1. januar	215 865	214 568
Aktuelle saker vfk.no	Siste hele kalenderår	244	171

Tabell 7-1 viser utvalgte nøkkeltall for sektor fellesformål.

7.2 Driftsbudsjettet

Sektorens ramme er fordelt på fem budsjettområder; *Politisk styring/kontroll/tillitsvalgte/fellesutgifter*, *Fylkesutvalgets disposisjonskonto*, *Regionalt utviklingsfond*, *Stabsfunksjoner og Disposisjonskonto Fylkesutvalget/Fellesformål-sektor*.

Budsjettområdet *Disposisjonskonto Fylkesutvalget/Fellesformål-sektor* tildeles normalt ingen ramme, men inkluderes i regnskapsrapporteringer.

SEKTOR FELLESFORMÅL <i>Netto driftsutgifter i 1000 kr</i>	Regnskap	Regnskap	Budsjett	Rammeendringer fra B2018			
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Politisk styring, kontroll, tillitsvalgte, fellesutgifter	40 602	41 574	45 785	2 700	-3 050	-2 300	-3 050
FUs disp.konto (1088)	0	0	500	0	0	0	0
DRU	10 030	10 311	4 500	1 000	1 000	1 000	1 000
Stabsfunksjoner	100 275	100 865	104 697	6 800	2 900	2 900	2 900
Disposisjonskonto FU/FFM (1087)	0	0	0	0	0	0	0
Sum rammeendringer				10 500	1 850	2 600	1 850
Ramme SEKTOR FELLESFORMÅL	150 907	154 750	155 482	165 982	156 332	157 082	156 332

Tabell 7-2 viser utvikling i regnskap og driftsrammer for perioden 2016-2022.

Fylkesrådmannen foreslår en samlet netto økt bevilgning på 10,5 mill. kroner for sektoren i 2019 sammenlignet med forrige økonomiplan. Behovet for økte rammer er i hovedsak knyttet til regionreformen og de merkostnader som ikke dekkes av bevilgningen fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet på totalt 30 mill. kroner for de to fylkeskommunene. Øvrige behov for endrede rammer i sektoren bestrebes dekket gjennom omprioritering innenfor sektorrammen.

Fylkesrådmannen foreslår følgende endringer på budsjettområdene i 2019:

- Politisk styring, kontroll, tillitsvalgte og fellesutgifter økt ramme med 2,7 mill. kroner.
- DRU Disposisjonskonto regionale utviklingsmidler økt ramme med 1,0 mill. kroner
- Stabsfunksjoner økt ramme med 6,8 mill. kron

7.3 Investeringsbudsjettet

FELLESFORMÅL Investeringer i 1000 kr	Overført fra *	Ny	Årsbud				Prosjekt ramme
	2018	2019	2019	2020	2021	2022	
Prosjekter med ny bevilgning:							
IKT-investeringer	2 338	6 000	8 338	6 000	6 000	6 000	Årlig
IKT-Infrastruktur på lokasjonene	0	2 000	2 000	2 500	3 000	0	Årlig
Fylkeshuset kjølemaskin	0	300	300	0	0	0	300
Tilrettelegging eiendomssalg	1 829	0	1 829	0	0	0	3 500
SUM Sektor fellesformål	4 167	8 300	12 467	8 500	9 000	6 000	

Tabell 7-3 viser investeringsprosjekter med nye bevilgninger i forslag til budsjett/økonomiplan for 2019-2022.

IKT-investeringer

Rammen for IKT-investeringer skal dekke investeringer knyttet til konsernovergripende fagsystemer og løsninger for HR, lønn, økonomi/regnskap, portalen, sak/arkiv m.m. samt investeringer for å opprettholde IKT-konserninfrastruktur.

Sektoren står i stor grad for fylkeskommunens oppfølging av regjeringens *Digital Agenda* og KS' nye digitaliseringsstrategi samt realisering av fylkeskommunens egen *Digitalstrategi 2016-2019*. Fylkestinget har prioritert dette i tidligere økonomiplaner, men manglende kapasitet har medført at fremdriften ikke har vært på et ønsket nivå. Det er nå kapasitet til å følge dette opp. Fylkesrådmannen foreslår derfor at rammene opprettholdes.

IKT-infrastruktur lokasjoner

Denne budsjettposten er knyttet til å opprettholde IKT- infrastruktur på lokasjonene. Lokal IKT-infrastruktur er kablet og trådløst nettverk, lokale servere og lagringsmedier samt sikkerhetsløsninger som brannmur.

Tilrettelegging eiendomssalg

I budsjett 2017 ble det bevilget en ramme for kostnader knyttet til fremtidige eiendomssalg med 1,5 mill. kroner og 2,0 mill. kroner i budsjett 2018. Tidsforskyvninger av kostnader på 1,8 mill. kroner overføres til budsjett 2019.

Nye prioriteringer i budsjettforslaget

Fylkeshuset – Kjølekompressor

Fylkeshuset har behov for å skifte ut kjølekompressoren som sørger for kjøling av alle kontorer og møterom på fylkeshuset i den varme årstiden. Kjølekompressoren er defekt og slipper ut R-22 HKFK gass som er meget giftig for miljøet.

Fylkesrådmannens budsjettforslag for investeringer i sektoren

Fylkesrådmannen foreslår en styrking av sektorens investeringsramme med totalt 8,3 mill. kroner fordelt slik:

- IKT-investeringer rammeøkning + 6,0 mill. kroner.
- IKT – infrastruktur lokasjoner + 2,0 mill. kroner.
- Fylkeshuset – kjølemaskin + 0,3 mill. kroner.
- Tilrettelegging eiendomssalg +1,83 mill. kroner.

7.4 Resultatmål

Sektor for fellesformål har ni resultatmål, hvorav syv resultatmål omhandler medarbeiderengasjement og arbeidsmiljø mens to resultatmål omhandler informasjon og kommunikasjon mot eksterne aktører. Alle resultatmålene er sektorovergripende, det vil si at de reflekterer resultatopptakelsen for hele fylkeskommunen. Det ble gjort en grundig vurdering av resultatmål og nivå for hvert enkelt resultatmål i budsjett for 2017. Resultatmål og nivå for hvert resultatmål foreslås derfor videreført for 2019 og fram til 2020. I forbindelse med etableringen av en ny region fra og med 1.januar 2020, vil resultatmålene være ett av mange forhold som vil bli vurdert.

Medarbeidermåling annet hvert år

Fylkestinget vedtok for budsjettåret 2017 å endre frekvens fra årlige målinger til målinger hvert annet år. Denne frekvensen foreslås videreført.

Resultatmål 5.1 – Sykefravær

Gjennomsnittsberegninger fra KS på sykefravær i fylkeskommunene for perioden 2003-2016 og sammenlignende tall for sykefravær i fylkeskommunene for perioden 2015-2016 viser at Vestfold fylkeskommune har et nivå som ikke avviker vesentlig sammenlignet med andre kommuner og fylkeskommuner. Fylkesrådmannen foreslår derfor at måltallet på 5,5% i 2018 videreføres for økonomiplanperioden.

Resultatmål 5.2-5.3 om tillit til ledelsen, 5.4 om gjennomføring av forbedrings- og utviklingsprosesser, 5.6 om psykososialt arbeidsmiljø og 5.7 om engasjerte personalgrupper

Resultatmål 5.2-5.6 måles gjennom medarbeiderundersøkelsen, og alle ansatte involveres i forbedringsarbeidet. Medarbeidermåling i 2018 gjennomføres oktober 2018. Med grunnlag i oppnådde resultater de senere år, forskning på området og anbefalinger fra leverandøren anbefaler fylkesrådmannen at måltallene for resultatmål 5.2, 5.3, 5.4, 5.6 og 5.7 videreføres for økonomiplanperioden.

Resultatmål 5.8 – Informasjon

Ny ansattportal (*portalen*) ble innført i første halvår 2015. Portalen legger til rette for nye arbeidsformer, informasjonsdeling og samhandling. Det er mange andre faktorer som påvirker ansattes opplevelse av informasjon, og vi kan derfor ikke forvente at portalen alene vil bidra til en vesentlig endring i måloppnåelsen. Fylkesrådmannen foreslår at måltallet på 76% i 2018 videreføres for økonomiplanperioden.

Resultatmål 5.9 - Omdømme hos mediene

PR-barometeret måler journalisters tilfredshet med - og oppfattelse av - fylkeskommunens pressehåndtering. Respondentene er journalister som har hatt kontakt med, eller skrevet om, fylkeskommunens kjerneoppgaver og relaterte saker siste året. Skår over 6,4 på en skala fra

1-10 betegnes som god og skår over 7,4 som meget god. Resultatmålet er for 2019 satt til 7,5.

Nr	Utfordring/tema	Resultatmål	Vedtatt 2018	2019	2020	2021	2022
5.1	Sykefravær	Sykefravær i organisasjonen skal ikke overstige	5,5 %	5,5 %	5,5 %	5,5 %	5,5 %
5.2	Tillit til ledelsen	Andel ansatte som uttrykker at de har stor tillit til sin nærmeste leder. (Skårer 4 eller bedre på en skala fra 1-5)	85%	Måles ikke	85%	Måles ikke	85%
5.3		Andel ansatte som uttrykker at de har stor tillit til sin nærmeste leders ledergruppe. (Skårer 4 eller bedre på en skala fra 1-5)	60%	Måles ikke	60%	Måles ikke	60%
5.4	Forbedring og utvikling	Andel ansatte som uttrykker at de er fornøyd med måten forbedrings- og utviklingsprosesser gjennomføres på. (Skårer 4 eller bedre på en skala fra 1-5)	60%	Måles ikke	60%	Måles ikke	60%
5.5	Samtale med leder	Jeg har hatt (to) planlagte samtaler med min leder i løpet av siste 12 måneder.	97%	Måles ikke	97%	Måles ikke	97%
5.6	Psykososialt arbeidsmiljø	Andel ansatte som uttrykker at de er tilfreds med det psykososiale arbeidsmiljøet. (Skårer 4 eller bedre på en skala fra 1-5)	85%	Måles ikke	85%	Måles ikke	85%
5.7	Aktivt engasjerte personalgrupper	Andel arbeidsgrupper som er aktivt engasjerte	65%	Måles ikke	65%	Måles ikke	65%
5.8	Informasjon	Andel ansatte som uttrykker at de har god nok informasjon (Skårer 4 eller bedre på en skala fra 1-5)	76%	Måles ikke	76%	Måles ikke	76%
5.9	Omdømme hos mediene	Mediene skal være tilfredse med fylkeskommunens samarbeid, tilgjengelighet, troverdighet, svarkvalitet og kontakt. (Måles på en skala fra 1-10)	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5

Tabell 7-4 viser sektorens resultatmål.

7.5 Budsjettområdene

7.5.1 Politisk styring, kontroll, tillitsvalgte, fellesutgifter

Budsjettområdet omfatter politikergodtgjørelser, møteutgifter råd/utvalg, utgifter til kontroll/revisjon, tillitsvalgte, hovedarbeidsmiljøutvalg, gjennomføring av valg, KS-kontingent samt felleskostnader konsern som forsikring, bedriftshelsetjeneste, kjøp av juridiske tjenester mv.

Politisk styring, kontroll, tillitsvalgte, fellesutgifter <i>Netto driftsutgifter i 1000 kr</i>	R2016	R2017	B2018	Rammeendringer fra B2018			
				2019	2020	2021	2022
Vedtatt budsjett 2017	40 602	41 574	45 785	45 785	45 785	45 785	45 785
Prioriteringer - vedtatt økonomiplan							
Valggjennomføring hvert 2. år				750	0	750	0
Digitalt verktøy til folkevalgte hvert 4. år				500	0	0	0
Bidrag digitaliseringsprosjekt i KS regi				-1 250	-1 250	-1 250	-1 250
Styrking av adm.kostn. i f.m regionreform					-1 800	-1 800	-1 800
Prioriteringer – nye							
Valggjennomføring 2019				200	0	0	0
Regionreformen, møtegodtgjørelse				2 500	0	0	0
Lønns- og priskompensasjon							
Sum endringer				2 700	-3 050	-2 300	-3 050
Ramme Politisk styring, kontroll, tillitsvalgte, fellesutgifter	40 602	41 574	45 785	48 485	42 735	43 485	42 735

Tabell 7-5 viser forslag til rammeendringer for budsjettområdet.

Budsjettrammen for området er normalt ikke gjenstand for store endringer. Hvert annet år (2017-2019 etc) styrkes budsjettområdets ramme med utgifter til gjennomføring av valg. Hvert fjerde år styrkes rammen med utgifter til digitalt utstyr til fylkeskommunens folkevalgte (2015-2019 etc). Området dekker utgifter til tillitsvalgte som fra 2017 består av 5,95 årsverk. Fylkesrådmannen foreslår imidlertid en styrking av rammen for budsjettområdet **Politisk styring, kontroll, tillitsvalgte, fellesutgifter** i 2019 med totalt 2,7 mill kroner. Dette med bakgrunn i den pågående regionreform og økende møtedeltakelse.

Prioriteringer vedtatt økonomiplan:

- Valggjennomføring hvert 2 år **+ 0,75 mill. kroner.**
- Digitalt verktøy til folkevalgte hvert 4 år **+ 0,5 mill. kroner.**
- Bidrag digitaliseringsprosjekt i KS-regi **- 1,25 mill. kroner.**

Nye prioriteringer:

- Økt møteaktivitet **+2,5 mill. kroner.**
- Valggjennomføring 2019 **+0,2 mill. kroner.**

7.5.2 Fylkesutvalgets disposisjonskonto

Fylkestinget har årlig stilt en budsjettramme på 0,5 mill. kroner til disposisjon for fylkesutvalget. Det foreligger ingen føringer for anvendelse av denne rammen. Når fylkesutvalget fatter vedtak om bevilgninger overføres budsjettmidler til budsjettområdet for formålet. Det blir dermed ikke ført utgifter i regnskapet for budsjettområdet fylkesutvalgets disposisjonskonto.

Budsjettområdet har over lengre tid hatt en årlig ramme på 0,5 mill. kroner. Fylkesrådmannen fastholder dette nivået i økonomiplanperioden.

FUs disp.konto (1088) <i>Netto driftsutgifter i 1000 kr</i>	R2016	R2017	B2018	Forslag til budsjett			
				2019	2020	2021	2022
Totalramme for Fus disp.konto	0	0	500	500	500	500	500

Tabell 7-6 viser forslag til ramme for budsjettområdet.

7.5.3 Disposisjonskonto regionale utviklingsmidler (DRU)

Formålet med bevilgningen til DRU er utvikling av fylkeskommunens regionalpolitiske rolle i bred forstand. Midlene skal benyttes til å fremme fylkeskommunens regionalpolitiske målsettinger gjennom finansiering av strategisk utviklingsarbeid, programmer og avgrensede prosjekter og tiltak. DRU finansieres med bevilgninger fra fylkestinget og forvaltes av fylkesutvalget. Dette er bakgrunnen for plassering i sektoren.

Disp.kto. regionale utviklingsmidler <i>Netto driftsutgifter i 1000 kr</i>	R2016	R2017	B2018	Rammeendringer fra B2018			
				2019	2020	2021	2022
Vedtatt budsjett 2017	5 500	10 030	4 500	4 500	4 500	4 500	4 500
Prioriteringer – nye							
DRU – Rev rammereduksjon B2017				1 000	1 000	1 000	1 000
Sum endringer				1 000	1 000	1 000	1 000
Ramme DRU	5 500	10 030	4 500	5 500	5 500	5 500	5 500

Tabell 7-7 viser forslag til ramme for budsjettområdet.

Historisk utvikling

Budsjettrammen for DRU ble styrket fra 3,5 mill kroner i budsjett 2014, til 5,5 mill kroner per år fra og med budsjettet for 2015. For 2018 ble bevilgningen redusert med 1,0 mill kroner til 4,5 mill kroner

Dagens situasjon, utfordringer og forslag til tiltak

DRU ble i 2018 tilført 2,1 mill. kroner i FT-sak 33/18. Beløpet refererer seg til et mindreforbruk i 2017. Pr 2.tertial 2018 er det gjort bevilgninger fra DRU på totalt 1,2 mill. kroner. Resterende budsjettramme per 2. tertial 2018 er 5,4 mill. kroner. Ikke utbetalte tilskudd er per 2.tertial 2018, 12,8 mill. kroner. Bevilgningene overføres fortløpende til et eget bundet fond og blir utbetalt etter hvert som forutsetningene som er lagt til grunn i vedtakene er oppfylt. Årsrapporten for 2018 vil gi en nærmere rapportering på status for de enkelte prosjektene og bevilgningene.

Fylkesrådmannens budsjettforslag for budsjettområdet regionalt utviklingsfond

Ny prioritering:

- Økning av ramme for DRU: + 1,0 mill. kroner

Fylkesrådmannen foreslår at bevilgningen til DRU i 2019 økes med 1 mill. kroner, og at bevilgning for perioden 2020-2022 videreføres med 5,5 mill. kroner per år.

7.5.4 Stabsfunksjoner

Budsjettområdet omfatter ansvar for sektorovergrepene funksjoner som fylkesrådmannen har funnet det hensiktsmessig å samle i en stab for å sikre kostnadseffektivitet og god styring.

Støttefunksjonene omfatter et mangfold av oppgaver, fra drift til rådgivning og utviklingsoppgaver innenfor fagfelt som eiendom, IKT, jus, økonomi, finans, regnskap, innkjøp, kommunikasjon, arkiv, lønn, personal, HMS og beredskap. I dette inngår også drift og utvikling av konsernovergrepene fagsystemer innenfor disse fagområdene. Mobbeombud og elev- og lærlingeombud inngår som en del av rådmannens stab fra 2018.

Sektoren har også politisk sekretariat og drift av fylkeshuset som sine oppgaver.

Stabsfunksjoner <i>Netto driftsutgifter i 1000 kr</i>	R2016	R2017	B2018	Rammeendringer fra B2018			
				2019	2020	2021	2022
Vedtatt budsjett 2018	100 275	102 865	104 697	104 697	104 697	104 697	104 697
Tekniske endringer							
Elev - og lærlingeombud (100%)				900	900	900	900
Prioriteringer - vedtatt økonomiplan							
Digitaliseringsarbeidet/IKT				1 000	1 000	1 000	1 000
Prioriteringer – nye							
FR administrative kostnader				3 500			
Kommunikasjonsavdelingen				400			
Mobbeombud (100%)				1 000	1 000	1 000	1 000
Lønns- og priskompensasjon							
Lønnsoppgjør 2018							
Prisstigning 2019							
Premieendringer pensjon 2019							
Sum endringer				6 800	3 900	3 900	3 900
Ramme Stabsfunksjoner	100 275	102 865	104 697	111 497	107 597	107 597	107 597

Tabell 7-8 viser forslag til rammeendringer for budsjettområdet.

Budsjettområdet generelt

Historisk utvikling

Det har ikke vært vesentlige endringer i budsjettområdet etter at fylkeskommunen samlet alle IKT-ressurser i sektoren fom 2013. I perioden 2014-2018 har budsjettområdets ramme vært tilnærmet uforandret utover generell lønns- og prisvekst.

Dagens situasjon, utfordringer og forslag til tiltak

I Fylkesrådmannen budsjettforslag for 2019 er det beregnet 121,5 årsverk pr 01.07.2019 hvorav 59,5 årsverk er knyttet til IKT og 17 av disse er lærlinger. Bemanningen i stabsfunksjonen har over tid vært stabil men det er en utfordring knyttet til langtidsværet da enkelt stillinger er vanskelig å besette midlertidig. Fylkesrådmannen vil prioritere regionreformen, digitalisering, medarbeider-/ lederutvikling samt drift/vedlikehold av fylkeshuset i økonomiplanperioden.

Regionreformen vil tillegge stabsfunksjonene flere oppgaver i etableringen av nytt fylke samtidig som ordinær drift skal opprettholdes. Dette vil være utfordrende og fylkesrådmannen vil kunne gjøre omprioriteringer av oppgaver og ressurser i budsjett 2019.

Fylkesrådmannens budsjettforslag til nye tiltak i budsjettområdet stabsfunksjoner

Mobbeombud

FT - sak 39/18 vedtok innføring av Mobbeombud i tråd med det nasjonale mandatet.

Mobbeombud er et ombud for barn og elever i barnehage og grunnskole og deres foresatte. Ombudet skal være tilsatt i fylkeskommunen og samorganiseres med elev- og lærlingeombudet som har elever, lærlinger, lærekandidater og praksiskandidater i videregående opplæring som målgruppe for sitt ombudsvirke. En av føringene er at ombudet skal plasseres slik at de i størst mulig grad ivaretar sin uavhengighet fra skoleeier. Det er derfor besluttet at både mobbeombud og elev- og lærlingeombud skal plasseres i rådmannens stab.

Økning av ramme Kommunikasjonsseksjonen

Kommunikasjonsseksjonen har en sentral rolle i etableringen av Vestfold og Telemark fylkeskommune. Bl.a. skal ny nettside, ansatteportal, kommunikasjonsstrategi og grafisk design være på plass ved sammenslåing 01.01.2020.

Kommunikasjonsseksjonen skal ivareta både ordinær drift og utvikling samtidig som det forventes at seksjonen bidrar til etablering og kommunikasjon av ny organisasjonskultur. Med bakgrunn i ovennevnte foreslår Fylkesrådmannen en styrking av rammen til Kommunikasjonsseksjonen, for kjøp av eksterne tjenester.

Fylkesrådmannen – administrative kostnader

Vedtatt økt politisk møteaktivitet er beregnet å innebære en kostnadsøkning på 3,5 mill. kroner i 2019. Økt politisk møteaktivitet innebærer en økning i antall saker som skal fremlegges. Innenfor dagens bemanning er dette utfordrende og medfører behov for kjøp av eksterne tjenester.

Elev- og lærlingeombud

Det er i budsjettforslaget for 2019 innarbeidet tekniske endringer knyttet til overtakelse av ramme til elev- og lærlingeombud fra utdanningssektoren med 0,9 mill. kroner.

Prioriteringer vedtatt i økonomiplan:

- Digitaliseringsarbeid/ IKT **+ 1,0 mill. kroner.**

Nye prioriteringer

- Mobbeombud 100% **+ 1,0 mill. kroner.**
- Økt ramme komm.avdelingen **+ 0,4 mill. kroner.**
- Økt ramme Fylkesrådmann **+ 3,5 mill. kroner.**

Tekniske endringer

- Elev- og lærlingeombud fra utdanningssektoren **+ 0,9 mill. kroner.**

7.5.5 Disposisjonskonto Fylkesutvalget/ Fellesformål - sektor

Fylkestinget vedtok ved behandling av årsregnskap for 2015 at en del av mindreforbruket skulle disponeres direkte av fylkesutvalget gjennom *Disposisjonskonto Fylkesutvalget/ Fellesformål - sektor*.

Budsjettområdet tildeles derfor ingen ramme, men inkluderes i regnskapsrapporteringer.

8 Frie inntekter og generelle rammebetingelser

8.1 Frie hovedinntekter

Fylkeskommunens skatteinntekter og den statlige rammeoverføringen utgjør hovedtyngden av fylkeskommunens inntekter. Dette blir også kalt for de frie hovedinntektene siden det i hovedsak ikke ligger bindinger fra statens side på disponeringen av disse. Staten ser på disse inntektene og andre inntekter i en helhet når inntektsrammene for kommunesektoren fastsettes. Tabellen viser forventede frie inntekter i økonomiplanperioden:

FRIE INNTEKTER i 1000 kr	B2018	P2018	2019	2020	2021	2022
Skatteinntekter	1 419 220	1 414 720	1 462 300	1 462 300	1 462 300	1 462 300
Inntektsutjevning	123 551	123 551	119 200	119 200	119 200	119 200
Statlig rammetilskudd	1 183 381	1 180 460	1 219 500	1 219 500	1 219 500	1 219 500
Sum skatt og rammetilskudd	2 726 152	2 718 731	2 801 000	2 801 000	2 801 000	2 801 000
<i>Endring i % fra året før</i>	3,2 %	2,0 %	2,7 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

Tabell 8-1 Frie inntekter 2019-2022

Det budsjetteres for 2019 med en vekst i frie inntekter på 2,7 % fra vedtatt budsjett 2018. Vekstanslaget både for skatteinntekter inkl skatteutjamning (2,5%) og rammetilskudd (3,1%) er i tråd med fylkeskommunens budsjetteringspraksis hentet fra statsbudsjettets dokumentasjon av det økonomiske opplegget for kommunesektoren. Skatteøret er holdt uendret, slik at skatteveksten må komme fra lønns- og sysselsettingsvekst, der regjeringens anslag er på hhv 3,25% og 1,3%.

8.1.1 Statlig rammetilskudd

Det statlige rammetilskuddet fordeles mellom fylkeskommunene gjennom *inntektssystemet*. Hva som blir fylkeskommunens rammetilskudd, vil avhenge av hvordan kriteriedata og vekter endrer seg fra år til år.

Rammetilskuddet fra staten består av tre hovedkomponenter:

- Et innbyggertilskudd som i utgangspunktet er et likt tilskudd pr innbygger. I inntektssystemet blir dette korrigert for beregnede forskjeller mellom fylkeskommunene i kostnader ved tjenesteproduksjonen (utgiftsutjevningen), basert på kriteriedata.
- Et skjønnstilskudd som Kommunaldepartementet benytter for å korrigere for utilsiktede effekter av inntektssystemet, supplere utgiftsutjevningen samt motvirke ekstraordinære svekkelser i en fylkeskommunes økonomi.
- Et inntektsutjevningstilskudd som jevner ut forskjeller i skatteinntekt pr. innbygger.

I tillegg kommer to særskilte komponenter:

- En overgangsordning der effekten av 2015-omleggingen gradvis fases inn med 20% pr år.
- Saker med særskilt fordeling, dvs midler som fordeles etter andre kriterier enn de som benyttes for innbyggertilskuddet.

Tabellen under gir oversikt over rammetilskuddet i 2019 og forventet utvikling i økonomiplanperioden:

STATLIG RAMMETILSKUDD (1000 kr)	B2018	P2018	2019	2020	2021	2022
Innbyggertilskudd	1 397 270	1 397 270	1 435 800	1 435 800	1 435 800	1 435 800
Utgiftsutjevning	-243 795	-243 795	-262 400	-262 400	-262 400	-262 400
Overgangsordninger i inntektssystemet	-13 697	-13 697	0	0	0	0
Ordinært skjønnstilskudd	17 800	17 800	17 800	17 800	17 800	17 800
Saker med særskilt fordeling	25 803	25 803	28 300	28 300	28 300	28 300
Tilleggsbevilget rammetilskudd	0	-2 921				
VFKs anslag på realendring	0	0	0	0	0	0
Forventet statlig rammetilskudd	1 183 381	1 180 460	1 219 500	1 219 500	1 219 500	1 219 500

Tabell 8-2 Endringer i rammetilskuddet 2019-2022

8.1.2 Skatt og inntektsutjevning

Gjennom året skjer det en fortløpende utjevning av skatteinntektene mellom fylkeskommuner med høye inntekter pr innbygger til fylkeskommuner med lave inntekter pr innbygger. Skatt og inntektsutjevning må derfor sees i sammenheng i budsjetteringen. Inntektsutjevningen kommer som et tillegg til rammetilskuddet fra staten.

Systemet for inntektsutjevning er endret med virkning fra 2015. Inntektsutjevningen innebærer at fylkeskommuner med en skatteinngang pr innbygger som ligger under landsgjennomsnittet, blir kompensert med 87,5% av differansen mellom egen skatteinngang og landsgjennomsnittet. Tilsvarende blir fylkeskommuner med skatteinngang over landsgjennomsnittet trukket 87,5 % av det overskytende. Ordningen er altså helt symmetrisk. Fra 2004 og fram til siste kjente tall pr. september 2017 har skatteinntekt pr. innbygger som prosent av landsgjennomsnitt falt fra ca 94 % til ca 91 % for Vestfolds del. Vestfold fylkeskommune er dermed i økende grad blitt avhengig av inntektsutjevningen.

VFK har i en årrekke hatt som prinsipp at det budsjetteres med en skatteinngang i tråd med statsbudsjettets økonomiske opplegg for kommunesektoren. For 2019 innebærer dette en skattevekst inkl skatteutjevning på 1,8 % (i forhold til årsprognose pr okt 2018) for VFK. Skatteveksten forventes lavere enn lønnsvekstanslaget på 3,25 % og forventet vekst i sysselsetting på 1,1 %. Dette har sammenheng med engangseffekter på skatteinnbetalingen i 2018 begrunnet med endrede skatteregler.

8.2 Andre frie statstilskudd

Andre statstilskudd fremgår av følgende tabell:

ØKONOMIPLAN 2019 - 2022	2018-kr	2018-kr	2018-kr	2018-kr	2018-kr	2018-kr
ANDRE STATSTILSKUDD (18100)	B2018	P2018	2019	2020	2021	2022
Rentestøtte - skole	2 000	3 000	2 700	3 000	3 300	2 700
Rentestøtte - veg	6 500	9 500	9 400	11 400	13 600	12 600
Andre tilskudd	360	360	360			
Sum andre statstilskudd	8 860	12 860	12 460	14 400	16 900	15 300

Tabell 8-3 Andre statstilskudd 2018-2022

Rentekompensasjon skolebygg og fylkesveier

I 2002 etablerte staten et opplegg med rentestøtte til investeringer i skoleanlegg, gjeldende for perioden 2002-2009. Hver enkelt kommune/fylkeskommune fikk tildelt sin andel av en investeringsramme på totalt 15 mrd kroner. Av dette fikk Vestfold fylkeskommune en ramme på ca 159 mill kroner. Ordningen fungerer slik at den enkelte fylkes-/kommune kunne søke om rentestøtte til investeringer i skoleanlegg, både til nybygg og rehabilitering. Vestfold fylkeskommune fikk godkjent investeringsprosjekter i perioden 2002-2007.

Tilskuddet fylkeskommunen får utbetalt følger profilen til et husbanklån med avdragstid på 20 år inkl. 5 års avdragsfrihet. Renten blir fastsatt med samme basis som flytende husbankrente. Hvordan fylkeskommunen faktisk velger å finansiere investeringene påvirker ikke rentestøtten som er godkjent. Velges det en annen finansiering enn lån, vil det likevel utbetales rentestøtte. Opprinnelig kapitalgrunnlag på 159 mill kroner er i 2018 nedskrevet til 72 mill kroner.

I statsbudsjettet for 2009 ble det vedtatt en tilsvarende ny ordning med en tidsperiode på 8 år. Denne ordningen har total investeringsramme på 15 mrd kroner for kommuner og fylkeskommuner. Fylkeskommunens investeringsramme i denne ordningen er på 164 mill kroner. Nye Thor Heyerdahl vgs ble godkjent som prosjekt i denne ordningen, og fylte hele rammen allerede første året. Gjenstående kapitalgrunnlag er i 2018 på 128 mill kroner. Budsjettet rentestøtte er basert på fylkesrådmannens renteforventninger, som er 1,5 % for 2019.

I statsbudsjettet for 2010 ble det etablert en rentestøtteordning for investeringer i fylkesveger. Investeringsperioden er 2010-2019. Ordningen må sees i sammenheng med forvaltningsreformen hvor øvrige riksveger ble overført fylkeskommunene fra 2010. Vestfold har pr 2017 fått godkjent prosjekter for ca 647 mill kroner. Hittil har årlig investeringsramme for Vestfold vært 69 mill kroner. Ordningen ble forsert i 2015 og VFKs årlige investeringsramme ble utvidet til 112,9 mill kroner. Ordningen er lukket etter 2017; det er ingen ny investeringsramme for 2018. Samlet investeringsramme tom. 2017 tilsvarer den forespeilede rammen 2010-19. Rentestøttebeløpet for 2019 fremgår av statsbudsjettet og utgjør for Vestfold fylkeskommune 9,4 mill kroner.

8.3 Lønnsreserven

Fylkeskommunens virksomheter kompenseres fullt ut for den faktiske lønnsveksten.

.

8.4 Prisreserven

Fylkeskommunens egne virksomheter kompenseres for regjeringens anslåtte prisvekst.

.

8.5 Pensjonskostnader

Fylkeskommunens pensjonsordninger er i Statens pensjonskasse (SPK) for pedagogisk personale og i KLP for øvrig personale. Ordinære pensjonspremier budsjetteres i virksomhetene og inngår dermed som en del av sektorrammene. De pensjonskostnader som kommer i tillegg til dette, budsjetteres under ett for fylkeskommunen under betegnelsen *felles pensjonskostnader*.

Fylkeskommunen har som praksis å budsjettere pensjonskostnadene i tråd med leverandørenes anslag. Fra begge pensjonsleverandørene foreligger det oppdaterte beregninger for 2019. Gjennom de tre siste år er det erfart at leverandørenes anslag for pensjonskostnader er satt høyt. Det er derfor foretatt en justering av prognosene basert på erfaringstall.

Det knytter seg betydelig usikkerhet til pensjonsleverandørenes beregninger, jfr at beregningene i stor grad bygger på forutsetninger om framtidige lønnsoppgjør og framtidig avkastning på pensjonsmidlene (som er plassert i aksjer, rentebærende papirer og eiendom).

8.5.1 Sektorenes premieutgifter

Ordinær premie, som belastes virksomhetene, vil samlet sett øke fra 2018 til 2019. Arbeidsgiverpremien i KLP øker fra 11,34 % til 11,40 % av lønnsmassen, mens i SPK blir

arbeidsgiverpremien økt fra 13,35 % til 13,80 %. I sum vil dette øke virksomhetenes utgifter med 3,6 mill kroner. Sektorene blir kompensert for økningen.

8.5.2 Felles pensjonskostnader

FELLES PENSJONSKOSTNADER <i>Beløp i 1000 kr</i>	B2018	P2018	2019	2020	2021	2022
KLP - Reguleringspremie inkl arbeidsgiveravgift	50 100	44 300	51 400	52 600	52 600	52 600
KLP - Overført fra premiefond/ justering for tidl år	-13 600	-20 200	-13 600	-10 000	-10 000	-10 000
KLP - AFP, rentegarantipremie, servicepensj	5 600	1 600	5 800	5 800	5 800	5 800
SPK økt sektorpremie	0	0	3 600	3 600	3 600	3 600
A Betalbar premie (belastes konsern)	42 100	25 700	47 200	52 000	52 000	52 000
Årets premieavvik KLP	-35 400	-27 200	-52 900	-52 900	-52 900	-52 900
Årets premieavvik SPK	-10 000	-9 700	-17 100	-17 100	-17 100	-17 100
Amortisering av tidligere års premieavvik	41 400	41 800	45 000	53 900	63 700	60 700
B Nettoeffekt av premieavvik (belastes konsern)	-4 000	4 900	-25 000	-16 100	-6 300	-9 300
C Felles pensjonskostnad (A+B)	38 100	30 600	22 200	35 900	45 700	42 700
D Avsetningsbehov fond premieavvik (= -B)	4 000	-4 900	25 000	16 100	6 300	9 300
E Samlet budsjettbelastning konsern (C+D)	42 100	25 700	47 200	52 000	52 000	52 000

Tabell 8-4 Felles pensjonskostnader 2019-2022

Felles pensjonskostnad budsjetteres for 2019 til 22,2 mill kroner. Dette er en nedgang fra 2017, men betalbar pensjonspremie øker fra 25,7 til 47,2 mill kroner. Betalbar pensjonspremie øker med høyere reguleringspremie og med redusert tilbakeført overskudd. 2018 var et år med høyt tilbakeført overskudd, noe som har bakgrunn i god finansavkastning i 2017 og avregning av premieinnbetaling for tidligere år. I tillegg er det avsatt en reserve på 3,6 mill kroner for å dekke økt ordinær premie som belastes sektorene.

Økt betalbar premie medfører økning i positivt premieavvik, idet det er netto normal pensjonskostnad som skal regnskapsføres. Vestfold fylkeskommune har gjennom mange år hatt den praksis at premieavviket, som reduserer kostnaden, nøytraliseres gjennom en fondsoppygging. Akkumulert premieavvik har sin motsats i et fond premieavvik. I 2019 øker samlet premieavvik med 25,0 mill kroner. Det er dermed nødvendig å øke fondsavsetningen med samme beløp. Pensjonskostnad til regnskapføring og avsetning til fond premieavvik utgjør den samlede økonomiske belastningen, og dette samsvar med betalt pensjonspremie.

8.5.3 Nærmere om premieavviket

I 2003 innførte Staten særskilt regelverk for regnskapføring av pensjonskostnader i kommunene. Den pensjonskostnaden som kommunene skal regnskapsføre, er fastsatt gjennom Kommunelovens forskrift om årsregnskap og årsberetning. De regnskapsførte pensjonskostnader vil som følge av dette avvike fra hva som er betalte pensjonspremier til pensjonsleverandørene.

Forskjellen mellom *betalt pensjonspremie* (pensjonsutgift) og *regnskapsført pensjonskostnad* kalles *premieavvik*. Blir den betalbare pensjonspremie høyere enn den regnskapsførte pensjonskostnaden, fremkommer et positivt premieavvik. Omvendt situasjon gir et negativt premieavvik. Avviket skal føres som fordring eller gjeld i balansen, og tas til inntekt/kostnad over de påfølgende 7 år. Dette kalles amortisering. I praksis betyr dette at kommunesektoren utsetter å regnskapsføre deler av de årlige pensjonsutgiftene til seinere år.

Vestfold fylkeskommune har siden regelverket ble innført i 2003 hatt positive premieavvik, og det akkumulerte positive premieavviket i balansen vil pr utgangen av 2018 være ca 202 mill kroner.

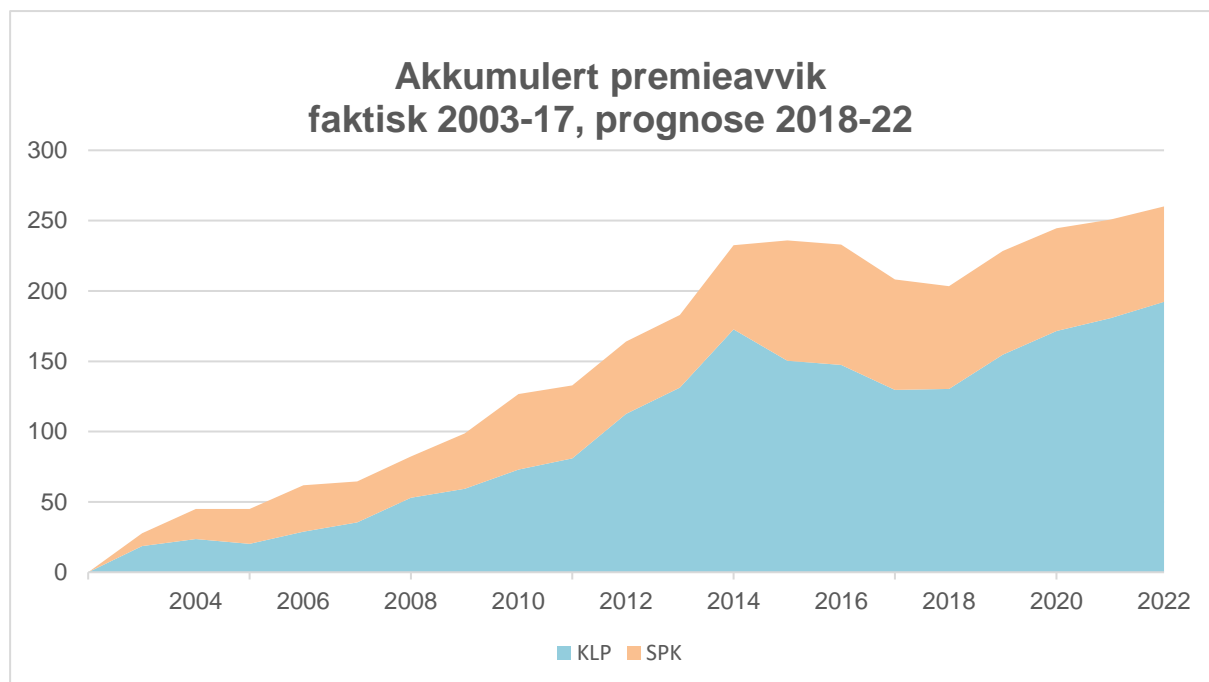

Diagram 8-1 Akkumulert premieavvik 2003-2022

8.5.4 Nøytralisering av premieavviket

Da ordningen med premieavvik ble innført i 2003, lå det til grunn en forutsetning om at premieavvikene fra år til år ville veksle mellom å være positive og negative. Hensikten med ordningen var således å bidra til større stabilitet og forutsigbarhet i pensjonskostnadenes belastning for kommunesektorens økonomi. I praksis har det skjedd en vedvarende oppbygging av et positivt premieavvik, som altså for Vestfold fylkeskommune forventes å beløpe seg til 203 mill kroner pr utgangen 2018. Det akkumulerte premieavviket på 203 mill kroner betyr at fylkeskommunens netto driftsresultat siden 2003 har blitt 203 mill kroner bedre enn hva det ville vært uten premieavvik. I neste omgang betyr det at fylkeskommunen har kunnet disponere 203 mill kroner mer til bl a avsetninger til økonomiske reserver i form av disposisjonsfond. Pr utgangen av 2018 forventes fylkeskommunens disposisjonsfond å utgjøre 522 mill kroner, hvorav altså 203 mill kroner er muliggjort av ordningen med premieavvik.

Et positivt netto driftsresultat betyr vanligvis at inntektene har vært større enn kostnadene. Da skjer det en tilsvarende reell oppbygging av egenkapital, f eks i form av økt bankinnskudd. Når det positive netto driftsresultatet skyldes at man har regnskapsført lavere utgifter enn hva man faktisk har betalt, så har det ikke skjedd en tilsvarende reell egenkapitaloppbygging. Når man da avsetter netto driftsresultatet til disposisjonsfond, vil deler av fondsavsetningen dermed være uten reell dekning i likvide midler.

Fylkeskommunen har derfor siden 2010 delt disposisjonsfondet i to: *Bufferfond* og *Fond premieavvik*. *Fond premieavvik* reguleres årlig slik at det motsvarer det akkumulerte premieavviket. Størrelsen på *Bufferfondet* vil da vise hva som er den reelle økonomiske reserven.

9 Finans – renter og avdrag, lånegjeld

Finanspostene i budsjettet ser slik ut:

NETTO FINANSUTGIFTER	2017-kr	2018-kr	2018-kr	2018-kr	2018-kr	2018-kr
Beløp i 1000 kr	R2017	B2018	2019	2020	2021	2022
Renteinntekter - konsern	13 272	8 400	13 900	17 600	19 800	19 300
Renteinntekter - sektorene	2 104	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Aksjeutbytte/renter Torp	1	0	1 050	1 400	1 600	1 600
Renter gjeld - konsern	-93 082	-92 140	-93 221	-101 583	-107 395	-102 095
Renter gjeld - sektorene	-376	0	0	0	0	0
Avdrag gjeld - konsern	-96 593	-98 862	-99 819	-108 819	-115 819	-116 819
Avdrag gjeld - sektorene	-378	0	0	0	0	0
NETTO FINANS	-175 052	-181 602	-177 090	-190 402	-200 814	-197 014

Tabell 9-1 Netto finansutgifter økonomiplan 2019-2022

9.1 Finanssituasjonen og basis for renteanslag

I forhold til økonomiplan 2018-21 er renteanslaget for innskudds- og lånerenter oppjustert med 0,25-0,75 %-poeng. Perioden med svært lavt rentenivå ser ut til å gå mot slutten, men historisk sett vil renten i kommende fireårsperiode fremdeles ligge på et lavt nivå.

I budsjetteringen av renter legges Norges Banks rentebane for bankens egen foliorente til grunn. Basert på denne gjøres det anslag for utviklingen i 3 måneders NIBOR-rente (Norwegian Inter Bank Offered Rate). Det er denne renten som budsjettering av renteutgifter og renteinntekter er basert på. Videre foretas justering for kredittpåslag for utlån til kommuner og bankenes innlåns-kostnader. Det vises til nærmere omtale av renteforutsetningene senere i dette kapitlet.

En stor andel av låneporteføljen er rentesikret via rentesikringsavtaler. Videre regnes kapitalgrunnlaget i ordningen for rentekompensasjon skolebygg samt en basislikviditet (del av bankinnskuddene) som rentesikring, da disse elementene gir forutsigbare renteinntekter knyttet opp til markedsrenten. Tabellen under viser fordelingen mellom sikrede og usikrede lån iht økonomiplanens forutsetninger om investeringer og låneopptak.

Lån - rentesikring (mill kr)	R 2017	P2018	2019	2020	2021	2022
Rentesikret med renteswap	1 781	1 691	1 664	1 343	1 050	530
Grunnlag rentekomp skolebygg	222	201	179	158	136	114
Basislikviditet	300	300	300	300	300	300
Sum sikret gjeld	2 303	2 192	2 143	1 800	1 486	944
Sum usikret gjeld	217	591	882	1 435	1 780	2 308
Sum gjeld	2 520	2 783	3 025	3 235	3 266	3 253

Tabell 9-2 Prognose for rentesikret/usikret gjeld 2018-2022

9.2 Renteinntekter og aksjeutbytte

Det er lagt til grunn en gjennomsnittlig innskuddsrente på 1,85 % i 2019, 2,25 % i 2020 og 2,75 % i årene 2021 og 2022. I forrige økonomiplan var renteforutsetningen ca 0,45-0,85 %-poeng lavere enn dette. Det forutsettes at innskuddsvilkår iht dagens bankavtale videreføres. Renteinntektene inkluderer renter på ansvarlig lån.

Det er ikke budsjettert med aksjeutbytte i økonomiplanperioden, men renteinntekter vedr. ansvarlig lån.

9.3 Rente- og avdragsutgifter

I driftsbudsjettet i økonomiplanen er det tatt inn virkningen av nye lån som følge av investeringsbudsjettet. Til tross for betydelige låneopptak øker ikke renteutgiftene i samme grad som gjelden. Årsaken er at lånevolum med fastrenteavtaler med høyt rentenivå avdras og avsluttes, mens lånevilkår etableres og fornyes til dagens og forutsatt rentenivå. Det er først og fremst økte avdrag som bidrar til økte finansutgifter. Disse øker i takt med gjeldsoppbyggingen.

Det er for nye lån og lån med rentefornyelser lagt til grunn en gjennomsnittlig lånerente på 2,00 % i 2019. Denne rentesatsen øker med 0,5 %-poeng i 2020 og 2021. Sertifikatlån vil ha lavere rente enn forutsatt, mens lån med rentebinding vil ligge noe høyere enn forutsatt rentesats.

Langsiktige lån kan tas opp som avdragslån eller avdragsfrie lån, hvor det betales avdrag når lånene fornyes ved renteregulering. Kommuneloven fastsetter en beregnet gjennomsnittlig avdragstid på lånene i forhold til eiendelenes avskrivninger. Større prosjekter avskrives først året etter ferdigstillelse. For å oppnå en avdragsutvikling i takt med gjeldsutviklingen, legges det opp til at en konstant andel av gjelden skal avdras hvert år. Dette innebærer at gjennomsnittlig avdragstid søkes holdt på ca 27,5 år. Dette er i samsvar med minimumsavdrag iht Kommunelovens bestemmelser.

Diagrammet nedenfor viser utviklingen i renter og avdrag i samsvar med planlagte lånefinansierte investeringer i økonomiplanperioden og videre framover. Samlede rente- og avdragsutgifter vil holde seg relativt stabile. Avdragsdelen øker pga gjeldsoppbygging. Rentekostnadene avtar pga lavere rentenivå for nye lån og reguleringer.

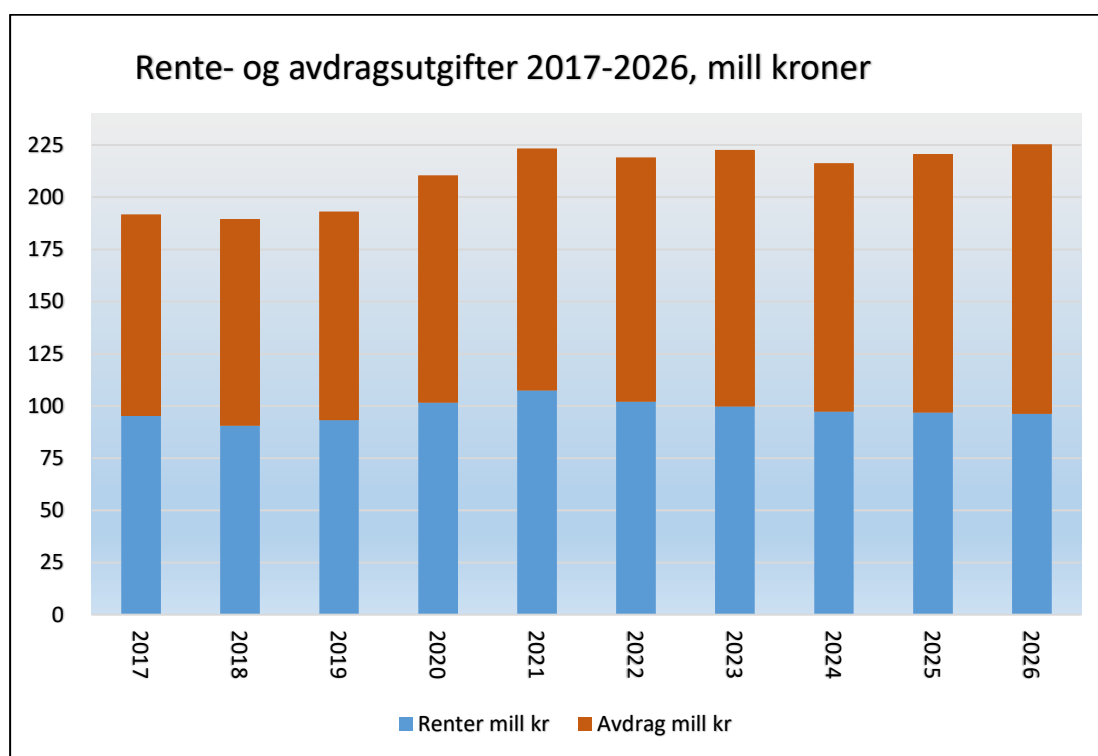

Diagram 9-1 Rente- og avdragsutgifter 2017-2026

9.4 Låneopptak og lånegjeld

Pr. 1.1.2018 var fylkeskommunens samlede ordinære rentebærende lånegjeld på 2 520 mill kr. I 2018 er behovet for lånemidler anslått til 368 mill kr. Hensyntatt ubrukte lånemidler gir dette et opplåningsbehov i 2018 på 361 mill kroner. Dette gir en forventet langsiktig gjeld på 2 783 mill kroner pr 31.12.18. Den langsiktige gjelden vil øke betydelig i økonomiplanperioden; dette som en følge av store investeringer i skole og fylkesveger. Diagrammet nedenfor viser utviklingen i lånegjelden sammenholdt med utvikling i finanskostnader. Gjeldsoppbyggingen øker

finanskostnadene, men ikke tilsvarende gjeldsøkningen. Dette skyldes lavere rentenivå på nye lån og fornyelser. Det er primært avdragsdelen av finanskostnadene som øker.

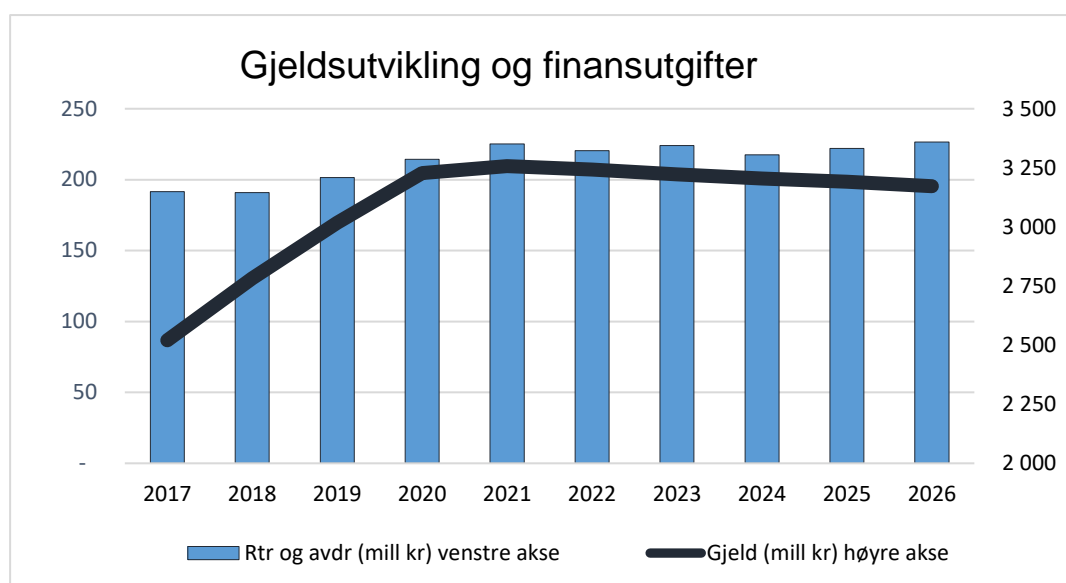

Diagram 9-2 Gjeldsutvikling og finansutgifter 2017-2026

Utviklingen i lånegjeld, slik den er sammensatt av brutto låneopptak og avdrag, fremgår av tabellen under:

Låneopptak/gjeld (i mill kr)	R 2017	P 2018	2019	2020	2021	2022
Gjeld pr. 01.01	2 467	2 520	2 783	3 025	3 235	3 266
Låneopptak	150	361	342	320	147	103
Driftsmessige avdrag	96	99	100	109	116	117
Gjeld pr. 31.12	2 520	2 783	3 025	3 235	3 266	3 253

Tabell 9-3 Lånegjeld, låneopptak og avdrag 2017-2022

Låneopptak 2019

I 2019 vil fylkeskommunen ta opp lån på til sammen 342 mill kroner. Budsjetterte renteutgifter tar høyde for at låneopptaket skjer midt i året.

Låneopptak 2020-2022

Økonomiplanen legger opp til låneopptak i 2020 på 320 mill kroner. I 2021 legger økonomiplanen opp til låneopptak på 147 mill kroner, og i 2022 på 103 mill kroner.

9.5 Rentenivå

Rentenivået har holdt seg stabilt i 2018 med 3 mndrs NIBOR i overkant av 1,0 %. Det forventes et noe høyere rentenivå i årene som kommer. Renteforutsetningene i økonomiplanen bygger på Norges Banks rentebane og de forventinger om NIBOR-rente som avledes av denne. Videre er det lagt vekt på Kommunalbankens anbefaling om budsjettert lånerente. Denne bygger også på Norges Banks rentebane. Kredittmarginen (Kommunalbankens påslag over NIBOR) videreføres med dagens nivå; ca 0,6 %. Dette innebærer lånerenter i området 2,0-3,0 % i perioden 2019-22. Dette er 0,25-0,75 % høyere rentenivå sammenlignet med økonomiplan 2018-21.

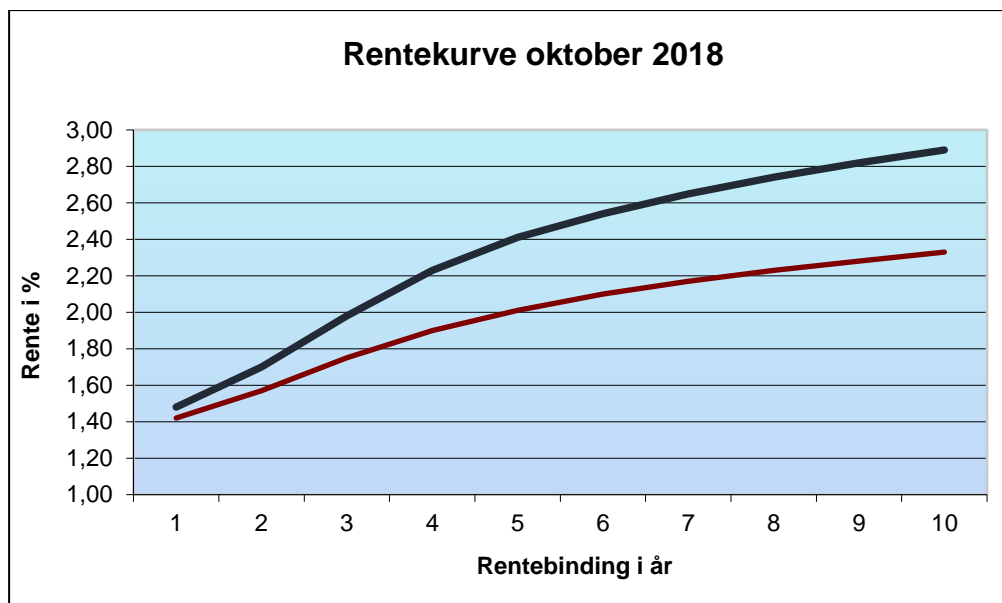

Diagram 9-3 Rentenivå pr 01.10.2018 avkastningskurve 1-10 år swap/obligasjonsmarked

Bildet over illustrerer swaprente (rød) og lånerente inkl kredittpåslag (blå) for en kommunal låntager i obligasjonsmarkedet med ulike bindingsperioder. Kredittpåslaget utgjør 0,1-0,6 %-poeng. Nedbetalingslån i Kommunalbanken og KLP har kredittpåslag ca 0,6%-poeng uavhengig av bindingstid. Nedbetalingslån i Kommunalbanken/KLP er videre nedbetalingslån over 25-30 år som ikke må refinansieres. Derfor er kredittpåslaget høyere enn i obligasjonsmarkedet.

Låneopptak i sertifikatmarkedet gir lånerenter 0,1-0,2 %-poeng over NIBOR. Sertifikatlån er således billigere enn forutsatt i budsjettet. Det er i budsjett og økonomiplan likevel tatt høyde for at rente på nye lån og rentefornyelse vil være i samsvar med forutsetningene i tabellen under. Enkelte lån vil tas opp med fastrente til et høyere rentenivå enn flytende rente.

Låneporteføljen er tilstrekkelig rentesikret høsten 2018, men det bør iht finans- og gjeldsreglementet foretas noen rentesikringer med fremtidig start for å opprettholde en ønsket rentebindingstid. Finansstrategi har et langt tidsperspektiv. Det videre arbeidet med dette vil i 2019 være en del av samordningen av de to fylkeskommunenes finans- og gjeldsforvaltning.

Tabellen under viser de renteforutsetninger som økonomiplanen bygger på. Grunnlaget er rentebanen i Norges Banks pengepolitiske rapport sept 2018. Av denne avledes forventet 3 måneders NIBOR. Med anslåtte marginer i forhold til denne avledes forventede innskudds- og lånerenter.

Renteforutsetninger	2018	2019	2020	2021	2022
3 M NIBOR, jfr NBs PPR 3/2018	1,00	1,50	1,90	2,40	2,40
Påslag iht bankavtale	0,35	0,35	0,35	0,35	0,35
Innskuddrente	1,35	1,85	2,25	2,75	2,75
3 M NIBOR	1,00	1,50	1,90	2,40	2,40
Kredittmargin	0,60	0,40	0,50	0,50	0,50
Påslag for rentebinding	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10
Lånerente for nye lån og lånefornyelser	1,50	2,00	2,50	3,00	3,00
Rentekompensasjonsordninger /veg/skole	1,50	1,50	2,00	2,50	2,50

Tabell 9-4 Renteforutsetninger 2019-2022

Innskuddsrenter bygger på løpende bankavtale. Kompensasjonsrente er grunnlaget for rentekompensasjon fylkesveger og skolebygg. Denne renten fastsettes på basis av et snitt av boliglånsrenter; fratrukket en margin på 1,25 %-poeng. Samme basisrente er utgangspunkt for Husbankens renter.

Fylkeskommunens langsiktige gjeld skal ha en gjennomsnittlig rentebindingstid/varighet som er regulert i finans- og gjeldsreglementet, senest vedtatt juni 2016. Låneporteføljens varighet skal ligge i området 2-5 år. Ved inngangen til 2019 forventes porteføljens samlede varighet å være ca. 2,4 år.

Lån - rentesikring (mill kr)	R 2017	P2018	2019	2020	2021	2022
Rentesikret med renteswap	1 781	1 691	1 664	1 343	1 050	530
Grunnlag rentekomp skolebygg	222	201	179	158	136	114
Basislikviditet	300	300	300	300	300	300
Sum sikret gjeld	2 303	2 192	2 143	1 800	1 486	944
Sum usikret gjeld	217	591	882	1 435	1 780	2 308
Sum gjeld	2 520	2 783	3 025	3 235	3 266	3 253

Tabell 9-5 Rentesikret/usikret del av låneportefølje 2017-2022

Lån - andel rentesikret	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Rentesikret gjeld	91,4 %	78,8 %	70,9 %	55,6 %	45,5 %	29,0 %
Ikke rentesikret gjeld	8,6 %	21,2 %	29,1 %	44,4 %	54,5 %	71,0 %
Sum	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Tabell 9-6 Prosentandel rentesikring 2017-2022

Uten rentesikring av nye lån i 2018 og 2019 vil usikret del av låneporteføljen være 591 mill kroner i 2018 for så å øke til 882 mill kroner i 2019. Dette utgjør 21% av låneporteføljen i 2018, og høyere enn gjeldende finans- og gjeldsreglements ramme på 20 %.

I 2019 vil usikret del av porteføljen være 29 %. Iht *nåværende* finansreglementet bør derfor foretas rentesikringer mot slutten av 2018 og i 2019, både på nye lån og ved forlengelser av rentesikringsavtaler som løper ut. Arbeidet med samordning av finansstrategi for de to fylkeskommunene vil være førende for dette.

9.6 Grønne låneopptak

Horten videregående skole blir finansiert med grønne lån i Kommunalbanken. Dette er lån til godkjente miljøvennlige prosjekter. Skolen bygges som plusshus med miljøklassiferingen Breeam NOR Outstanding, hvilket tilfredstiller kravene til grønn finansiering.

Kommunalbanken finansierer sine grønne utlån med å legge ut grønne obligasjoner i det internasjonale kapitalmarkedet. På den måten dreies investeringsmulighetene i miljøvennlig retning. Kapitalforvaltere med krav til miljøvennlige investeringer får et større investeringsunivers.

For låntaker er renten på grønne lån 0,10 %-poeng lavere enn ordinære lån. Fylkeskommunens første dellån på 150 mill kroner ble tatt opp desember 2017, og anslått låneopptak i 2018 er ca 300 mill kroner. Det meste av samlet låneopptak på 361 mill kroner i 2018 gjelder således Horten videregående skole.

10 Disposisjoner

I driftsbudsjettet må det budsjetterte netto driftsresultatet. Disponeringen av netto driftsresultat kan enten skje ved at midlene settes til side (fond) eller ved at midlene brukes til anskaffelse av varige verdier (investeringer). I tillegg kan det budsjetteres med bruk av avsatte fondsmidler, det vil si bruk av tidligere oppsparte midler.

DISPOSISJONER I DRIFTSBUDSJETTET (1000 kr)	B2018	P2018	2019	2020	2021	2022
Tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Avsetning til disposisjonsfond	-4 000	-47 209	-54 556	-23 545	-6 536	-22 639
Avsetning til bundne fond	-86 110	-87 335	0	0	0	0
Tidligere års mindreforbruk	0	89 508	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	48 878	44 099	69 643	27 104	28 557	38 710
Bruk av bundne fond	86 110	86 985	0	0	0	0
Overføring til investeringsbudsjettet	-61 657	-28 365	-88 000	-80 000	-80 000	-80 000
SUM DISPOSISJONER	-16 779	57 683	-72 913	-76 441	-57 979	-63 929

Tabell 100-1 Disposisjoner i driftsbudsjettet 2018-2022

I investeringsbudsjettet kan det også foretas disposisjoner i form av avsetning og bruk av investeringsfond.

10.1 Disposisjonsfond (ubundne driftsfond)

Vestfold fylkeskommune har valgt å dele opp disposisjonsfond i to fond; bufferfond og fond premieavvik. Tabellen under viser forventet status på fondene per 31.12.2018.

DISPOSISJONSFOND <i>Beløp i 1000 kr</i>	Bufferfond	Fond premieavvik	Sum disposisjons- fond
Fond per 31.12.2017	311 336	207 436	518 772
Netto bruk/avsetning i vedtatt økonomiplan 2018	-48 878	4 000	-44 878
Planlagt fond i vedtatt budsjett 2018	262 458	211 436	473 894
<i>Vedtatte endringer i 2018</i>			
FT 33/18 -3a; Årsrapport, Disponering av årsresultat	17 609		17 609
FT 33/18 - 5; Årsrapport, Styrking disposisjonskonto HSA	-5 000		-5 000
Ft 48/18-2a; Redusert rammetilskudd og skatt	-7 421		-7 421
FT48/18-2b; Nye anslag pensjonsutgifter/premieavvik	13 100	-5 500	7 600
FT 48/18-2c; Økt rentekompensasjon	4 000		4 000
Tilbakebetaling egenkap VVKT A/S, anslag	30 000		30 000
Prognose økt skatteinnang	14 600		14 600
Anslag fond per 31.12.2018	329 346	205 936	535 282

Tabell 100-2 Disposisjonsfond, forventet status 31.12.2018

10.1.1 Bufferfondet

Bufferfondet er fylkeskommunens virkemiddel for å utjevne økonomiske svingninger, både på kort og lang sikt.

På kort sikt betyr bufferfondet at fylkeskommunen har en økonomisk reserve til å fange opp eksempelvis sviktende inntekter eller uforutsette utgiftsøkninger. Denne handlefriheten betyr at fylkeskommunen kan håndtere ugunstig økonomisk utvikling i sin ordinære budsjettprosess, og altså ikke må trå til med krisepregede akuttiltak midt i budsjettåret. På lang sikt betyr bufferfondet en økonomisk sikkerhet i forhold til de store økonomiske utfordringer som ligger i økonomiplanen. Dette er det viktigste formålet med bufferfondet. Størrelsen på bufferfondet er for fylkesrådmannen av avgjørende betydning når det skal tas stilling til i gangsetting av nye store investeringsprosjekter.

Beløp i 1000 kr	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Bufferfond 31.12	65 550	119 555	146 881	204 149	272 951	311 336	329 346	288 859	269 200	240 879	215 508

Tabell 100-3 Utvikling bufferfond 2012-2022

For 2018 viser prognosen for bufferfondet en styrking med 18 mill kroner slik at det ved utgangen av 2018 vil være på 329 mill kroner. I tillegg kommer en eventuell avsetning til bufferfond i forbindelse med disponeringen av regnskapsresultatet for 2018. På lang sikt bør fondet være på 300 mill kroner dersom langsiktig gjeld i hovedsak er usikret.

10.1.2 Fond premieavvik

Fond premieavvik ble opprettet i 2010. Hensikten med Fond premieavvik er å nøytralisere likviditetseffekten av at fylkeskommunen siden 2003 er pålagt å bokføre lavere årlige pensjonskostnader enn hva fylkeskommunen faktisk betaler. Differansen mellom faktiske kostnader og bokførte kostnader kalles premieavvik. Fond premieavvik er tilnærmet den delen av disposisjonsfondet som ikke har dekning i bankbehold mv. Dermed oppnås at resten av disposisjonsfondet, dvs bufferfondet, er en reell økonomisk reserve, så sant Fond premieavvik fullt ut tilsvarer det akkumulerte premieavviket. Siden 2014 har Fond premieavvik fullt ut nøytralisert akkumulerte premieavvik.

Fond premieavvik 31.12 Beløp i 1000 kr	2017	B2018	P2018	2019	2020	2021	2022
Fond premieavvik 31.12	207 436	211 436	202 536	227 936	244 036	250 336	259 636
Akkumulert premieavvik 31.12	207 482	211 482	202 942	228 302	244 402	250 702	260 002
<i>Fond premieavvik i % av premieavvik</i>	100,0 %	100,0 %	99,8 %	99,8 %	99,9 %	99,9 %	99,9 %

Tabell 100-4 Utvikling premieavvik og fond premieavvik 2019-22

10.2 Bundne driftsfond

Øremerkede ubrukte tilskudd og midler som i henhold til lov, forskrift eller avtale er avsatt til bestemte driftsformål, skal avsettes til bundne driftsfond. Fylkeskommunens bundne driftsfond består først og fremst av ubrukte øremerkede statstilskudd. Pr 31.12.2017 utgjorde de bundne driftsfondene 160 mill kroner hvorav 84 mill kroner var ubrukte spillemidler. I budsjett og økonomiplan for 2019-2022 er det lagt til grunn at det er balanse mellom avsetninger til, eller bruk av, bundne driftsfond.

10.3 Overføring til investeringsbudsjettet

For å begrense gjeldsveksten er det budsjettet med økte overføringer fra driftsbudsjettet til investeringsbudsjettet. Overføringene vil medføre lavere låneopptak.

Overføring til investeringsbudsjett Beløp i 1000 kr	2017	B2018	P2018	2019	2020	2021	2022	Sum 2019-2022
Overføring til investeringsbudsj.	-93 983	-61 657	-61 657	-88 000	-80 000	-80 000	-80 000	-328 000
Investeringer	410 768	811 907	742 543	754 870	638 900	347 714	225 300	1 966 784
<i>Overføring i % av investeringer</i>	22,9 %	7,6 %	8,3 %	11,7 %	12,5 %	23,0 %	35,5 %	16,7 %

Tabell 100-5 Overføring til investeringsbudsjettet 2019-2022

10.4 Ubundet investeringsfond

Investeringsfondet er et ubundet fond i investeringsregnskapet. Fondsmidlene kan kun benyttes til finansiering av utgifter i investeringsregnskapet. Investeringsfondet tilføres midler først og fremst gjennom salg av eiendommer, men også gjennom enkelte andre ubundne investeringsinntekter.

Investeringsfondet	1000 kr	P2018	2019	2020	2021	2022
Beholdning pr 1.1		70 471	37 680	8 512	63 719	8 654
Avsetning		31 332	832	70 832	560	288
Bruk		-64 123	-30 000	-15 625	-55 625	-5 625
Beholdning pr 31.12		37 680	8 512	63 719	8 654	3 317

Tabell 100-6 Ubundet investeringsfond

Inntektene fra salg av eiendommer skal benyttes til å finansiere framtidige investeringer. Når salget er gjennomført og salgsprisen er kjent, settes salgsinntektene av til investeringsfond. Deretter budsjetteres det med bruk av fondet for å finansiere investeringer. Dette gjøres for at ikke økonomiplanen skal basere seg på usikre inntekter. I 2018 er det budsjettert avsetninger på 30 mill kroner knyttet til salg av eiendommen på Grefsrud. Salginntekten anvendes i 2019. I 2020 er det budsjettert med 70 mill kroner i avsetning knyttet til salg av Horten vgs. Øvrig avsetning motsvarer øvrige kapitalinntekter i investeringsregnskapet.